

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Megjelenik negyedévente a magyarságtudomány és az ősi magyar nyelv kutatásának szolgálatában

Alapítva: 1972

Ára: 800,- Ft

La Raiz Ancestral

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

A gelencei római katolikus templom Passió jeleneteit ábrázoló freskó részlete (Internet)

Alapító - Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Felelős szerkesztő: Dr. Gyárfás Ágnes
Szerkesztő: Bubcsó Gábor
Munkatárs: Bubcsó Gáborné

Kiadó: Miskolci Bölcsész Egyesület (MBE)
Adószám: 19071332-1-05
3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.
(az egyes villamos végállomásánál)
Levél: 3509 Miskolc, Pf. 819.
Szerkesztőségi telefonszám/fax:
+36-46-331-981

© Ősi gyökér 2012. XXXX. évf. 1. sz.
Minden cikkért a szerzője a felelős. Egyes cikkeket csak rövidített formában közlünk.
Kéziratokat nem őrünk meg, és nem küldünk vissza! **(Lemezen küldött anyag mellé kérnénk kéziratot is)**

Belföldi előfizetés (évente négy szám): 4000 Ft/év.
Egy szám ára 800 Ft.

Az előfizetés történhet a MBE címére
(3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u.9.)
– Ősi gyökér előfizetés megjelöléssel –
postautalványon, a Kiadónál személyesen, vagy
banki átutalással a BB RT bankban a
10102718-10373815-00000004 számlaszámra.

Külföldi előfizetés: 80 USD/év.
Az összeg a BB bank miskolci fiókjában vezetett
10102718-10373815-00000004
számlaszámra utalható át.

Kapható: a MBE könyvtárban
(Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.),
a Központi Antikváriumban
(Miskolc, Széchenyi u. 21. a színháznál),
a Fehérlófia Könyvesboltban
(Bp., József krt. 35.),
a Magyarok Háza földszinti könyvesboltjában
(Bp., Semmelweis u. 1-3.),
a Püski Könyvesboltban (Bp., Krisztina krt. 54.),
az Emese Álma könyvesboltban
(Bp., Fehér út 1. – az Őrs vezér térnél),
az ARTAMONDÓ Kft:
(SZKITIA) Bp., Andrássy út 124.
az ERDÉLYÉRT KÖNYVESHÁZ
Bp., Bécsi út 99.,
a SZITTYA Könyvesbolt
Bp., József Attila út 22.,
a TURUL Könyvesbolt
Bicske, Ady E. u. 7.,
Pécsett: Lác u. 2.,
Szabó Andrea
Szentendre, Bogdányi út 14.
ANIMA Könyvhálózat
Bp., Széll Kálmán téri (régen Moszkva téri)
Pavilonban

**Az adójuk 1%-át várjuk a MBE SIKERESEK A
TEHETSÉGESEKÉRT Alapítványára
Adószám: 18410868-1-05**

ISBN 9632144546 • ISSN 1586-9423 • HU ISSN 1586-9423

A Nap útjának ábrázolása az alacscai református templom férfikarzatának előlapján

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

2012. XXXX. évf. 1. sz.

TARTALOM

TANULMÁNYOK

- Borbola János**
Előszó 2
- Berényi László Géza**
Hogyan lett a KöRiStEaN tudatból, zsidóKeReSzTéNy hit?..... 4
- Balogh Sándor**
Hagyományos vallások és az ősmagyar vallás az új egyház-
politika tükrében (Vallásszociológiai tanulmány) 10

MAGYAR MÚLT

- Pető Imre**
Nimród és fiai 24
- Gyárfás Ágnes**
Szíriusz Boldogasszonyként való ábrázolása 34

ÚTI BESZÁMOLÓ

- Szathmáry Király Hanna**
Levél Kappadóciáról (Törökországi úti jegyzetek) 41

PÁLOSOK

- Bakk István – Bakk Erzsébet**
545 éve Remete Szent Pál Magyarország védőszentje 48
- Fister Mária Magdolna**
Cigléd, a titokzatos Pálos hely 60

ESSZÉ

- Kotsis Árpád**
Sors, sorsszerűség, sorstalanság? (Gondolatok az Értelmes
Emberről)..... 67

HALLGATÓK GONDOLATAI

- Szabó Katalin**
Koldus Panni 70
- Vén Balázs**
A mese gyógyító és nevelő ereje 70

MAI MAGYARORSZÁG

- Hampó József**
Mai Magyarország c. rajza 71

SZÁMNEVEINK

- Záhonyi András**
OKos betűk – Oktalan számok? (Számneveink "kakukktójásai":
nyolc, kilenc, harminc)..... 72

ESEMÉNYEK

- Erdélyi Primások Találkozója Csíkszeredában**
Mezőségi, kalotaszegi, gyimesi, Küküllő-menti és budapesti
vendégek Csíkszeredában. 2011. november 17-18. 73
- VI. SZENT KORONA KONFERENCIA**
Magyarok Háza, Budapest, 2011. december 27-29. 74
(Záhonyi András beszámoló)

KÖNYVISMERTETÉS

- Egy az Isten, egy a nemzet** Heraldika, Budapest, 2009.
Emlékezés a 2009-ben elhunyt Zachar Józsefre
Záhonyi András 75

- Gzuczor Gergely - Fogarasi János: A MAGYAR NYELV SZÓ-
TÁRJA** MTA. Bp.1962. MBE Miskolc 2000- megjelent a Hetedik
kötet 79

- A SÁNTA HARKÁLY, II. Bővített kiadás, Válogatott magyar
népmesék és népballadák a Kárpát-medence területéről,**
Összeállította, utószó, elemzés, mutatók: Gyárfás Ágnes 79
- Horváth Barna: Biblia az irodalomban** Szerk: Horváth
Barnabás Dávid, Borítóterv: Kósa Dániel, A kötet megjelenését
támogatta a miskolci Lévy József Közművelődési Egyesület és
a Miskolci Bölcsész Egyesület, Amfipressz. Bp. 80

- Kiss Irén: Az asszony napba öltözik** Válogatott versek,
Kráter Kiadó, Pomáz. 81

- Győri Zsolt: A zarándok útja, avagy egy spirituális utazás
története** Alterra Svájci-Magyar Kiadó Kft. Budapest, 2012. ... 82
(Szerkesztő könyvismertetései)

IN MEMORIAM

- Szentirmai Márta, Kiss István Ybl-díjas építész 83

VERSEK

- Wass Albert: Fohász a hazáért 84
- Kiss Irén: QUER PASTICCIACCIO, A VÁRHATÓ KEGYELEM

KÉPEK

- Szathmáry Király Hanna
Internet

Borbola János

ELŐSZÓ*

Hosszú évszázadokon keresztül csak szigorú büntetést vállalva lehetett Ptolemaiosz geocentrikus világnézetét kétségbe vonni. Az Újkor hajnalán élt Kopernikusz heliocentrikus elképzelését kezdetben senki sem vette komolyan. Elméletének hirdetőjét, Giordano Brunot már máglyára küldték, majd száz évvel később Galilei hasonló büntetés elkerülésére a *Szent Inkvizíció* előtt nyilvánosan visszavonta Földünk mozgásáról általa is észlelt és vallott tanait. "Eppur si muove!" És mégis mozg...

Valóban..., csak a *tudomány* malmai nagyon lassan őrölnék. Mindmáig a megkövesedett elméletek és azok hirdetői, egyben haszonélvezői lettek a fejlődés kerékkötői. Hatalmi szóval, magasabb érdekekre – közöttük gyakran az *egyetemes tudományra* – hivatkozva betiltják, elhallgatják, vagy nevelésük teszük újabb elméletek születését, képviselőit.

Jelen munkánk is hasonló elbírálás alá esik. Hiszen nem állítunk kevesebbet, mint hogy az egyiptológia tudománya, pontosabban az ősi nyelv és írás tudományos kutatása tévúton halad. Nevezetesen a hieroglifás írást mindmáig nem tudják *olvasni*, csak a felállított elemzéses rendszer segítségével *megfeleltetni*. Az így kapott szövegek halmaza pedig gyakran köszönő viszonyban sincs az ősi írás valódi tartalmával. Erre tehát nem lehet valós történelmet, hajdan volt hitvilágot, kultúrát építeni. Mégis ez történt! A művelt világ J. F. Champollion óta megfejtettnek tekinti a Nílus-parti hieroglifás írást.

Az egyiptológusok között nyílt titok, hogy az ősi szövegeket csak a mondattani elemzés, a *szintaxis* segítségével lehet értelmezni. Az ősi hangok, s ezáltal a nyelv ismeretének hiánya lehetetlenné teszi számukra a hieratikus/hieroglif írás közvetlen olvasását. Eldöntött tényként kezelik az ősi nyelv magvaszakadt voltát, így az esetleges utódnelvek feltételezése, vizsgálata szemükben értelmetlen, tudománytalan kísérlet, alkalmasint bűn. Ezt a tilalomfát erősíti a nyelvészek ugyan csak *tudományosnak* nevezett kutatási eredmé-

nye, melynek értelmében a ma ismert élő nyelvek egyike sem lehet az ősi Nílus-parti nyelv utóda. Vonatkozik ez a magyar nyelv eredetére is.

Az elmúlt évtized kutatásai viszont alapjaiban mást, az eddigi elméletek szöges ellentétét eredményezték. Vállalva a fent elmondottak ódiomát megállapítottuk, hogy mind az ősi nyelv, mind a rögzítéseként használt *hieratikus/hieroglif írás alapja a mai magyar nyelv előfutára, édes anyanyelvünk őse* volt.

– Kezdetben a *Matematikai Papiruszok* szöveges példáit hívtuk segítségül. Az eddig megoldatlan, ill. kétes megfejtésű példák szövegének magyar olvasata alapján megtaláltuk, és bemutattuk a helyes geometriai megoldásokat. Itt is az ősi szabály érvényesült, nevezetesen csak az tudja a szöveges feladatokat megoldani, aki a szöveget *értelmesen* képes olvasni! Sőt! Vizsgálatunk során teljesen új számolási rendszerek, nevezetesen a *kör területének* számolási menetei, a *törtek*, a *tízesszámrendszer* sajátosságai, az *ősi mértékegységek*, s vele az *ősi hitvilág* eddig ismeretlen mélysége tárult eléink. Nyelvünk hagyományaiban, de szavaiban és számolásában is mindmáig megőrizte ezt a különleges tudást. Ékes példaként bemutattuk a *Szent Korona abüdoszi méreteit és hieroglifjeit*, azaz a Szent Korona eddig ismeretlen ősi mondanivalóját. Az említett szöveges matematikai példák megoldásait az *Olvassuk együtt magyarul!*, ill. a *Királykörök* című munkánkban dolgoztuk fel.

– Az Óbirodalmi feliratok oroszlánrészét a piramisszövegek alkotják. Unas fáraó piramisszövegeit is közvetlenül magyarul olvastuk! Az eredetileg Hunn Íjász névre hallgató uralkodó égi útját írja le a szarkofágoszobában olvasható *Fohászok* sora. A *két körről*, *Árpádról*, *Csabáról* → az áldozatról, a *hunnokról*, az ősi *keresztről*, a *láb*, és a *szám* jelentésről, de egyúttal teremtőnkéről → An-ról bővíthettük ki ismereteinket. Feldolgozását a *Csillagszoba* és a *Magyarok Istene* című könyvekben találják.

– Mint azt már a kezdetben hangoztattuk, a *jelek kép és hangértéke az ősi nyelven kimondva egybeesik*. Ez volt az alapja a Nílus-parti kópírásnak.

* Készülő, új könyve előszava

A kulcs a mi kezünkben van, hiszen a közvetlen olvasáshoz szükséges ősi szókincs egyedül a mai magyar nyelvben található!

– Mindez már önmagában is bizonyíték a két nyelv azonosságáról. Ugyanakkor közismert tény, hogy a nyelvek építkezése, szóképzése, ragozása, a mondat szerkezetek rendje esetenként egyedi. Mint az embereknél az ujjlenyomat, nyelvenként különböző. Már a piramisfeliratok elemzésénél bebizonyosodott a hieroglifás írás építkezése és nyelvünk szerkezete közötti azonosság.

Jelen munkánkban ezt az évtizedes ismeretanyagot egészítettük ki a címben is jelzett hieratikus tekeres magyar olvasatával, azaz megfejtésével. Kiderült, hogy a *Hajótörött* néven is közismerté vált középbirodalmi papirusztekeres egyáltalán nem a képzeletbeli ősi irodalmi alkotások egyik gyöngyszeme, a fordításban szereplő számos logikai ellentmondás a szakirodalom köreiből is a kérdések özönét vonta magával. Ezek közül is kiemeljük, hogy *Punt ura*, a történetben emberfeletti tulajdonságokkal rendelkező óriáskigyó, nem a tenger egyik szigetét birtokolja, hiszen *Punt* közismeretben a szárazföld egyik tartománya. Egyébként sincs tenger, helyette az ún. *nagy zöld*-ről értesülünk, így a sziget és a hajótörés története már eleve elvethető.

A valóságban a Középbirodalom hajnalán elterjedt zűrzavarban a rendet teremtő uralkodó büntetőhadjárataról szól ez a papirusz. Leírásá-

ban – nem kis meglepetésünkre – a kettős királyság alapjaival találkozunk, ahol a *kendős fáraó* helyett fia, a velünk szembenéző bíró *hor(ka)* kötelezi a helybeli renitens kiskirályt az emberáldozat bemutatására.

Mindez az eddigi ismereteinket messze felülírja, első látásra még az anakronizmus fogalmát is kimeríti.

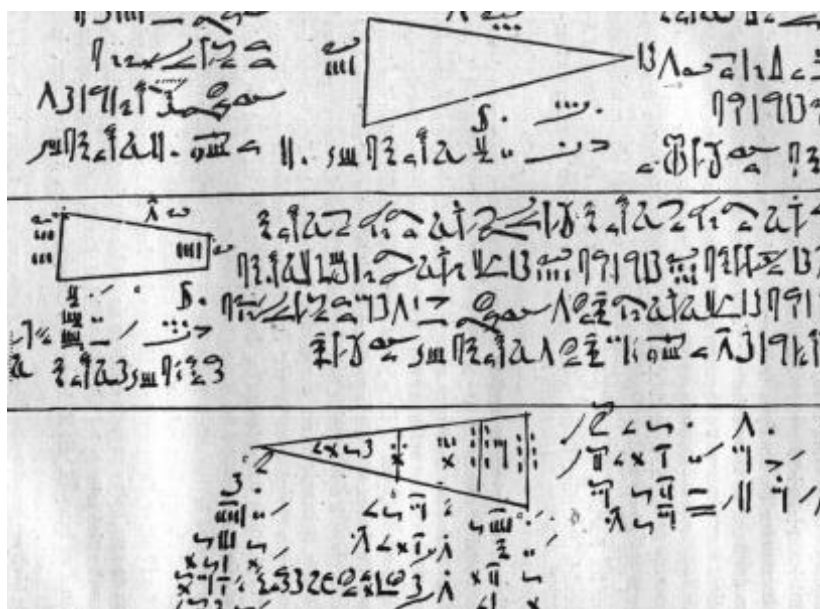
Mégis... a jelek olvasása világos képet nyújt. Az ősi tisztségek öröklődése több évezred távlatában is folyamatosan követhető. Erről szól a *Honfoglalás kori méltóságokról* írt tanulmányunk.

Ugyanakkor nyelvünk említett egyedi építkezése, esetünkben a tekeresen tisztán követhető *alanyi és tárgyias igeragozás* a magyar olvasatok valóságértékét azonosítja.

Könyvünkben két alapkérdésre keressük a választ:

- Miért kell a Nílus-parti írást magyarul olvasni?
- S ha már ezzel a gondolattal megbarátkoztunk, akkor hogyan kell azt kivitelezni?

Célunk a hieratikus/hieroglifás írás magyar nyelvű hangzósításának, azaz a szoros értelemben vett olvasásának bemutatása. Ehhez az ősi tekeres oszlopainak, sorainak hieratikus erdejét hívtuk segítségül.

Geometriai számítások (részlet a Rhind Papiruszból)

BERÉNYI LÁSZLÓ GÉZA

Hogyan lett a KöRiSTeN tudatból, zsidóKeReSzTéNy hit?

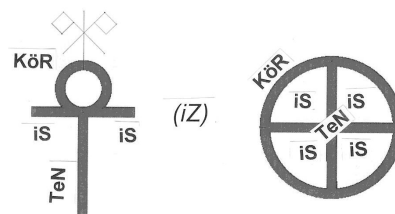
/Jelképes összefoglaló/

Hogy mit jelent a KöRöSzTéNy szó, azt az idősebb korosztálynak (különösen annak, akinek még volt „körösztanja”) nem kell magyarázni. Manapság az „ö” helyén mindenhol „e”-t mondunk. Nemcsak országunk, nyelvünk is szegényedik! Igaz, hogy viszont a **KeReSzTéNy** (vagy **KeReSzTyéN**) szóból ma már sokkal nehezebb a KöR-re asszociálni és az eredeti **KöR-iS-TeN** fogalom feltárásáig eljutni. A mássalhangzók hordozzák a jelentést: így a párhuzam az angol **CHR-iS-TiaN**szóval is könnyen felismerhető.

Pogányoknak mondott magyar őseink, de a korábbi szkíta, hun vagy avar testvéreink is, ugyanazzal a *holisztikus* világszemlélettel bírtak. Ezt az egykorú (láthatóan magyar) nevén **KöRiSTeN tudatnak** nevezett szemléletet (az ősi tudás hordozóját) máig fennmaradt jelképein keresztül évezredekken át nyomon követhetjük.

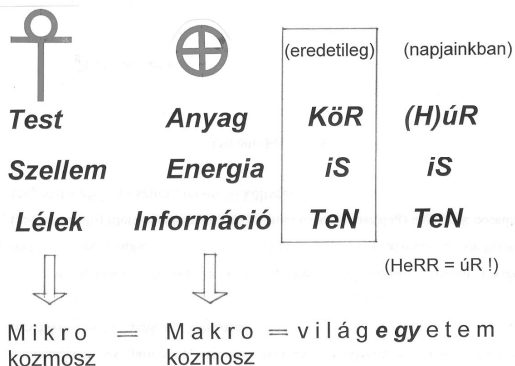
összetartozik, egymástól el nem választhatóan **eGy!**

A **Mikrokozmosz** (az emberi léptékű világ) ezek szerint azonosnak vehető a **Makrokozmosz-szal** (a kozmikus léptékű Égi Valósággal). Hasonlóképpen a látható világ a nem látható, transzcendens szférával. A Mikrokozmosz (kétdimenziós) jelképe a kopt kereszt (ankh jel, kiske babú), a Makrokozmoszé a körbe rajzolt kereszt, ami a világgömb (leggyakrabban használatos), tengely irányú nézete. (1. és 2. kép)

Mikrokozmosz = Makrokozmosz

A (szent)háromság magyar változatban

1. kép

Az eredeti **Sze-NT-Hár-**omság: **iS(fo) – TeN(fo) – KöR (H=K)**

HeRmész TriszMeGiSztosz (A „háromszor magasztos”, (MaG-osztós!) Smaragd Tábláján olvasható a kinyilatkoztatás, ami segítségünkre lehet: „Ami fent van **Az**, mint ami lent van és ami lent van **Az** mint ami fent van, hogy beteljesítse az egy csodáját!” Más szóval az **Ég** és a **Föld** közös tengelyre fűzhető (Világtengely, „Axis Mundi”),

2. kép

A KöRiSTeN világszemlélet világképe a jelképekről leolvasható

Ennek megfelelően a mai **Test, Szellem és Lélek** háromság megfeleltethető az **Anyag, Energia és Információ** háromságnak, továbbmenve a három gyökszóval kifejezett **KöR-iS-TeN** háromságnak. A KöRiSTeN kifejezés mindkét változatra vonatkozott, aminek záloga a **fraktalitásban** rejlik, vagyis abban, hogy ugyanazzal a „**Háromság mint egység**” szerkezettel találkozunk, bármely léptékben is vizsgálódunk. „**Egytengelyű dualitásnak**” is nevezhetjük, hiszen a **PáR**osság feltételez egy láthatatlan fonalnak tűnő kapcsolati **TeN**gelyt, amit a **Föld**ből az **Ég** felé törő **MaG** jelöl ki. A **Föld** női minőséget hordoz („Anyaföld”), az **Ég** a férfi megfelelője. A **MaG** mindkét minőséget egyidejűleg tartalmazza.

A népnevekben tetten érhető a szándék, hogy a népek – melyek a „**KöRiSTeN gyermekei**” közé tartoztak, magukat is lehetőleg a **KöR-iS-TeN** szó valamelyik gyökével, vagy annak valamely szino-

nimájával (*eGy, éLő, PaRos, MaG*) nevezzék meg. A **MaGyar** elnevezés minden bizonnyal a **MaG**-ra vezethető vissza. A *HuNor, MaGor* ismert párosítás arra enged következtetni, hogy a **(H)uN** az „*eGy*” értelemmel bírt (v.ö.: unus, uno) és míg a **MaG** a világegyetem formájára, a **HuN** a szármosságára utalt. (Lásd még: *puN, kuN, fiNN*)

Meglepően nagy számban találhatók a **KöR-iS-TeN** hármasság egyes elemeire (valamelyik gyökére) utaló népnevek. Megjegyzendő, hogy a mai térképeken nem létező **KuRdiSzTáN** nevéből egyenesen a **KöRiSteN**-t olvashatjuk ki. A közéletben elterülő kusita birodalom egykori neve ehhez hasonló: **KuRTeNiZ** volt.

A KöRiSteN GyeRmekei a nevét is viselik !		
KöR a népnevekben (K=H=G=CS, R = Z=S)		
KuRd	ujGuR	KaZár
KiRgiz	kutriGuR	KaZah
KaRluk	onoGuR	KoZák
KoRják	saraGuR	oGuZ
KRoát (HoRvát)	bulGáR	inGuS
KaRéliai	GeRmán	KuSita
CseRemisz	GöRög	
CseRkesz	GRúz	MaG
iKáRia (Ikarosz)	kanGaR	
buKáRia (Bokhara)	GuRka	MaGyar
KaRintia	maGaR (Nepál)	MaGar
KoRea	hunGáR	MaDa
HuRRi	csánGuR (csángó)	MaTyó
iS a népnevekben (S=Z=Sz)		
baSkir	jaZig	jáSz
beSenyő	(gaga)uZ	oSzét
	paluZ (palóc)	eSzkil
	pelaZg	etruSzk
	aZeri	ruSz
	üZbég	éSzt
Ázsia :	aZia	baSzK
TeN a népnevekben (T = D) (afgan) iSzTáN		
breToN	ruTéN	laTiN
	karanTáN	DáN

3. kép

A KöRiSteN hármasság elemeire utaló népnevek

Ezen népek a Nap járásához igazították életüket, érzékelve azt, hogy a **KeRek (KöR)**, belül (azaz közös **TeNgelyen**) **iZzó (iS)** Nap szabja meg az élet ritmusát. (Lásd még: *évKöR, eSZ-TeNdő* szavainkat.) Hajdanában kőköröket építő **MáGusaik** gondoskodtak a pontos időjelzésről. A **PáRtusok** időszámítása például a dinasztiaalapító Nagy Arszák uralkodásától vette kezdeti időpontját.

Zarathusztra, Buddha („Buda”) és Jézus szittyia származásúak voltak és közősek abban, hogy küldetésüknek megfelelően a szomszédságukban élő, zavart tudatú, analógiás gondolkodásra képtelen népek körében fejtették ki felvilágosító tevékenységüket. A „rendszer”-ből kizuhant egyedeket próbálták visszaemlíni a közös fészekbe. A megvilágosodáshoz a szöbokokra (analógiákra) épülő magyar nyelv és alkalmas tanító mester segítségével könnyen el lehetett jutni, viszont a nem ragozó nyelvet használók számára ez szinte a lehetetlenséggel volt határos.

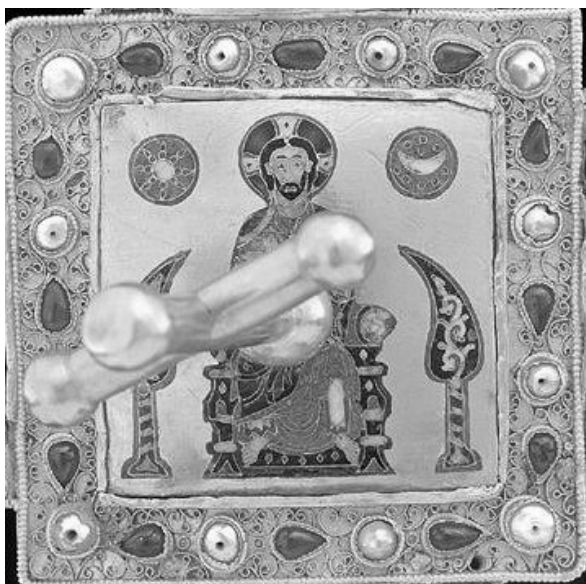
Az átmenetileg római fennhatóság alá került galileaiak – akik jelen voltak Virágvasárnapkor Jézus (tavaszt köszöntő) jeruzsálemi bevonulásánál – szittyia származású, „**KöRiSteN** tudatú” népek voltak. **JÉZus Szamárháton (iS)** lovagolt, kezében *pálmaággal (növény = KöR)*. A számár háta közepén egyenlő szárú kereszt formájú elszíneződés látható, így Jézus szimbolikusan a világ **TeNgelyen** jelent meg!

Az értő közönség az „**Égi küldöttet**” (**iS**) virágszönyeggel (**KöR**) fogadta. **(H)é-iZ-u** jelentése „**iZ háza**”.

A magyar **SzeNT KoRona / iS(fo) – TeM(fo) – KöR / Jézust** a szittyia világgép elidegeníthetetlen részeként mutatja be. (4. kép) A Szent Korona szimmetriasíkjaiban a **KöR-iS-TeN** hármasságot, (az **Atya, Anya** + ”Kapcsolat”, melynek gyümölcse a **Gyermek** formációban felismert eredeti szentháromságot) 3 zománcképen jelenítették meg. A női minőség szimbólumát, a „Boldogasszonyt”, Jézus szülőanyjával Máriával helyettesítették, („aktualizálták”). Ezt a képet akkor cserélték le a koronáról amikor a zsidókeresztény szemlélet teret nyert magyar földön, és a szimbólumrendszert is ehhez kellett igazítani. A holografikus film sajátosságaival rendelkező **Szent Korona** többi zománcképén (minden részletében) a **KöRiSteN** hármasság érvényesül, bizonyítva azt, hogy a császár képe másodlagos elhelyezésű.

A jelképrendszer ismeretében Jézus vagy az Atya (Pantokrátor) zománcképéről rengeteg üzenet olvasható ki. Az Atya zománcképét **feHÉR** gyöngyök (**KöR**) és **vereS** (vércsepp formájú) féldrágakövek (**iS**) szegélyezik. Elrendezésük ketős szimmetriát mutat. A szimmetria **TeNgelyek** metszéspontja (**TeN**) a Pantokrátor kép közep-

pontja is egyben. Ebből következően az Atya is „KöRiSTeN”-ből van!

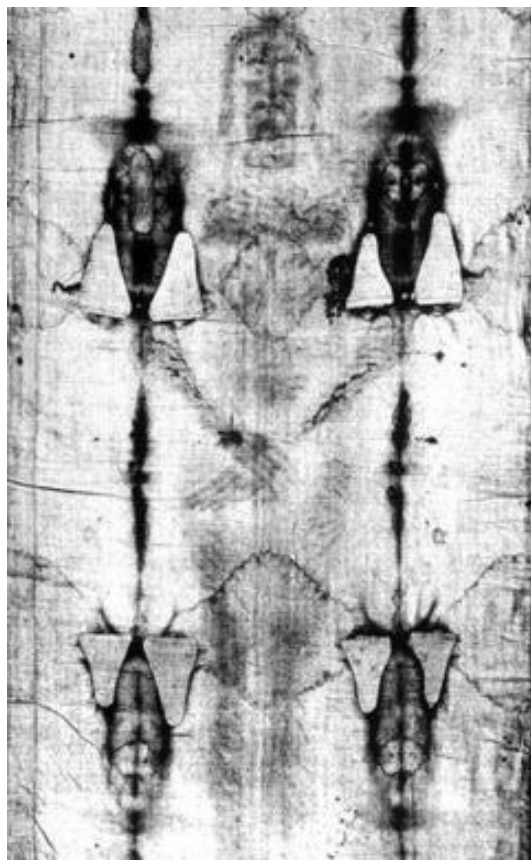
4. kép
Jézus és az Atya aurájában a kereszt
az „árpád-sáv” színeivel

Jézus és a Pantokrátornak is mondott Atya aurája más mint a szenteké. A többlet a körbe rajzolt kereszt, ami a világgömb tengely irányú nézete, másfelől rovásírásunk „f” jeleként, az asztrológiában viszont a *Föld* jeleként ismert. A *Föld* (*KöR*) és az *Ég* (*iZ*) egyközpontú, vagy egy *TeN*gelyű, így a kettő egymástól el nem választhatóan *eGy*!

Jézus szenvedéstörténetének egyes momentumai arra engednek következtetni, hogy a mági-

kus jelképeket hívei mellett ellenségei is jól ismerték. A Golgotára vezető út elején például egy piros köpenyt (*iS*) terítettek a vállára és egy nád-szálat (*KöR + TeN*) adtak a kezébe. Később a Golgota hegyén a keresztfán már a női minőséget egy halott, szúrós növény a „tövi*S-KoRona*”, a (gonosz) lelket (*iS*) a két oldalon (az oldalnézeti világmodelleknél megismert, tükörképben megjelenő) két lator jeleníti meg.

Jézus feltámadása a harmadik napon az új fény születésének analógiája is lehet. A téli napfordulókor a nappal hossza csak 3 nap elteltével kezd növekedni. A feltámadás ténye a látható és a nem látható világ közötti kapcsolat, az „átjárhatóság” (vagyis az „*Egység*”) meggyőző illusztrációja.

5. kép
A Torinói lepel olvasata:
KöR-iS-TeN (*KaR=KöR*, ujjak= *iZ*, *TeN*Yér= *TeN*)

A Torinói Lepel ennek az eseménynek „kézfelfogható” bizonyítéka. Egy „holografikus film”, amiből az igazság minden részlete, a Teljes Valóság kihámozható, előhívható. Egy baj viszont van vele, üzleti szempontból teljesen használhatatlan,

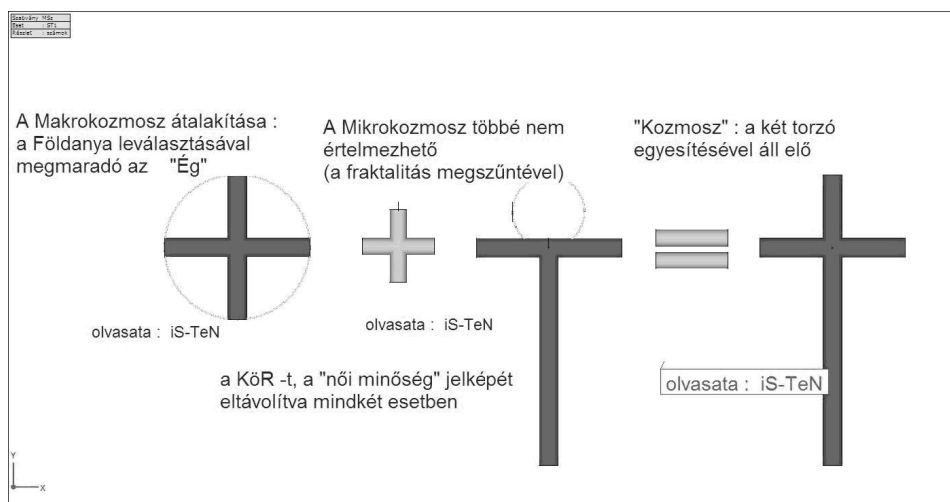
az „Örök Igazság”-hoz hasonlóan nem kisajátítható, el nem adható. (Egyszer sem, nemhogy többször egymás után!)

Jézus tanításairól és kereszthaláláról készült egykorú híradások (evangéliumok) közt tallózva élelmes üzleti körök (Saul/Pál és társai) agyában fogalmazódott meg a gondolat, hogy ebből a nem mindennapi történetből egy (mai szóval) filmregényt lehetne írni. Ezt aztán saját néven lehetne értékesíteni akár távoli piacokon is! A terv szerint a forgatókönyvből – amit végül 4 evangéliumból ollóztak össze – egész évben lehetne folyamatosan idézni az előírt díszletek között szervezett rendezvényeken a tagsági díjat fizető nézők számára. A terv fényesen bevált. A nézők (később híveknek mondták őket) száma a kezdeti nehézségek után folyamatosan nőtt, bár az előadás (vagyis a Szentírás) szinkronizálására (helyi nyelvre fordítására) kezdetben nem volt lehetőség.

A bibliakutatók megállapítása szerint a Szent Biblia újszövetség fejezete 62 %-ban Szent Pálnak és tanítványainak keze munkáját dicséri. A szövegben érintett témából és a szóhasználatból

lehetett mindezt kikövetkeztetni. Láthatóan Jézus tanítása kisebbségben maradt, bár a mű a jól hangzó Szentírás néven futott továbbra is! Hogy ne legyen később vita a jogdíjak terén (bár az Újszövetségben is majoritást élvezhettek már a szerzők) élve az alkotói szabadsággal, „egy-két ponton” eltértek a valóságtól!

Először is az Eget és a Földet elválasztották egymástól, hogy legyen értelme a teremtésmítosznak, ami a hozzácsapott Ószövetségi fejezet kihagyhatatlan története. A Teremtő és a Teremtett világ láthatóan két dolog, a „**Minden eGy!**” alapgondolat ezt a variációt kizárja! A **kezdetben** (meg most is) **vala az Egy!** helyett a „**Kezdetben vala az iGe!**” változatot népszerűsítették, (ha már valamilyen sorrendiséget meg kell állapítani). A jelképek szintjén a változás a **6. képen** követhető. Így a **KÖR-iS-TeN**-ből már csak **iS-TeN** maradt, az **Atya, Fiú, Szentlélek** háromsághoz igazodóan, melyből a női minőség (jele a **KÖR**) láthatóan hiányzik! Arra azért vigyáztak, hogy a háromság dараbra meglegyen, egyébként nem jön be az ehhez szokott közönség!

6. kép

A (Zsidó)KeReSzTéNy világszemlélet megváltoztatott vilásképe

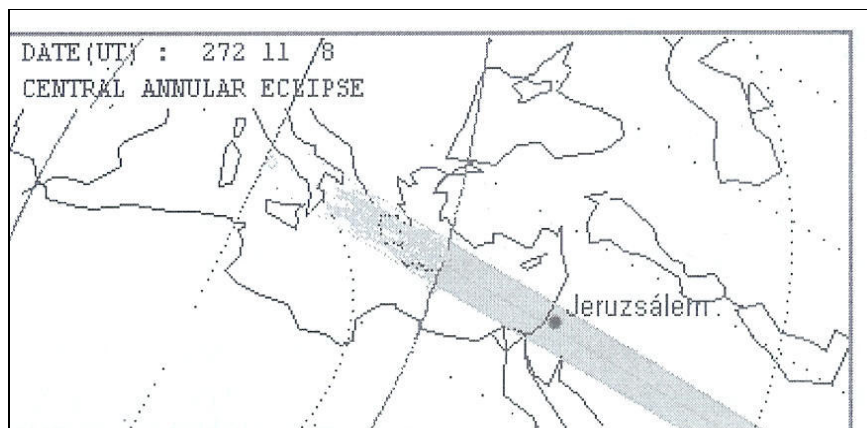
További változtatások az alkotói szabadság jegyében: a **pártus Jézus**, akinek szülőanyja **KhaRax GRapte (KÖR ?)**pártus hercegnő, nevelő apja **József pandár** (felügyelő) volt a darabban zsidó származásúnak lett beállítva. Anyja Mirjam a hajfonogató, nevelőapja (mintha ennek lenne valami jelentősége) „Dávid házából való” ácsmester.

Születési hely Betlehem, ami akkor még nem is létezett. Születés időpontja lebegtetve (ismeretlen).

Ez utóbbi körülménynek később fokozott jelentősége lesz, mégpedig akkor, amikor a pártus időszámítást használó avarok, magyarok számára sikerül eladni a használati jogot! Kegyes család-

ként nekik azt mondják majd, hogy az időszámítás nem Nagy Arszáktól, hanem Jézus születésétől vette kezdetét (amely időpont azóta is ismeretlen)! Ez pedig azt jelenti, hogy a ma is használatos idő-

számításunk kb. 247 évvel eltolódott a valóságtól (Szekeres Sándor: *Eltévedt időszámítás, Főnix Könyvek 2009. Hajdúböszörmény – Debrecen*) 143. oldaláról:

7. kép
Jézus kereszthalála napján (272. II. 08.) gyűrűs napfogyatkozás volt

A projekt későbbi sorsát mindnyájan ismerjük. Meg kellett küzdeniük a konkurenciával, akik apró (Madách Imre szerint: „jottányi”) szövegmodosítással saját szabadalmukként szerették volna ugyanezt a témát feldolgozni. A niceai zsinaton az ötletgazda Aries püspök és az ariánusok kisebbségben maradtak, sőt el is üldözték őket.

Úgy hírlik, hogy Mohamed – aki kereskedőből avansált prófétává – karolta fel az ariánus vonalat és adaptálta arab környezetbe. A szentháromságban nem volt képes újat nyújtani, ezért inkább az egész gondolatot elvetette. Ezzel szemben a **Kör-iS-TeN** háromság egyes elemeit viszont láthatjuk a cégéren: **KoR**-án, **iSz**-lám, **Alah** (élő!) Egy **BuRaK** nevű csodalény röpítette Mohamedet a hetedik mennyországba.

A (másvilágra) térítésben nagy gyakorlatot szerzett Róma is látott fantáziát a **K-R-S-T-N** projektben. Amit addig hevesen ellenzett, később már támogatta, sőt saját kézbe vette a terjesztést, államvallássá téve a **KeReSzTéNy**séget. Kiderült, hogy sokkal hatékonyabban lehet „Franchise”-rendszerben, helyi leányvállalatokkal (határokon átnyúló egyházmegyékkel), a politikai nyomás eszközeivel, híveket toborozni, az „istenszolgáltatás” előfizetőinek számát növelni. A hívek fizetési kötelezettsége már ekkor is a mai szolgáltatásokhoz hasonlóan két tételből állt össze: az egyik a

„rendelkezésre állási díj”-nak megfelelő (konstans) összeg, ez volt a *tized*, a másik a fogyasztással arányos díjtétel a *perselypénz*. Az előző a központba vándorolt (ebből épült Róma számtalan temploma) a perselypénz helyben maradt. Az *iSz*lám előretörésének egyik magyarázata lehet, hogy a „tized”-nek megfelelő „zakat” csak 2,5%-ot tett ki.

Szent István idején Magyarországon még a régi szemléletet kifejező **Körtemplomok** álltak százsámra az ország majd minden pontján. A centrális tér a világtengelyt rajzolja ki. Az **azonosulás a Mindenséggel** egyszerű módon, a templom körüljárásával mindenki számára *ingyenesen* elérhető volt.

A **KeReSzTéNy**ség átvételekor a hasznosítási szerződésben kikötötték, hogy a körtemplomokat át kell építeni, úgy, hogy egy (vagy három) hajót hozzáépítenek. A félKör alakú apszis közepén áll az oltár. Az oltár és a hajóban helyet foglaló hívek közé ékelődik az „istenszolgáltatást” végző pap. A szentmise végén a *perselypénzt a kijáratnál kellett leróni*. A szinkronizálása az előadásnak sokáig nem volt lehetséges. Róma joggal tartott attól, hogy a **KöRiSTeN** szemléleten nevelkedett magyarok felismerik az ellentmondásokat a darabban és botrányba fullad majd az előadás.

Róma számára túl nagy falat volt egész Európa, így **Bizánccal** kénytelen volt megosztani. Ké-

sőbb Anglia uralkodója gondolta úgy, hogy új egyházat alapít inkább ahelyett, hogy Rómát támogató. Amit a távol eső szigetországban könnyű volt megtenni, Európa közepén már sokkal nehezebb lehetett. A reformációs törekvések is a Rómától való elszakadást célozták, (az un. presbiteriánus egyházakban a hívek adományait a gyülekezet magára költetheti). Az erdélyi és kelet magyarországi *KeReSzTyéN* templomokban már a díszleteket is átfestették (a kazettás mennyezeteken *KöRiSTeN* jelképeket találunk) remélve azt, hogy visszatérhetnek a régi szemlélethez. Miután nem volt más forgatókönyv a láthatáron, maradt a régi, amit jobb híján végre magyarra lefordítottak. Az *unitáriusok* jól látták a természetellenes *Atya, Fiú és Szentlélek* háromság tarthatatlan mivoltát, és a háromság tanát elvetve, inkább a *KöRiSTeN* másik nevét az *Egy*-et hangsúlyozták.

Napjainkban a tömeg (félre)tájékoztatásának új, hatékonyabb eszközei jöttek elő. A rádiózás, majd a televíziózás új helyzetet teremtett. Az *ateizmus* nevű új szekta, (mely a *KöRiSTeN*ből csak a *KöRt* látja, a többi tagadja) bár államvallássá lett, nálunk nehéz helyzetbe került, mert kezdeti felvilágosító tevékenysége a „Szabad Nép félórák” során köznevetségbe fulladt. Az egyházak tevékenységét visszaszorítva, a lelki táplálék helyett a híveket inkább az anyagi javak birtoklásának irányába fordították. Az átállított órát ők is elfogadták, az Igazságtól egyre távolabb kerülünk!

A rádió magyar földön alkalmat teremtett egy érdekes kísérlethez. Az egyébként csak karácsonykor felélénkülő, a „*Szent család*”-dal kapcsolatos történetek helyett a hívek számára az ateisták a rádióban minden héten hallható „*Szabó család*” című sorozatot indították el. A történetet mindig az előző héten találták ki és sokáig nem merték abbahagyni a sugárzását, mert az államvezetés tartott a kijózanodástól, az „elvonási tünetektől”. Ennek nagy népszerűsége készíthette az egyházat arra, hogy évszázados mulasztását pótolva megengedje az előadás teljes szinkronizálását, azaz a magyar nyelvű misézést. A televízió térhódításával szemben már ez sem használt.

A fraktalitás jegyében elmondható, hogy a Kozmosz minden pontja az „Élő Valóság” közép-pontja („valóságforrása”) is egyben. A Rádió és TV csatornákra igaz az, hogy minden csatorna egy külön „Fiktív Valóság” forrásnak tekinthető. Minden csatornán mást hazudnak tehát éjjel és nappal. A nézők igény szintje is alacsony. Hogy a „Való Világot” három helyett két dimenzióra váltva adják el nekik, már észre sem veszik. A híveket a bőség zavara elszedíti, nem törődnek azzal, hogy a képernyőn csak kétdimenziós képet szemlélhetnek, a többdimenziós valóság manipulált kivonatát.

Az eGy, a KöRiSTeN felbontása bármely módon a rendszer felbomlásához, közte *a* minket elsődlegesen érdeklő *Földanya pusztulásához vezet*. A Földlakó *eGyén*, mint Mikrokozmosz ugyanilyen sérülékeny. Pillantsunk a jövőbe, milyen veszélyek leselkednek ránk! (8. kép) Az analógiákban nem csalatkozhatunk! A manipuláció felettébb ismerős kell legyen!

A KöR-iS-TeN tagadása

avagy „Mivel etetnek bennünket ezer éve”?

saját magunk		saját MaGunk
<p><i>MaGyarságunk, világszemléletünk</i></p>		<p><i>a Kárpát medencében kialakult vagy őshonos gabonafajták</i></p>
<p>Élet</p> <p><i>Búzamag = „élet” szalmából font KiSze bábú</i></p>	<p>„MaG”</p>	<p>Étel</p> <p><i>Kenyércipő az egyenlőszáru kereszttel</i></p>
	<p>„amit eszel, azzá leszel !”</p>	
<p>„saját MaGunk váltjuk le saját MaGunkat”</p>		
<p><i>génkezelt (szent)háromság</i></p>		<p><i>génkezelt vetőmag</i></p>
<p><i>hasznosítási díj a jövedelem 10%-a („tized”)</i></p>		<p><i>hasznosítási díj a termékár 10 %-a</i></p>
<p><i>ebben a családban (női minőség híján) nem lesz gyerek, igéretért is Rómába kell menni</i></p>		<p><i>tovább nem szaporítható, jövőre ismét a szabadalmastól kell venni a magot</i></p>
<p><i>a Mágusokat (MaGóc) az inkvizíció irtotta ki, a KöR-templomainkat átépítették</i></p>		<p><i>a génmanipulált mag megfertőzi környezetét, kiszorítja a természetes fajtát</i></p>

8. kép
Megint „etetnének”!

Balogh Sándor

HAGYOMÁNYOS VALLÁSOK ÉS AZ ŐSMAGYAR VALLÁS AZ ÚJ EGYHÁZPOLITIKA TÜKRÉBEN[1]

Vallásszociológiai tanulmány

I. rész: A hagyományos vallások

Az olasz Gobbi Atya, az egész világra kiterjedő Papok Máriás Mozgalmának alapítója, 1981. aug. 16-ai látomásában azt az üzenetet kapta, hogy „a pápa szeme előtt ismeretes e nép isteni küldetése”. [2] A negyvenes években Natália Nővér is kapott üzeneteket látomásokban a magyarság küldetéséről. Újabban a Magyar Püspöki Kar is megjelölte a magyar nemzet küldetését: „Kérjük a Magyarok Nagyasszonya és a magyar szentek közbenjárását nemzetünk lelki megújulásáért, hogy a magyarság Európa népei számára a megbékélés, a bizakodás és a keresztény hitben elfogadott valódi emberi értékek közvetítője legyen.” [3]

Azonban a nemzet megosztott, politikailag, vallásilag, és kulturálisan, pedig csak úgy tudja a magyarság teljesíteni történelmi hivatását, ha összefog egy Isten alatt, és a széthúzás megszűnik. Egyik megosztó vonal a történelmi magyar vallásban hívők és a hagyományos kereszténység közt van.

Az alábbi írás célja nem ökumenizmus vagy a vallások egyesítése vagy megreformálása, hanem közös alap keresése, amelyen a meglévő egyházak tudnak közös nevezőt találni, a magyarság egységének megvalósítása céljából. Erre úgy tűnik, őseink vallása, a jól értelmezett magyar ősvallás szolgálhat alapul.

A Heti Világgazdaság néhány éve közölt egy cikket, amely szerint „jobboldali körökben egyre nagyobb teret nyernek az ősmagyarkodó¹ újpogány vallások,” és idézi Pápai Lajos győri püspököt, aki kemény hangon bírálta azokat a jobboldali nyilvánosságban megjelenő nézeteket, amelyek szerint „a kereszténység és az ősmagyar, pogány hitvilág elvei összeegyeztethetők,... Az ilyen keresztényellenes támadásoknak helyet adó, azt

vállaló vagy támogató mozgalmakkal, sajtóval egygyékényen nem áruhatunk” – jelentette ki a püspök, hozzátéve, a püspöki kar a közeljövőben dokumentumot ad ki, hogy megkönnyítse a zavaros, tudománytalan nézetek kiszűrését azok számára, „akiknek nincs a hitükről értelmiségi szintű ismeretük”. [4]

Mivel az ígért dokumentum késik, az alábbiakban megpróbálom vázolni egyrészt a nyugati és magyar etnológiai és vallástörténeti tanulmányokat, valamint az egyetemes Egyház álláspontját ebben a kérdésben, másrészt az eddigi, nem hivatalos magyar katolikus véleményeket és érveket, és végül azt, hogy hogyan lehet az egyetemes Egyház tanítását alkalmazni a magyar helyzetre.

A 20 században a kultúr-antropológusok érdekes felfedezésre jutottak. Egymástól, és más, fejlettebb vallású társadalmaktól elszigetelt "primitív" vallásokban meglepően fejlett vallási elemeket találtak. Érdekes megjegyezni, hogy Ft. Zimmerman, egy katolikus teológus és misszionárius, [5] többször írt arról, hogy az isteni kinyilatkoztatást Ádám és Éva hogyan adták tovább, és hogy ennek az ős-kinyilatkoztatásnak nyomai ma is megtalálhatók számos primitív népnél. Így például az idősebb Ona indiánok, akiknek nem volt semmi kapcsolatuk misszionáriusokkal, hittek Istenben, aki szellem, egy, élő személy, nincs felesége vagy gyereke, aki teremtette a világot, szabályokat adott, és büntet, ha azokat megszeged. Ugyanakkor a fiatal generációnál, akik jobban beilleszkedtek a fehér ember kultúrájába, már sokkal gyengébben élnek ezek a fogalmak.

Wilhelm Schmidt (1868-1954), osztrák etnológus pedig összegyűjtött több mint 11.000 oldalnyi (13 kötet) anyagot primitív népek vallásos megnyilatkozásairól. [6]

Egy másik kritikus kiértékelés megjegyzi, hogy míg valamiféle szellemvilág majdnem minden primitív népnél található, az istenhit már bonyolultabb kultúrlény, és megcáfolja az evolúci-

¹ Szerző az USA-ban lakik, nyugalmazott egyetemi tanár, a Szent Korona Lovagrend tagja

onista magyarázatot etnográfiai adatok tömegével. Ezek a tanulmányok bizonyítják, hogy az istenhit korban előbb megjelent, mint az evolúció-tan szerint lehetséges.[7]

Így Zimmerman felveti a kérdést, vajon honnan származnak ezek a fejlett vallási fogalmak? Az első felfogás, hogy ezek az Ádámnak adott őskinyilatkoztatásból származhatnak, amit a primitív népekre jellemző erős szóbeli hagyomány átadás tett lehetővé. Azonban az sincs kizárva, hogy a nem-zsidó népek is kaptak valamilyen formában folytonos kinyilatkoztatást egyes fogalmakról. Legalább is ezt következteti Zimmerman abból, hogy a primitív népeknek is fejlett istenfogalmaik vannak. Illetve a három királyok esete is ezt látszik sugallni, amennyiben határozottan tudták, hogy a csillag elvezeti őket az újszülött Királyhoz. Azt pedig a Biblia is elismeri, hogy miután megtalálták az újszülött Kis Jézust, angyal intette őket álmukban, hogy kerülő úton térjenek vissza hazájukba.

Avery Dulles S. J. Bíboros, egy protestáns convert, Dulles volt amerikai külügyminiszter fia, neves amerikai teológus, részletesen tárgyalja a teológiai problémát, hogy lehet Isten mindenkit megváltó tervét összeegyeztetni a bibliai kinyilatkoztatáson kívüli kinyilatkoztatással, és azzal zárja be, hogy „jó érzék van a (fenti ismertetett) pluralista modellekben, amennyiben megpróbálják újraformálni a keresztény tanokat a megváltásról egy egyetemesebb formában”. [8] Úgy hangzik, mintha Dulles szerint az üdvtörténet tanában vissza kellene menni Ádámgig, illetve az őskinyilatkoztatásig, amely magába foglalja az Ábrahám előtti és az Izraelen kívüli népeket is.

Zimmerman hivatkozik a Vatikán II iratokra is, így például a kinyilatkozásról szóló Intitúció 3. pontja szerint „Isten (...) állandóan tanúskodik az embereknek önmagáról (vö. *Róm 1, 19-20*), (...) és szüntelenül gondját viselte az emberiségnek, hogy mindazoknak örök életet adjon, akik állhatatosan kitartanak a jóban és keresik az üdvösséget (vö. *Róm 2, 6-7*). A maga idejében meghívta Ábrahámot, (...)” [9] Ugyanez a tan megismétlődik a Katekizmus 54-58 pontjaiban is. [10] A Vatikán II *Nostra Aetate* decretuma kifejezetten foglalkozik a hivatalos kinyilatkoztatáson kívüli vallási fogalmakkal: „A népeknél a legősibb koroktól fogva napjainkig megtalálható

annak a titokzatos erőnek **bizonyos észlelése**, mely jelen van a dolgok folyamatában és az emberi élet eseményeiben, sőt, olykor ismernek egy Legfőbb Lényt, s még Atyát is. Ez az észlelés, **illetve elismerés** bensőséges vallási érzülettel hatja át életüket...” [11]

Itt meg kell jegyezni, hogy Zakar András, Mindszenty bíboros titkára, sokat várt a Vatikáni Zsinattól, különösen ettől a dekrétumtól. Zakar mindenekelőtt emlékeztet a fent ismertetett tanulmányokra: „A mai régészeti leletek gazdagságának és a történeti kutatások eredményeinek birtokában is egyre világosabb, hogy az Ábrahám előtti emberiség több százezer évnyi története folyamán sem nélkülözte az isteni gondviselés jótéteményeit. (...) Világos, hogy az Ószövetséget megelőző időkkel kapcsolatban sokkal határozottabban kell beszélnünk az őszövetség vagy alapszövetség koráról. Ennek alapító okmánya az Ádámnak és Évának adott ígéret, hogy utódaikból fog megszületni a Sátánt legyőző, Szabadító. Tulajdonképpen tehát Ádám és Éva kiválasztott volt s így valamennyi utódai választottak voltak. Az Ábrahámot illető kiválasztás ehhez képest csak azt a pontosabb körülírást adta meg, hogy az ő utódaiból születik majd meg az ivadék, akiben áldást nyer a Föld összes népe.” [12].

Ezért Zakar ezt írta a Vatikáni Zsinatról: „Kétségtelenül kitárult a Zsinat nyomán a teológia látóhatára és ez gondviselésszerűen akkor történt meg, amikor a fölmerülő problémák özöne és súlya csak ennek a távlatnak birtokában oldható meg.” Zakar szavai itt Dulles Bíboros szavaira emlékeztetnek, és a feladat az üdvösségtörténetet Ádámgig és a neki adott őskinyilatkoztatásig és ígéretig, az első "Jó hírig" visszavezetni. Így lesz a kereszténység valóban "egyetemes," és nem kizárós.

Zakar reménye, ha lassan is, de kezd valóra válni, legalábbis a Vatikán szintjén, és ez kell, hogy elkezdődjön Hazánkban is. A Pápai Tanács a Vallások közti Párbeszédéről kiadott egy utasítást az ázsiai, amerikai és óceániai Püspöki Konferenciák elnökeihez címezve a hagyományos vallásokról. [13] Az európai püspöki konferenciák sajnos, úgy látszik, meg sem kapták, tehát a magyar hierarchia sötétben maradt, és magyar szempontból a Vatikánban semmi nem változott. Azonban ez téves felfogás, mert a magyar ősvallás is, ami egyre

népszerűbb itthon, hagyományos vallás, tehát a Vatikáni utasítás a hagyományos vallásokról ránk is kellene, hogy utaljon és vonatkozzon.

Az utasítás először is tisztázza a különbséget a világvallások és a "hagyományos vallások" közt. Hagományos vallások megmaradtak eredeti társadalmi-kulturális környezetükben, és nem terjedtek ki más népekre vagy országokra. Bár nincs elfogadott közös név ezekre az egyistenhívő és erkölcsi normákat valló vallásokra, de helytelen őket pogánynak, vagy fétisiztának, animistának nevezni, e szavak negatívjellege miatt (#2).

A "hagyományos vallások" hova sorolására a Katekizmusban találunk fontos alapelvet. Az 54-55 pontok visszavezetik az üdvösségtörténetet az Ádámnak adott ősevangéliumig, protoevangéliumig, és 55. megjegyzi, hogy „Isten bűnbeesésük után a megváltás ígéréssel az üdvösség reményét öntötte beléjük, és szüntelenül gondját viselte az emberiségnek”. Így, bár a megváltás ígérete és tényleg Jézussal teljesedett be, azok a népek, amelyek valamilyen formában megtartották a protoevangélium szellemét, vagy az isteni gondviselés további kinyilatkoztatással világosította fel elméjüket, nem voltak pogányok, hanem proto-keresztényeknek lehet tekinteni őket. Bár a "proto-keresztény" fogalmat leginkább az őszövetégi zsidóságra alkalmazzák, alaptalan lenne a nem-zsidó, de a proto-evangélium szellemét fenntartó népektől megtagadni ezt az elnevezést.

Az Utasítás szerint „Az Egyház tiszteli a különböző népek vallását és kultúráját, és a velük való kapcsolatban meg akar tartani mindent, ami nemes, igaz és jó a vallásukban és kultúrájukban.”[14] Ez az elv két megjegyzésre ad alkalmat. Először, meg kell „tartani mindent, ami nemes, igaz és jó a vallásukban,” mert az vagy az Isten által belénk oltott értelemről, vagy az ádámi őskinyilatkoztatásból, vagy más, eddig ismeretlen formájú kinyilatkoztatásból származik.

Másodszor, a hagyományos vallású népek gyakran nem akarják nemzeti sajátosságukat feladni. Például „mikor egy amerikai indián megkeresztelkedik, meg akar maradni amerikai indiánnak,” írja az Utasítás. Tehát a keresztség nem akadályozza meg a nemzeti érzés és lojalitás megtartását. Ne csodálkozzunk, ha egy megkeresztelt magyar is meg akar maradni magyarnak! Ennek hivatalos kimondása óriási engedmény a gyakran

kozmetopolita egyházpolitikai gyakorlattól. (Zárójelben meg lehet jegyezni, hogy mennyire más, mennyire civilizáltabb a 21. századbeli hittérítés, mint egyesek szerint a 11. századbeli volt.) Szent Gellért ezt az elvet alkalmazva ismerte fel a Babba és a Nagyasszony illetve Boldogasszony tiszteletben a Mária tisztelet elődjét! Az utasítás azt is megjegyzi, hogy „a hagyományos vallás tagjaival, akik nem akarnak megkeresztelkedni, párbeszédet kell folytatni a kölcsönös megértés, tisztelet jegyében és a hagyományos vallásokban fel kell fedezni az Ige magját, és közösen keresni Isten akaratát”.

Az Utasításban még arra is találunk magyarázatot, hogy miért erősödik ma otthon a magyar nemzetivallás-mozgalom a jobb illetve nemzeti oldalon. A több mint két emberöltőt magába ölelő baloldali elnyomás, a hiteles rendszerváltás elmaradása, az általános elszegényesedés a dicső múltba kergeti vissza a népet. Ezt írja az Utasítás: még a már megkeresztelkedett népek közt is „a hagyományos vallás befolyása erős marad, főleg válságos időkben”. Ez persze nem azt jelenti, hogy „nem lehet ezekkel az emberekkel egy gyékényen ámulni,” hanem mint a jó orvos, vagy a jó anya, meg kell hallgatni és megérteni panaszukat, és Krisztus gyógyító szeretetét kell alkalmazni a sebeikre. Remélhetőleg, ha kijön az ígért pasztorális körlevél, az ebben az értelemben áll hozzá a problémához.

Visszatérve a Vatikán megújult álláspontjára, ezzel kapcsolatban jegyzi meg Zimmerman, hogy a Vatikán még a volt Pápai Tanács a Nem-Keresztény Vallásokról nevét is megváltoztatta Vallások közti Párbeszéd Tanácsra. „Márpedig a Vatikán nem változtat neveket ok nélkül.”

Ezt a szellemet fejezi ki a Vatikáni Zsinat liturgiáról szóló alkotmánya is: „Az Egyház a hitet és a közjót nem érintő dolgokban nem kívánja kötelezővé tenni a formák merev egységét, még a liturgiában sem. Sőt ápolja és fejleszti a különböző népek és nemzetek jellegzetes sajátosságait és örökségét. Ami tehát a népszokásokban nem elválaszthatatlanul kapcsolódik babonákkal és tévedésekkel, azt jóakaratóan mérlegeli, és ha lehetséges, teljesen és érintetlenül megőrzi, sőt olykor magába a liturgiába is beépíti, amennyiben az a liturgia igazi és hiteles szellemével elvileg összeegyeztethető.”[15]

Bár vannak, akik ezekben a változtatásokban, főleg a liturgikus gyakorlatban, veszélyes újítást látnak, amíg a szinkretizmust elkerülik és a népi jelleget tisztelettel, méltóságteljesen alkalmazzák, pasztorális szempontból nem lehet kifogást emelni ellenük. Ez még csak nem is új tan, mert ebben a szellemben már évszázadok óta a különleges Csík-somlyói búcsújárás szerves része lett a hivatalos, helyi pünkösdi liturgiának.

Az utasítás hatékonyabb végrehajtásáról azóta több konferenciát is tartottak. Így pl. a Vatican Colloquium on Traditional Religions[16] résztvevői „kiemelték a hagyományos vallások fő jellemzőit: szájhagyomány, szertartások, mítoszok és közmondások valamint közösség-központú élet-szemlélet, a természet szentsége, egységes realitáskép, hangsúly az életen és emberi kapcsolatokon”.

Ha megvizsgáljuk a közelmúlt vidéki életmódot, különösen az eldugott erdélyi és felvidéki kis falucskákban, nagyon közel járunk a hagyományos életformához.[17]

Annak ellenére, hogy hivatalosan a nemzet keresztény lett, a külső látszat alatt a hagyományos életmód és vallási fogalmak tovább éltek. Akik a formális megtérésekben tömeges vallás és kulturális változást várnak, nem ismerik a néphagyomány erejét. Hosszú téli estéken a múltról meséltek az öregek, és ugyanazt a történetet számtalanszor elmondták, megvitatták és emlékezetükbe zártak. Így maradhattak fenn a primitív népek körében az Ádám és Évától tovább adott történet Istenről és a Paradicsomról, vagy az egyéb, világi történetek. A magyaroknál is, ezt a hagyományt a keresztvíz nem ölte ki egyszerre.

A történészek ismerik a mondást: "cuius regio, eius religio". Aki uralja a vidéket, annak a vallása dominál. Elvben ez jól hangzik, de a valóságban nem így van. Hogy képzelik, hogy ha egy földesúr vallást változtat, esetleg politikai okból, az egész környék követi? Az lehet, hogy ha a földesúr katolikus templomot emel, akkor abba járnak a jobbágyok, ha protestánst, akkor meg abba, de magánéletükben megmaradnak az ősi hit mellett. Az ember ilyen szempontból nagyon konzervatív, mint azt a fenti Vatikáni Utasítás is elismeri. A költő szerint „Habár felül a gálya, alul a víznek árja, azért a víz az úr!”

Érdekes tanúbizonysága ennek az u. n. Kaszai Krónikában a Dominikánus rend által megörökített, az 1270-es években lebonyolított "sámán perek".[18] Az eretnekséggel vagy boszorkánysággal vádolt sámánokról egytől egyig kiderült, hogy hatásosan gyógyítottak, pénzt nem kértek a gyógyításért, és Isten tiszteletére buzdították a népet. A sámánok szerves részei voltak közösségeiknek. A Hanis sámán perében hozott ítélet tipikus: „Záradék: így folyt le és fejeződött be előttünk H a n i s sámán és társai ellen folytatott inkvizíció M o y s gróf mint a törvényszék elnöke és Simon mester, az eretnekségek inkvizitora jelenlétében. A hit ellen nincs panasz. A tömlöctartó őrizete alá utasítatik, hogy rendelkezésre álljon.”

Egy másik perben érdekes, hogy közel három évszázaddal Szent István után, a szájhagyomány még mindig fennmaradt. A tanú „a falubeliek és molnárok meséiből azt is tudja, hogy itt valamikor fehér lovat szoktak áldozni”. Egy harmadik perben a tanút megkérdezték, hogy „a vádlott valóban az erdei szegény emberek pogány papja-e, mire a tanú azt válaszolta, hogy rokona nem pogány, és csak keresztény kötelességét teljesíti, hogy a szegény erdei emberekkel tart, akik elvonnak az erdőbe, mert nem akarnak, és nem tudnak három úrnak dézsmát fizetni, hanem inkább a pogány erkölcsökhöz térnek és az ördög zsákmányai lesznek. Megkérdezik a tanút, hogy kinek fizetnének szívesebben a népek, mire azt válaszolta, hogy a fejevári püspökségnek, mert az a magyarokat védi. Tisztelendő János prépost kéri, hogy vesszőzzék meg a tanút, de Hegun comes tiltakozik, és a tanút elbocsájtják”. Tragikus, hogy az őszinte válaszáért vesszőzést kért János prépost. De a sámánperek során sehol sem bizonyosodott be, hogy a nép és a sámánok manicheizmust, avesztán vagy bármi más eretnekséget követtek vagy tanítottak volna. Ezek szerint joggal levonhatjuk, hogy ezeknek az eretnekségeknek nem voltak követői nálunk a középkorban.

Ha valaki konkrétabb képet akar alkotni erről a hitvilágról, az USA-ban meghalt nagy erdélyi írónk, Wass Albert Hagyaték című munkája ad bepillantást. Legérdekesebb a XVI fejezet, ahol az öreg táltos és a ferences Gergely Atya viaskodnak Nagy János lelkésszel és vitatkoznak Jézusról és Istenről. A táltos nem csak gyógyított Isten segít-

ségével, hanem egyéb csodákat is végzett, mintegy mágikus hatalmat gyakorolva a természet felett, a kenyérszaporítástól hegyek mozgatásáig, ahogy a Biblia is írja, „ha van hitetek, hegyeket tudtok mozgatni”.

A magyar vallási néphagyomány nem csak írók és főleg nem tudósok és professzorok dolga. A Biblia szerint, Jézus így imádkozott: „Dicsőítelek, Atyám, ég és föld Ura, hogy az okosak és a bölcsék elől elrejtetted ezeket és a kicsinyeknek kinyilatkoztattad” (Mt., 11:25). Lukács Atya, azaz Daczó Árpád OFM nem egyetemeken és professzoroktól, hanem ősi iratokból, népmesékből, népi szólásokból és néprajzi múzeumokból szedte össze anyagát a Csíksomlyó titka című[19] munkájához. Aki a magyar ősvallást meg akarja ismerni, elengedhetetlen, hogy ezt a kiváló és úttörő munkát elolvassa.

Hogy mondhatja akkor Pápai Püspök Úr, hogy ezek pogányok, és ezekkel nem lehet egygékényen árujni? Először is a magyar püspökök nem kapták meg Rómából az utasítást, hogy az egyistenhívó, hagyományos vallások követőit ne hívjuk pogánynak: Másodsor, a magyar vallás modern terjesztői és hangadói nem a tiszta, a népben tovább élő hagyományos vallásosságot terjesztik, hanem feltételezik, hogy a magyar törzsek vándorlásaik során kapcsolatba kerültek egyéb vallásokkal, ma nevezhetnénk őket szektáknak vagy eretnkségekknek, és ki-ki a neki szimpatikus eretnkségre építi az ő saját "magyarkodó" vallását, amelyeknek szinte közös vonása az erős katolikusellenesség.

Így például a Magyarok VII. Világkongresszusára kiadott HONLEVÉL Világkongresszusi Különszámában a rendezőbizottság bejelenti, hogy „egy teljes napot szeretnének szentelni” a gnoszticizmusnak és manicheizmusnak, mintegy magyar vallásnak állítva be őket. A bemutató cikk címe „MÁNI KELET KRISZTUSA, NYUGAT BUDDHÁJA,” és Mánit mint "Krisztus apostolát" mutatja be, akinek a „tanítása a Csendes Óceántól az Atlanti Óceánig visszhangzott”. Ugyancsak e szerint az írás szerint, miután „elutasította az Ószövetséget,” Máni „...túl sok gyomot talált az újszövetségben is, ezért írt egy új bibliát”. (MVSZ Honlevél) Tehát Mani tanai sem az ősvallás

kinyilatkoztatáson, sem a néphiten nem alapultak, hanem egy, az akkori kereszténységgel elégedetlen újító tanai.

Jelen írás célja nem hitvita indítása a manicheusokkal, csupán annak a megállapítása, hogy a manicheizmusnak semmi köze magyar őseink vallásához. Lehet, hogy voltak egyes személyek vagy kisebb csoportok őseink közt, akik ismerték Mani tanait, de a nép többsége soha nem volt manicheus! Végül a programfüzet szerint az augusztus 19-én, kedden délután megtartandó, „MÁNI AZ ÉLŐ” című manicheista program tervezett bezárása szinte vallásos, a Világkongresszus egyesítő és összefogó szerepét súlyosan megsértő, szektás szertartás jellegű esemény volt. Ezekkel valóban nehéz lenne a püspököknek egygékényen árujni.

Ugyanakkor be kell látni, hogy a "magyarkodó" vallások népszerűsége hasonló folyamat eredménye, mint mikor a sámán perek idején a sanyargatott nép az erdőbe húzódott, még ha ezzel "az ördög zsákmányai" lesznek is. Sokan úgy érzik, hogy a katolikus Egyház nem mutat méltó tiszteletet őseink vallása, és így őseink iránt.

Azonkívül egyre több felfedezés mutat arra, hogy népünk nagy hányada nem a vándorló és "honfoglaló" magyarok leszármazottja, hanem az őshonosoké, akik soha nem kerültek kapcsolatba a keleti eretnkségekkel és vallásuk vagy az ősvangéliumból ered, vagy esetleges informális kinyilatkoztatásból. Így mind nyelvünk, mind ősvallásunk nem a vándorló "honfoglalóktól" hanem az őshonos lakosságtól ered, és a szentistváni hagyomány erre a hagyományra épül. Így az ősmagyar vallás fogalomvilága nem volt pogány vagy eretnek, és a keresztényellenesség nem ősmagyar. Viszont a kereszténységnek fel kell ismerni, hogy mi az ősmagyar a vallásban, és ami azokból összeegyeztethető a katolikus tanokkal, azokat tiszteletben kell tartani.

Így tehát ha a Püspöki Kar valóban ki akar jönni egy körlevéllel erről a témáról, fontos lesz megkülönböztetni a hagyományos magyar vallást a különböző eretnkségekre épülő, új, magyarkodó vallási kezdeményezésektől illetve mozgalmaktól.

2. rész *Őseink vallási fogalmai*

Dolgozatom első részében, helyszűke miatt, inkább az otthon ismeretlen külföldi fejleményeket mutattam be, és csak röviden hivatkoztam a magyar ősvallás két kiváló kutatójára, Főt. Dr. Zakar Andrásra és Daczó Árpád OFM, azaz Lukács Atya munkájára, és azt azzal fejeztem be, hogy Pápai Lajos püspök úrnak annyiban igaza volt, hogy vannak a „magyar vallás” mozgalomnak olyan megnyilatkozásai, amellyel az Egyház „nem tud egy gyékényen árujni”. Azonban az igazi ősmagyar vallás és a kereszténység nagyon közel állnak egymáshoz, így most ezt kell megvizsgálni.

Kiszely István szerint „Sajnos, eleink e színes hitvilága csak mozaikokban maradt fent, de az ősi világkép a magyar nép mentalitásában még ma is ott él; töredékeit megtaláljuk a népi hitvilág, a népmese, a "magyar keresztény" szertartások, a népszokások, (zöldágjárás, komálás, kántálás, vesszőzés, hejgetés, alakoskodás, regölés, határkerülés és más, a természetben bekövetkező évszakos változásokhoz kötődő szokások), a hiedelem-töredékek, egyházi énekeink és más szakrális vagy profán cselekedetek körében.”[20]

Ez persze nem jelenti azt, hogy otthon nem voltak a nyugati kutatáshoz hasonló munkák. Nem csak párhuzamos munkát végeztek a nyugati etnológusokkal, hanem korban jóval megelőzték őket, és modernebb kiértékelést végeztek talán, mint nyugati kollégáik. Azonban sajnos, munkájuk nem kapott nem csak nemzetközi elismerést, de még otthon sem ismerték fel ezen tanulmányok jelentőségét. Így bár a Vatikáni Határozatok és utasítások az ősmagyar vallásosságra is érvényesek, honfitársaink munkája nem volt hatással a Vatikánra.

Bevezetőben meg kell jegyezni, hogy ezek a kezdeményezések általában két téves állásponton illetve szemponton alapulnak. Először is a disztinkció téves: vallási szempontból két részre osztják az emberiséget: keresztény és pogány, azaz megkereszteltek és nem kereszteltek. A történelmileg helyes disztinkció megkívánja egy harmadik kategória felállítását és elismerését, legalább is ami egyes népek kultúráját és értékrendjét illeti, amint az első részben részletesen igazoltam. Ez pedig a krisztusváró, kereszténység előtti proto-kereszténység. A proto-kereszténységben él az ádámí őskinyilatkoztatás szelleme, egyistenhí-

vők, hisznek a túlvilágban, vannak erkölcsi normáik, stb. én idesorolnám az őszövetségi zsidókat is. Ezzel szemben a pogányoknál ezek közül egy vagy több hiányzik! A hitetlen zsidók is idetartoznak. Végre a Vatikán ezt felismerni látszik, miután (katolikus) etnológusok végre felfedezték, hogy primitív népek közt is van „hagyományos” vallásosság! Pedig a magyarok vallásáról a Vatikán nem is tudott.

Hasonló kategóriát állított fel Reinhold Niebuhr protestáns történész is, aki történelem értelmezésében megkülönbözteti, főleg a zsidókra vonatkoztatva de általános érvényűen, a "krisztusváró" népeket és vallásokat, akik érzik, hogy valami nem teljes, a materialista- pozitivista világképű népektől, akik szerint minden teljes, ahogy van, és a fejlődés természetes folyamat eredménye, minden külső beavatkozás nélkül. Ideesnek a panteista vagy a materialista keleti vallások. Nos, a mi ősvallásunk "krisztusváró" volt, amit a Vatikán Hagyományosnak, én proto-kereszténynek neveztem,[21] mint történelmi kategóriát, amit a keresztiséggel csak meg kellett szentelni. Ezért az áttérés nagyon könnyű volt, mert várták és könnyen elfogadták a természetfeletti „Krisztust”, aki Jézus személyében testesült meg.

A magyarok pogányként való emlegetése különösen fájó pont egyeseknek, ami bizony gyakran ellenséges hangulatot szül. Kiszely István szerint pl. „Őstörténetünk tudatos meghamisításának egyik érvként használt alappillére volt évszázadokon keresztül a magyarok elődeinek pogányként való felemlegetése.”[22]

A Vatikán utasítása szerint tehát a „hagyományos” vallásokat, mint az ősmagyar is volt, nem szabad „pogányoknak” nevezni. Ennek ellenére az idézett szövegekben meghagyom az eredeti „pogány” szót, bár annak használata ma már helytelen.

A másik kijavítandó álláspont, hogy a magyar nemzet Ősei az Árpáddal érkező törzsek voltak. Modern kutatások szerint őseink túlnyomó többsége őshonos volt. Ez nem leértékelése az Árpád hadaival bejövő őseinknek, akik vándorlásaik során sokat tanultak és tapasztaltak, de vallási fogalmaink nagyobb részét, akárcsak nyelvünket és sok más kulturális hagyományunkat, az őslakosság adta tovább. Ez megerősíti alapfelfogásunkat, ami a szájhagyomány szerepét illeti, viszont csökkenti

a vándorlások idején őseinkkel kapcsolatba került vallások és kultúrák befolyásának fontosságát. Ezek legfeljebb a vezetőréteget befolyásolták, de nem a tömegeket. Így nemzeti ősvallásunkat tekintve, az elveszett írott emlékeket a szájhagyomány és egyéb adatforrások felhasználásával meglehetősen jól helyre tudjuk állítani.

Korai kódexeink elég gyéren tartalmaznak információt a kereszténység előtti magyarok vallásáról és vallási fogalmairól, azonban szókincsünk is értékes adatokkal szolgál: Kiszely szerint „eleink hitvilágának kifejezésére sem finnugor, sem szláv szavak átvételére nem volt szükség. Az "isten", a "lélek", az "imád", a "mennye", a "megszentel", a "boldog", a "böjt", a "vétek", a "bűn", a "bocsájt", a "búcsú", a "hisz", a "hit", a "teremt", az "örök" és más, hasonló körbe tartozó szavaink a honfoglalás kor előtti szókészletünkhöz tartoznak.

Néhány korai kezdeményezésen kívül, a modern korban először csak a 18. század elején kezdték azokat rendszeresen feldolgozni. „Horváth János (1769-1835) keszthelyi apátplébános [...] A Régi Magyaroknak vallásbéli s Erkölcsi Állapottokról (1817) című tanulmányában [...] a hagyományos tudósi feladvány romantikus töltéssel egészen új tartalmat nyert. A régi dicsőség kora jobb megismerésének vágya és egy esetlegesen felekezeten fölülemelkedő magyar nemzeti vallás alapjainak megtalálása ösztönözte.”[23] Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy jelen kezdeményezés célja ennél sokkal szerényebb: eloszlatni a jelenleg fennálló látszólagos ellentétet a római kereszténység és a valódi magyar ősvallás jellege és fogalmai közt.

Majd „Kiss Bálint szentesi református esperes (1772-1853) *Magyar régiségek* (Pest, 1839) című könyvében [...] ő talál rá először az ősvallás-kutatás lehetséges forrásai között az élő néphagyományra. Ezt a módszert, amely lényegében megegyezik a nyugati kutatók módszerével, akik írott anyag hiányában szintén az élő szájhagyományra hagyatkoztak. Főt. Ipolyi Arnold (1823-1886), későbbi Váradi püspök alkalmazta ezt a módszert nagy sikerrel a 19., és, mint láttuk, Lukács Atya a 20. században. Sajnos, Ipolyi könyve[24] nem áll rendelkezésemre, azonban Kósa László kritikus tanulmányából elég részletes képet kapunk legalább is módszeréről. A részleteket az otthoni kutatóknak kell kidolgozni, és Ipolyi valamint a töb-

bi magyar kutató munkájával kiegészíteni a nyugati szakirodalmat.

Ipolyi szerint „A mythologia, legközségesb értelemben véve, a *hajdankor*, vagy inkább az úgynevezett *pogány* népek vallási hite s tana az isten s világról. Ezen népszerű értelmezés szerint, tárgya: a fő létok megfejtése volna” (Ipolyi Arnold, 1854, XXXV). Ipolyi elveti a fejlődéselméleten alapuló magyarázatokat, és szerinte „az ember ősállapotát a tiszta egyistenhit jellemezte. Nem a kezdetleges vallási képzetekből keletkeztek tehát a magasabb fokú vallási rendszerek, hanem fordítva. Végül az emberi tudatlanság, a nevelés hiánya, a kinyilatkoztatás korlátozottsága, mint másodlagos romlott formákat hozta létre a mitológiát”.

Tehát a mitológia eredete „nem más, mint a melyet saját vallási okiratunk, a biblia előad, miszerint: az ember istentől elpártolva, az isteni nevelést megvetve, tőle elesett, földi boldogságának az által véget vetett, esze s öntudata elhomályosult, akarata meggyengült” (Ipolyi Arnold, 1854, XXXVII). Így tehát a mitológia az eredeti kinyilatkoztatásnak elhomályosult, tévedéseket is tartalmazó változata. Ez nagyon hasonló Zimmerman és Wilhelm Schmidt véleményeihez.

Csengery Antal, Ipolyi fő kritikusa, pozitivistá álláspontból, három dolgot kritizál Ipolyi munkájában, de bennünket itt most csak egy érdekel. Csengery ezt írja: „Ipolyi úr munkájában folyvást hivatkozik a gyűjteményben levő mesékre, mondákra s egyéb efféle adatokra”. Ezzel szemben azonban Katona Lajos megjegyzi, hogy „a *Magyar Mythologia* egyik nagyszerűsége ez a közvetlen kapcsolódás, melyet, [...] Ipolyi szuverén módon valósított meg. Rekonstrukciós törekvése pontosan beleillik a német romantikus tudomány által kisugárzott elgondolásba, ami szerint minden népnek volt ősi eposza és saját mitológiája, legfeljebb a történelem során elveszett, szorgalmas kutatással azonban fellelhető”. Azonkívül ezt a módszert használják a modern etnológusok is.

„A néphagyomány soha meg nem állapodó folyamát”-ról ír Ipolyi. A nép, akár az irodalmi népiesség fölfogásában, nála sem kizárólagosan a parasztság, hanem a nemzet tradíciókat ápoló része, társadalmának alsó rétege, mely „...elevenen beszéli atyától fiúra mind azt, mi a legrégebb időktől fogalom világában feltűnt, mi által még a leg-

ősibb korról s annak vallási számos képzeleteivel is folytonosan összefügg. – Innét tárgyunk egyik fő kútforrása egyiránt az *élő néphagyomány: a rege, monda, mese, népdal, népszokások, erkölcsök, babonás hiedelmek, előítéletek, különös népies szólások, példabeszéd, közmondás*. (Ipolyi Arnold, 1854, XXI-XXII).

„Ipolyi feltétlenül hitt a szóbeliség konzerváló erejében [... Így] Ipolyi valóban nem közölte – de a korabeli viszonyok közt miért is tette volna? – azt a hatalmas folklórisztikai tényanyagot, melyet majdnem egy évtized alatt kisebb részben ő maga, nagyobb részben az ország távoli pontjain barátai és ismerősei gyűjtöttek össze.”

Egyben azonban vitába kell szállnunk Kósával, mikor ezt írja: „A történeti irodalomban hosszú ideig tartotta magát az a vélemény, hogy Ipolyi Arnoldot elkedvetlenítette Csengery Antal bírálata, ezért elfordult a folklórtól, sőt egy időre a tudománytól is. Bizonyos jelek valóban erre mutattak, de mellőzést nem szenvedett, mert a *Magyar Mythológiát* kitüntették Marczibányi-jutalommal, és őt pedig az Akadémia tagjai közé választotta. Inkább az történt, hogy maga a mű hamarosan elveszítette időszerűségét, ahogy már a megjelenéskor is más világ vette körül, mint 1846-ban a fogantatásakor. Ipolyi érezte ezt, ha le nem is írta.”

A magyar őstörténet mindig időszerű lesz. Azonban amíg a magyar ősvallást pogányként kezelik, vagy valami eretnokséget állítják be mint őseink vallását, amíg ellentétet látunk a magyar ősvallás és a Szent Istváni eszme és kereszténység közt, addig a téma különösen időszerű. Ezért Kósa kiértékelése végső fokon, nagyon is igaz. „Nem időszerűségét nyerte vissza. [...] Forrásértéke emelkedett meg, ahogyan Tolnai Vilmos 1923-ban, a szerző születésének százados évfordulóján megfogalmazta, (Ipolyi) voltaképpen fölfedezte a magyar folklórt.”

Nézzük tehát most egy másik, az interneten is elérhető forrásból,[25] hogy mit is találhatott Ipolyi a magyar ősvallásról.

A Magyarok Nagyasszonya a mennybevit Szűzanya, a világ Királynője

Kovács Bánk ferences szerzetes, többször is hivatkozik Ipolyira: „Ipolyi Arnold hosszan foglalkozik a pogány magyarok felfogásával, miszerint

Isten érzékelhetően irányítja népének életét. Ezt az ősi kinyilatkoztatásból megőrzött hitet a zsidó-keresztény[26] tiszta istenhitnek csak realizálni és erősíteni kellett István lelkében.” Egy másik helyen ezt írja: „Nagy kár, hogy a magyarok ősi hitvilága csaknem elveszett. Ipolyi Arnold váradi római katolikus püspök Magyar mythologia című művét értékmentő szeretettel írta meg.” Tény, hogy a 19. század volt az utolsó korszak, amikor még lehetett országszerte a szóhagyományra építeni. Az iparosodás szétszórta a családokat, a gyermekeket szétválasztotta a szülőktől, és a szóhagyomány lassan kihalt legalább is a városokban. Eldugott közösségekben, mint az erdélyi falvak, Lukács Atya még talált számottevő értékes adatot, de ő is inkább már írott néprajzi munkákban és múzeumokban kellett, hogy kutasson.[27]

Azonban Kovács sem tud megszabadulni a „Honfoglalás” eszme fontosságától az őshonos magyarság rovására, mikor ezt írja: „Különleges hivatású, küldetésű nép a magyar. Jézus Krisztus földi élete idején még valahol Ázsiában él, nem is nép, csak törzsszövetség: hol 10 (onogur), hol 7 (besgur) formában. Ezer év kell hozzá, hogy Európa közepébe jusson, itt országnyi földet foglaljon el, majd néppé formálódjék és államot alapítson. Nem készlet kap, mint a zsidó nép annak idején, de csodálatosan szépet és termékenyt, Isten áldotta földet.” Ezzel szemben a tény az, hogy őseink már évezredekkel Jézus születése előtt elfoglalták ezt a gyönyörű területet, bár az államalapítás váratott magára Szent István apostoli királlyá koronázásáig. Így helytelen azt írni, hogy őseink elfoglalták a gyönyörű Kárpát-medencét. Helyesebb ezt úgy felfogni, hogy a két csoport, az őslakós és a hazatért magyarok újra egyé ötvöződtek, olyan országot alapítottak, amely képes volt ezer évig túlélni a történelem viharait Európa két nagy főútvonalának kereszteződésénél. Ezért helytelen az a feltevés is, hogy ősvallásunk a vándorlások alatt a törzsekre ragadt eretnokségekből állt. Így őseink nem vitatkozhattak azon, hogy Jézus és Mária zsidók vagy pártusok voltak, vagy, hogy az Ószövetséget el kell-e fogadnunk. Számukra, illetve az itt őshonos lakosság számára ezek ismeretlen fogalmak lehettek.

Még kell pár szót szólni az u. n. „pogány” vallási emlékek és gyakorlatok állítólagos „tűzzel-vassal” való üldözéséről. Lukács Atya idézi Nagy

Szent Gergely Pápa (590-604) utasítását, ami nagyon hasonló a II. Vatikáni Zsinat szelleméhez, hogy t. i. „nem szükséges lerombolni a pogány kultikus helyeket. Szenteljetek meg azokat..., hogy akik ott eddig ott a pogány isteneknek hódoltak, ezután már a keresztények istenét imádják”. (54. o.) Tehát az ősvallás irtása nem a katolikus elvekből fakad. Inkább politikai küzdelem volt István és Koppány, valamint a kettő utódai közt, és ez nagyban hozzájárulhatott a vallási ellentétéhez és erőszak alkalmazásához, ahogy a modern írországi „vallásháborút” és az erőszak használatát nem a vallási nézetek különbözősége okozza, hanem az angol párti protestánsok, akik az Anglikán egyházhoz tartoznak, és a függetlenséget óhajtó katolikusok közti politikai ellentét. Kétségtelen azonban, hogy nagy kár volt a fontos iratok és egyéb emlékek elpusztulása. Szerencsére a szó-hagyományból sok fenn maradt.

Említést érdemel Kovács vallomása, ami lehetne jelen tanulmány mottója is: „Mindig magyarnak és katolikusnak éreztem magam. Ezért fáj, ha ezt a kettőt összeférhetetlennek, összeegyeztethetetlennek, sőt ellenségnek tartja valaki, legyen az illető tudós vagy sarlatán.[...] A kereszténység nem ellensége volt őseink hitének, hanem megszentelője.”

Pogány őseink istenhite, vallása

Páter Kovács a Magyarok Nagyasszonya címet adja könyvének, de ennél sokkal bővebb a témaköre. Természetesen a Nagyasszony tisztelettel kezd. „A Magyarok Nagyasszonya a mennybevitt Szűzanya, a világ Királynője.” Ez a fogalom, és a Királynő megfelelő ünneplése, még a Szent István előtti korból származik.

Kovács szerint „A szent király nem elégedett meg azzal, hogy az ő lelkében éltek ama magaslatos gondolatok a Mennyek Királynője és a magyarok kapcsolatáról. Elevenné akarta tenni ezt a tudatot a nép körében is. Nagyon jól ismerte nemzetét, tudta, hogy annak idején a pogány Nagyasszonynak ünnepeit milyen aprólékos gonddal készítette elő, milyen pazar fényvel tartotta meg, következésképpen az ünneplés pompájával fejezte ki, hogy őt mennyire szereti. Legyen még nagyobb, még fényesebb ünnepe az igazi, az élő, mennyei Királynőnek, a Nagyboldogasszonynak.”

Tehát a Nagyasszony tisztelet határozottan része volt a magyar ősvallásnak. Ez egyedülállóvá teszi a magyar ősvallást az összes ismert hagyományos vallás közt, mivel egyedül nálunk találunk Szűz Máriával rokon fogalmat. A kapcsolat a két fogalom közt olyan kézenfekvő volt, hogy az még Szent Gellért püspöknek is feltűnt, és a két fogalom azonosságát kimondta. Ezek után azon sem csodálkozhatunk, hogy István király Máriának, mint a Magyarok Nagyasszonyának ajánlotta koronáját és az országot.

A magyarok istenhitével kapcsolatban Kovács Bánk Atya segítségül hívja Bozsóky Pált, egy másik ferences szerzőt, aki részletesebben foglalkozik a magyar vallás egyéb fogalmaival és gyakorlatával.[28] c. könyvét, akinek bevezetőjéből idéz:

„A honfoglalás előtti magyarság vallási hovatartozásáról sajnálatosan szűkszavúak a görög és latin források. A neves arab utazók és geográfusok megfigyelései, feljegyzései sem elégitik ki teljesen a jogos érdeklődésünket. De egy dologban valamennyien megegyeznek: a magyarokat határozottan pogányoknak nevezik, de olyan pogányoknak, akik imádtak egy istent, a Mindenség Urát, s neki tiszteletük és hálájuk jeléül valamiféle áldozatot mutattak be.... Sőt, 'feltehetőleg' hittek egy bizonyos túlvilági életben is. Erre utalnak temetési szertartásaik és néhány feltárt emléktárgyuk. Az is bizonyosnak látszik, hogy meg voltak győződve arról, hogy a jótettért jutalom, a gonoszságért valamiféle büntetés jár.”

„Mint mondtuk, a pogány magyarok egy igaz istent imádtak, a Mindenség Urát. Más kifejezéssel az Egek Urát, akinek lakhelyét távol, a Nap mögött képzelték el. Onnét uralta a Nagy Mindenséget... 'A magyarok istene' kifejezés szintén nagyon régi, de valószínű, hogy csak azt jelenti, hogy az az Isten, akit ők imádnak, elég erős ahhoz, hogy imáikat meghallgatva, fegyvereiket győzelemre vigye. Tehát nem különálló Isten.”

Ami a vezetőt illeti, az hasonlít a hagyományos pap-király fogalmához. „A fejedelem nem Isten, csak a menny vagy az ég kedveltje. Személye ezért sérthetetlen, ezért van joga uralkodásra, s ez a joga, kiváltsága mindaddig megmarad, amíg el nem veszíti 'az ég' vagy 'az Isten' kegyét, pártfogását...” Ezzel a kérdéssel külön foglalkozunk a következő fejezetben.

Kovács szerint „Eme nagyon hézagos ismeretetés után is kitűnik, hogy sokkal tisztultabb hiedelemviláguk volt őseinknek, mint a görögöknek vagy rómaiaknak. Nagyon tisztelték, de nem imádták az ősök szellemét. Monogám házasságuk is tiszteletreméltó. Csodálattal szemlélhetjük tehát az egyszerű, friss, tiszta magyar ésszel kialakított hiedelemvilágukat.

Örüljünk annak, hogy az ősi kinyilatkoztatás aprócska magvaiból ennyire szép virágok nyíltak népünk lelkében, s nem tévedtek súlyos mértékben, mint nálunk nagyobb és műveltebb[nek tartott; beszúrás B. S.] népek, pl. a rómaiak.”

Ehhez meg kell jegyeznünk, hogy őseink sem voltak kivételek az eredeti bűn következményeitől, hogy „értelmünk elhomályosodott, akaratunk rosszra hajló lett,” ahogy azt a katekizmusban tanultuk. Ezért az „egyszerű, friss, tiszta magyar ész” valószínűleg valamiféle isteni kinyilatkoztatás segítette ilyen tiszta vallási fogalmak kialakításában.[29] Azonban, hogy az Ádámnak adott kinyilatkoztatás szóbeli továbbadása elégséges magyarázat-e, az erősen vitatható.

Kinyilatkoztatás alatt általában, és elsősorban a sugalmazott, bibliai kánonba felvett könyvekre gondolunk. Ez a formális kinyilatkoztatás. Azonban hivatalosan elismert hittétel a biblián kívüli, informális kinyilatkoztatás, mint pl. a látomások, lehetősége.[30] Így nem tudjuk, Isten milyen kinyilatkoztatással tartotta életben az egy-isten hitet a primitív, hagyományos társadalmakban, vajon az ádami ős-kinyilatkoztatáson kívül milyen kapcsolatot tartott fenn a nem zsidó népekkel. Így azt sem tudjuk, hogy a magyarok Nagyasszony hite az Ádámnak adott kinyilatkoztatástól származik, vagy informális külön-kinyilatkoztatásból. Tény az, hogy őseink hittek a Nagyasszonyban.

Az első részben már felmerült a kinyilatkoztatás kérdése a hagyományos vallásokkal kapcsolatban, és mint láttuk, a Katekizmus is nyitva hagyja a különböző, bibliai kinyilatkoztatáson kívüli kinyilatkoztatás kérdését. Dulles Bíboros szerint ez egy még megoldásra váró teológiai kérdés. Ahogy a történelmi tudományok egyre több adattal szolgálnak az emberiség múltját illetően, egyáltalán nincs kizárva, hogy új tényeket fedezzünk fel a múlttal kapcsolatban, ami hitünk mélyebb megértésére szolgálhat. Ismét a Katekizmusra kell hivatkozni, amely szerint „A Szentlélek segítségével

az Egyház életében növekedhet a hitletétemény dolgainak és szavainak megértése.”[31]

A néphagyomány fontosságát magyar viszonylatban maga IV Jenő pápa elismerte 1444-ben írt bullájában, amelyben támogatását ígerte a Csíksomlyói Szűz Máriáról nevezett templom építéséhez, mert „ott a híveknek nagy sokasága szokott összejönni ájtatosságnak okából és naponta nem szűnik meg oda összefolyni”.[32]

Most pedig vizsgáljuk meg, hogy az ősmagyar vallásból és a buzgó Nagyasszonytiszteletből mennyi maradt meg a 20. század végére. Lukács Atya 173-ban került Kostelekre, az „isten háta mögötti” kis erdélyi faluba. Egyszer a konyhában a kést kereste, és kérdésére a harangozó serdülő leánykája kissé élesen válaszolta, „Tudja a Babba Mária!” Ezt analizálva jutott el Lukács Atya oda, hogy „különböző körülmények összjátékának eredményeként ez a nép oly hamvasan megőrizte népi hagyományait, hogy bátran mondhatom, nincs is más ilyen település a Kárpát-medencében. Különösen, ami a hit- és a hiedelemvilágát illeti, valóságos televénytalaja az archaikus tradícióknak.”[33]

További kutatásai a szumirokhoz[34] vezette Lukács Atyát. Felfedezte, hogy a mezopotámiai UR városában a Nap-istent tisztelték, míg Kis városban Babbát, azaz a Hold-istent. Ez a felfedezés újabb gondolatáramlást indított, és a végső felfedezés adta a könyv címét: Csíksomlyó titka!

A szumir hold-istennő, a Babba ősi kultikus helye volt Csíksomlyó.[35] Ahogy a Babbát megkeresztelték és Babba Mária, azaz Szűz Mária lett belőle, úgy Csíksomlyót is „a kereszténység megkeresztelte és lett belőle Mária kegyhely”.[36] Íme, a szóhagyomány több ezer éven át fenntartott egy ősi vallási fogalmat a 20. századig! Tehát az első részben ismertetett nyugati hagyományos-vallás tanulmányok mellett előkelő helyet kellene, hogy elfoglaljon Lukács Atya detektív munkája és óriási felfedezése.

Lukács Atya megjegyzi, hogy más szerzők e témával foglalkozó írásait tudatosan elkerüli, mert ő eredeti források alapján akarta megfejtetni Csíksomlyó titkát, azonban miután megfejtette a titkot, akadt kezébe néhány olyan mű, amely megerősítette meglátását, Így pl. a helynevek tanúsága érdekes volt.

Esztergomot, a magyar primások városát, Istárról, a Hajnalcsillagról nevezték el, és a Hajnalcsillag a Babba egyik szimbóluma volt. Ugyanakkor Mária a Lorettói Litániában is Hajnali Szépcsillag. A Bibliai Lexikon pedig kifejezetten azonosítja a Jer. 7:18 és 44::17, 18, 19-ben szereplő Mennyei Királynőjét mint Istárt. Hogy kerül Istár kapcsolatba az ősi magyar várossal?

Itt meg Badiny segít ki. Valaki felhívta Lukács Atya figyelmét Badiny Esztergommal foglalkozó munkájára és a Badiny által feldolgozott ékírásos adatok szerint „ennek az égkirálynőnek tisztelete a Duna-medencében már a Kr. előtti 5000. évben megvolt, miképpen azt a Körös-kultúra népéről megállapította Wooley és Hawkes. Maga az Ister név is őt jelenti Istár után. Ister-Gam pedig az Ister folyó hajlatát jelenti. Sumirul GAM: gamó, kamó, vagyis minden, ami görbe!”[37]

A szumir-magyar viszony egyébként érdekes átalakuláson megy keresztül. Eredetileg a nyelvi hasonlóságok miatt feltételezték, hogy a magyarok valamilyen úton-módon a szinte nyom nélkül eltűnt szumirok utódai. Azonban a Kárpát-medencei szumir kultúra az ásatási és képírási bizonyítékok szerint időben megelőzte a mezopotámiai szumir leleteket. Így az a szinte lehetetlennek tűnő helyzet állt elő, hogy a szumirok a Kárpát-medencéből vitték az ádami kinyilatkoztatást Mezőpotámiába, a két folyó, a Tigris és az Eufrátesz közé, ahol a történészek szerint valamikor a Paradicsom létezett. Ha ez így van, akkor a zsidó műveltség is a szumiron keresztül[38] a Kárpát-medencei Körös-műveltségből származik. Ezen ősműveltséget nemzetközi vonalon Vincsaműveltség név alatt ismerik, amelynek a Körös-műveltség is része.

Az ásatások és írott emlékeken kívül fontos tanúbizonytságot adnak a helységnevek, mint például Esztergom, és maga a nyelv is. Azonban ez már a nyelvészek feladata, amivel foglalkozni sem felkészültségem, sem időm nincs.

Így befejezésül még egy érdekes kérdésfelvetést kell megvizsgáljunk a magyarság hivatásával kapcsolatban. Kovács Atya könyvében felveti a kérdést a zsidóság illetve Izrael üdvtörténeti szerepével kapcsolatban: „Szabad-e nekünk ilyen üdvtörténeti párhuzamot vonnunk?”

„Amikor itt és főntebb is üdvtörténeti párhuzamra utaltam, természetesen nem azt akarom állítani, hogy a magyar nép az üdvösség történetében ugyanolyan fontos szerepet kapott Istentől, mint a zsidóság. Azt azonban állítom, hogy Istentől nem idegen gondolat kiemelni a közösségből valakit vagy valakiket. Ezt Ő teljesen szabadon teszi, senkinek sincs joga számon kérni tőle, miért tette. „Jákobot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem” – idézi Szent Pál Malakiás prófétát. (Róm 9,13. – Mal 1, 2-3).”

Tehát a magyar küldetés megvizsgálása nem az Ószövetség és a zsidóság kárára történik, hanem azt kiegészítheti, amennyiben, mint az több magán-kinyilatkoztatás, többek közt Gobbi Atyának adott üzenet is sejteti, és Szent Koronánk misztériumával lehet kapcsolatban, a második eljövételre vonatkozhat. Ha ez így van, akkor a fontosság kérdése nem jön fel, mert a kettő párhuzamos, nem kizárja, hanem kiegészíti egymást. Persze ezt így kijelenteni kitesz bennünket a vádnak, hogy túlzott nacionalisták vagyunk.

Ezért fordítsuk meg a kérdést. Ha a tények ebbe az irányba mutatnak, szabad-e nekünk, rosszul értelmezett álszerénységből, figyelmen kívül hagyni, esetleg megtagadni a szerepet, amit Isten, a Magyarok Istene ránk bízott?

Befejezésül és összegezéssel, nézzük meg melyik a két hídfő, amelyek közt lehetséges hidat építeni, és mi az ál-hídfő, amellyel nem lehet „egy gyékényen árujni”?

A kereszténység, azon belül a katolikus egyház az egyik hídfő, a másik az ősmagyar vallás, amelyet lehet „hagyományos vallásnak”, vagy „krisztusváró” kultúrának, vagy „protó-kereszténységnek” nevezi. Másrészt nem lehet egy gyékényen árujni a pogány, vagy materialista-pozitívista és a különböző, ősmagyar vallásunktól idegen izmusokkal, eretnkségekkel és más vallási konstrukciókkal, amit egyesek, mint magyar ősvallást próbálnak feltüntetni.

Egy másik hasonlatot használva, a vonalat nem a kereszténység és az ősmagyar vallás közt kell meghúzni, hanem az ősmagyar vallás és az idegen befolyások és hatások alatt kialakult mozgalmak közt.

U. i. Helyszűke miatt nincs lehetőség bővebben kifejteni, de a nálunk honos sámán illetve táltos rendszer valamint a pap-király dinasztia, mint az Árpád-házi királyainkról egyesek vallják[39] ismeretlen a hagyományos vallásokkal foglalkozó irodalomban, így szükség lenne ezt az úrt kitölteni magyar etnológusoknak és teológusoknak. Azonkívül szükség lenne a pap-királyok és a bibliai Melkizedek közti viszonyt tárgyilagosan megvizsgálni. Zakar András itt is úttörő munkát végzett Melkizedek c. dolgozatában.

IRODALOMJEGYZÉK, FORRÁSOK

- Badiny Jós Ferenc: Az esztergomi ISTER-GAMI orosz-lánok titka, 1996.
- Bozsóky Pál Gerő OFM: A magyarok útja a pogányságból a kereszténységig.
<http://www.agape.hu/hu/kiadvanyok/multunk.shtml>
- Daczó Árpád (Lukács Atya), Csíksomlyó titka, Csíkszereda, 2001
- Don Gobbi Atya látomásai
- Dulles, Card. Avery, SJ, Revelation and the Religions,
<http://www.uniwersalistfriends.org/dulles.html>
- Heti Világgazdaság, ÚJPOGÁNY VALLÁSOK MAGYARORSZÁGON;
- Ipolyi Arnold, Magyar Mythologia, 1854, újra nyomva 1978.
- Kassai Kódex, Magyarországi Sámánpercek Jegyzőkönyve,
<http://www.dobogommt.hu/dobogo/irasok.php?id=20050101092841&nev=Egyeb>
- Kiszely István, Őseink egyisten hitéről (Nemzeti Hírháló, 2008. jan.5.)
- Kósa László, A MAGYAR NÉPRAJZ TUDOMÁNYTÖRTÉNETE, III. fejezet: A romantika kora (1817-1872), „Az ősvalláskutatás” **Kempelen Farkas Felsőoktatási Digitális Tankönyvtár**
<http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b53/ch03s03.html>
- Kovács L. P. Bánk: Magyarok Nagyasszonya; Letölthető: <http://penta.hcbc.hu/pppek/k414.htm>.
- Kramer, Samuel Noah, *The Sumerians*; University of Chicago, 1963.
- Niebuhr, Reinhold, *The Nature and Destiny of Man, A Christian Interpretation*, Dr. Niebuhr's Gifford Lectures in One Volume, New York, 1949.
- Pontifical Council for Interreligious Dialogue, „Pastoral attention to traditional Religions.”
- Rooney, David, *The First Religion of Mankind*,
<http://www.ewtn.com/library/humanity/fr93206.txt>.
- Schmidt Wilhelm, *The Origin of the Concept of God*, 1955.
- Vatikán II Zsinat, *Dei Verbum, Nostra Aetate, Sacrosanctum Concilium*
- Wass Albert, *Hagyaték*, 1985.
- Zakar András Dr., Ft, *Sumér hitvilág és a Biblia*, 1972, *Melkizedek*, 1982; kéziratos tanulmány.
- Zimmerman, Anthony STD, *The Primeval Revelation in Myths and in Genesis*.
http://www.lifeissues.net/writers/zim/ae/ae_03religionadamevel.html,
- THE PRIMEVAL REVELATION AND ITS RELEVANCE TODAY
<http://www.catholicsocialscientists.org>.
- [1] Idő és helyszűke miatt, vitaindítás céljával, csak főbb vonalakban, vázoló a témát. A megadott forrásmunkák alapján az érdeklődők tovább vizsgálhatják a részleteket. Remélhetőleg akad magyar teológus, aki ennek alapján feldolgozza és a nemzetközi vallástörténészek számára is elérhetővé teszi a magyar ősvallásban található Ige magvait.
- [2] "Szűzanyánk szól...", kéziratos, "különálló, válogatott üzenetek – Don Stefano Gobbi által kapott üzenet, amit Keller Illés OCD nem adott nyomtatásba, hanem csak gépelve hozta be Magyarországra. Itt csak annyiban foglalkozunk a látomásokban kapott üzenetekkel, amennyiben azok a magyarság küldetésével foglalkoznak.
- [3] Imaév meghirdetése a nemzet lelki megújulásáért, 2006. jan. 1.
- [4] ÚJPOGÁNY VALLÁSOK MAGYARORSZÁGON; Mi van a rovásukon? HVG 2003/39 09. 27. 97-99.
- [5] Anthony Zimmerman, STD *The Primeval Revelation in Myths and in Genesis, a Dynamic Subject Much Neglected by Theologians*
<http://catholicmind.com>. Zimmerman a témát bővebben tárgyalja
http://www.lifeissues.net/writers/zim/ae/ae_03religionadamevel.html, THE PRIMEVAL REVELATION AND ITS RELEVANCE TODAY,
<http://www.catholicsocialscientists.org>, THE PRIMEVAL REVELATION AND ITS RELEVANCE TODAY

(Az ős-kinyilatkoztatás és annak mai megnyilatkozása).

[6] Wilhelm Schmidt, Urssrunn Der Gottesidee (The Origin of the Concept of God, Az istenfogalom eredete) 1955. Schmidt munkájára hivatkozik a protestáns James L. Graham is: "Genesis and the Religion of Primitive Man." Lásd:

<http://www.xenos.org/ministries/crossroads/OnlineJournal/issue5/genesis.htm>

[7] The First Religion of Mankind, David Rooney, <http://www.ewtn.com/library/humanity/fr93206.txt>.

[8] Lásd Revelation and the Religions, Avery Dulles S. J., <http://www.universalistfriends.org/dulles.html>

[9] DEI VERBUM, A II. Vatikáni Zsinat DEI VERBUM kezdetű dogmatikus konstitúciója az isteni kinyilatkoztatásról, #3.

[10] 54 "Isten, aki az Ige által teremt és tart fönn mindent, a teremtett dolgokban állandóan tanúskodik az embereknek önmagáról, és ezenfelül, mivel meg akarja nyitni a természetfölötti üdvösség útját, az őszülőknek kezdettől fogva kinyilvánította önmagát." [Dei Verbum, #3] Ragyogó kegyelembe és igazságba öltöztetve, önmagával bensőséges közösségre hívta meg őket. 55 E kinyilatkoztatást őszüleink bűne nem szakította meg. Isten ugyanis "bűnbeesésük után a megváltás ígéretével az üdvösség reményét öntötte beléjük, és szüntelenül gondját viselte (én kiemelésem) az emberiségnek, hogy mindazoknak örök életet adjon, akik állhatatosan kitartanak a jóban és keresik az üdvösséget". [u.o.] Amikor az ember "engedetlenségében barátságodat elveszítette, nem hagyta őt a halál hatalmában. Újra meg újra szövetséget ajánlottál az embereknek". [A Szent Mise IV. kánonjából]

[11] A II. Vatikáni Zsinat NOSTRA AETATE kezdetű nyilatkozata az Egyház és a nem keresztény vallások kapcsolatáról. Én kiemelésem.

[12] Dr. Ft. Zakar András, SZUMÉR HITVILÁG ÉS A BIBLIA, 10-11 o.

[13] PONTIFICAL COUNCIL FOR INTERRELIGIOUS DIALOGUE, PASTORAL ATTENTION TO TRADITIONAL RELIGIONS; letter of the Pontifical Council for Interreligious Dialogue to the Presidents of Episcopal Conferences in Asia, the Americas and Oceania, 21 November, 1993, Francis Card. Arinze, President

[14] Ez persze nem vezethet vallási szinkretizmusra, azaz a vallási tanok egybeolvasztására.

[15] Sacrosanctum Concilium kezdetű konstitúció a szent liturgiáról #37.

[16] 2005 jan. 12-15. Lásd VATICAN CITY, Jan. 25, 2005 (Zenit.org).

[17] Szociológusok is ismernek hasonló megkülönböztetést. Ferdinand Tönnies német szociológus a hagyományos társadalmat "Gemeinschaft," "közösségi" formának hívja, míg a modern társadalmat "Gesellschaft," társulási formának nevezi. A francia Emil Durkheim az előzőnél a szerves kapcsolatokat hangsúlyozza, míg az utóbbinál mechanikus kapcsolatok kapcsolják össze az egyéneket.

[18] Magyarországi sámánpercek jegyzőkönyvei a Kassai Kódexben, lásd:

<http://www.dobogommt.hu/dobogo/irasok.php?id=20050101092841&nev=Egyeb>

[19] Pallas - Akadémiai Könyvkiadó, Csíkszereda, 2001. Az interneten is elérhető Lukács Atya egy korábbi tanulmánya, amely jól bemutatja a munkájában felhasznált módszereket: DACZÓ ÁRPÁD: A GYIMESI BABBA MÁRIA; Megjelent: Népismereti Dolgozatok 1980. Kriterion, Bukarest, 1980. 231-239. old. <http://bucsujaras.hu/tanulmany/daczo/babba.htm>

[20] Kiszely István, Őseink egyistenhitéről - Magyarul vagyunk keresztények, (Nemzeti Hírháló, 2008. jan.5.)

[21] Évekkel ezelőtt olvastam a "proto-keresztény" kifejezést ilyen értelemben, de sajnós, nem áll rendelkezésemre a forrás.

[22] Kiszely

[23] A következő idézetek, beleértve Ipolyit is, innen vannak.

[24] Föt. Ipolyi Arnold, Magyar Mythologia, 1854, újra nyomva 1978.

[25] Kovács L. P. Bánk: Magyarok Nagyasszonya; Letölthető <http://penta.hcbc.hu/pppek/k414.htm>. Az itt következő idézetek Kovács könyvéből valók.

[26] A "zsidó-keresztény", kifejezés eredetileg a judeó-keresztény értékrendet és a Tíz Parancsolaton alapuló erkölcsrendszert jelentette, és csak a XX században lett – sokak által megkérdőjelezve – átértelmezve és a hit és vallási rendre alkalmazva. Ezért anakronizmus Szent István korára alkalmazni. Akkoriban a „keresztény” kifejezést használták.

[27] Lukács Atya könyve bibliográfiája szerint nem ismerte sem Ipolyi püspök, sem két rendtársa, Kovács Bánk és Bozsóky Pál munkáit.

[28] Bozsóky Pál Gerő OFM: A magyarok útja a pogányságból a kereszténységig; Kovács szerint ebben a kötetben minden, a magyarok ősvallásával kapcsolatos elmélet megtalálható, a tárgyi források bőséges is-

metetésével, szakszerűen feldolgozva.

<http://www.agape.hu/hu/kiadvanyok/multunk.shtml>

[29] Katekizmus: 37 Mindazonáltal az ember a történelmi körülmények között, melyekben él, sok nehézségbe ütközik Isten pusztán értelmi világossággal való megismerésében: "Igaz, hogy az emberi értelem önmagában képes a saját erejéből, természetes fényénél biztos és igaz ismeretet alkotni egy személyes Istenről, aki gondviselésével őrzi és irányítja a világot; ugyanígy egy természeti törvényről, melyet a Teremtő oltott a lelkünkbe. Mégis számos tényező akadályozza, hogy értelmünk e természetes képességét hatékonyan és gyümölcsözően használjuk. Amik ugyanis Istenre s az Isten és az ember közötti kapcsolatra vonatkoznak, olyan igazságok, melyek teljesen meghaladják az érzékelhető dolgok rendjét; ha pedig az életre alkalmazni és érvényesíteni akarjuk őket, önmegtagadást és lemondást követelnek. Az emberi értelem azonban – mind az érzékek és a képzelet működése, mind az át-eredő bűnből fakadó bűnös vágyak miatt – ezen igazságok megismerésekor nehézségekbe ütközik. Így történik meg, hogy az emberek e témakörökben szívesen meggyőzik magukat arról, hogy hamis vagy legalábbis kétséges az, amiről nem akarják, hogy igaz legyen."

[13]

38 Emiatt az ember rászorul arra, hogy Isten Kinyilatkoztatása megvilágosítsa nemcsak azokban a dolgokban, melyek meghaladják értelmét, hanem azért is, "hogy azokat a dolgokat, melyek vallás és erkölcs kérdésében az értelem számára ugyan nem hozzáférhetetlenek, az emberi nem jelen állapotában is mindenki akadálytalanul, határozott bizonyossággal, minden tévedés nélkül megismerhesse".

[30] Katekizmus: 54 "Isten, aki az Ige által teremt és tart fenn mindent, a teremtett dolgokban állandóan tanúskodik az embereknek önmagáról, és ezenfelül, mivel meg akarja nyitni a természetfölötti üdvösség útját, az ősszülőknek kezdettől fogva kinyilvánította önmagát." 68 Isten szeretetből nyilatkoztatta ki és ajánlotta önmagát az embernek. Így végleges és bőséges választ ad azokra a kérdésekre, melyeket az ember élete értelmével és végével kapcsolatban föltesz magának.

[31] #94.

[32] Csíksomlyó titka, 25 o.

[33] U. o. 58-59 o

[34] A szumir szónak több irata van: a Magyar Értelmező Kéziszótár sumért ír, azonban Lukács atya a könnyebben kimondható szumirt használja, de a szumér is használatos.

[35] Ennek a valószínűségét érdekes régészeti adatok támogatják: Mezopotámiában tudvalevőleg nincs aranybánya, és tudósok megállapították, hogy a szumir aranytárgyak Erdélyben bányászott aranyból készültek.

[36] U. o. 79 o.

[37] U. o., 184, idézi Badiny Jós Ferenc, Az esztergomi ISTER-GAMI oroszlánok titka, 1996, 65 o.

[38] Professzor Samuel Noah Kramer az ékírás, s a sumer irodalom elismert tudósa, a Pennsylvania egyetem ékírásos táblagyűjteményeinek gondnoka, valamint az asszirológia tanára, felsorol a Biblia és a sumer irodalom közötti néhány párhuzamot, melyek a sumer eredet kétségtelen jeleit hordozzák (The Sumerians; University of Chicago, 1963). Lásd ugyancsak Zakar, Melkizedek, 2. o.

[39] Lukács Atya is említi a "táltos- király" dinasztiát és megnevezi Szent Lászlót, I. 10-11. o. Azonkívül érdekes kérdés, hogy II Szilveszter Pápa az apostoli királyság cím adományozásával nem István pap- király hivatását ismerte-e el.

Misekönyv fametszete Magyarország patrónája Szűz Mária, Szent István, Szent Imre és Szent László alakjával.

Szent István és kora. Kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban. Kiállítási mappa számozás nélküli melléklete.

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, 1988. Missale secundum episcopatus Zagrabiensis ecclesiae (Velence, 1511) nyomán. (Internet)

Pető Imre

NIMRÓD ÉS FIAI

Szeretettel küldöm ez írást kedves Barátaimnak, tisztelt Olvasóimnak, azt remélve, hogy témája és mondanivalója mindünket egyformán érint. Titkon és bevallottan is egyek vagyunk, egyként és mindannyian: Nimród fiai. Aki nem vallja még magáénak ezt az ősi, mitikus családot, őt is megszólítjuk, hogy megértessük velük is: nekünk kellene az ősi mesék megtartó-erősítő élményei, és azon vagyunk, hogy megőrizzük örökölt értékeinket.

Amiről írok, se nem fantasztikus, se nem kolosszális. Az ilyen szavak itt kiüresednek, érvényüket veszítik. Itt és most valóságos, nagy dolgokról lesz szó! Szeretnék vele örömet szerezni, szeretettel.

BEVEZETÉS

Elismerem, nehezen indul ez az írás, kerülgetem, mert forró is a téma, messzire vivő is. Letisztítás végett kaptam egy gyűjtőtől ezeket az apró darabokat, de a cseréptál közepén fekvő lemez a tisztítása során „hozzám nőt”, és nem volt készségem visszaszolgáltatni. Megegyeztünk az illetővel, és később a többi is az enyém lett. Fő érvem volt a nálam ragadásnak, hogy szeretném egyengetni további sorsukat.

Sikerült elérnem az árnyalt diplomáciával, hogy megtudjam, ki a tárgyak megtalálója, ezután sietve nyomába szegődtem a történetnek. Azóta gondosan letisztítottam, és egyengetem e szántóföldi „keresős leletek” sorsát, a megismerés és elismerés útjain. (Van még mondanivalóm az előbb

említett jelenségről, a későbbi írásokban erre visszatérek majd.)

E tárgyakat látták már kiváló emberek, és fogják látni még mások is, hogy feltáruljon eme apróságok története, megismerjük értéküket, és ezzel új fényeket-színeket kapjon művelődéstörténetünk is a megismerés folyamatában. Tudom, sajnos kilószámra gyűjtenek össze naponta hasonlókat szerte az országban. Itt és most azonban szerencsénk volt. Hat gramm itthon maradt ezekből a kilókból. Ha írok ezekről, még ne várjanak kiegyensúlyozott alapos szakmai tájékoztatást, de később szeretném megszólaltatni az illető szakmák képviselőit. Tegyük hozzá – a saját szerepemet illetően is – a megismerésben legalább annyira érdekes a kérdés, a kétely, a melléfogás, mint az objektív válasz. Megérti a T. Olvasó, hogy itt nincsen tárgyilagosság. Az értelmet is modulálja a meglepetés, a rendkívüli élmény hullámverése. De hogy ne szédüljünk bele azonnal egy száguldó gondolatfolyamba és érzelemzuhatagba, kezdjük az élménybeszámoló sorrendjét az olyan apró részletekkel, melyek a lemez letisztítása során ragadtak.

A HUN-MAGYAR OROSZLÁN FARKA

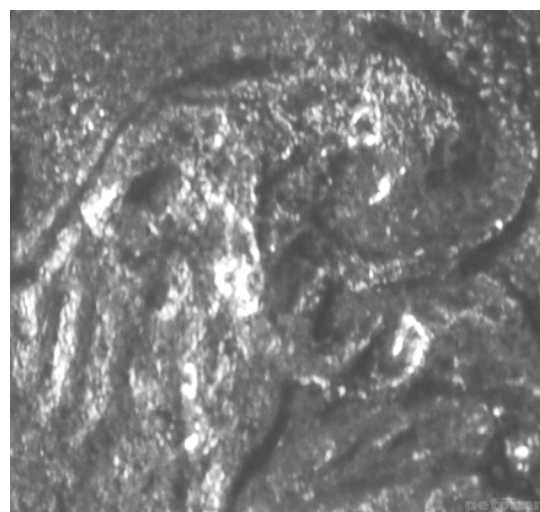
A gerinc folytatásaként kiinduló testrészeről lesz először is szó. mert első különös részletként ez az összehajtogatott testrész ragadt meg. A történelmi címer- és modern logóábrázolások (Peugeot) is hangsúlyozzák e testrészt. Akik lát-

ták, azok is ezen csodálkoztak el legelőször. A képen kiemelten látható farkok – lobogó, zászló. Az ilyen túlzó ábrázolás mindig többet akar mondani az illető valóságdarabról, mint amit az „élethű” fényképek, rajzok vagy festmények. Hogy milyen céllal növelik meg a farkok hosszát a rajzolók, mintázók? E megjelenített hímorozzlánnak nagyobb oka van így a büszkeségre, és ha ő nem is tudja – állatként – ezt kifejezni, az őt megörökítő művész megteheti, ha ezzel mondanivalóját hangsúlyozni akarja. Például, azt akarja kimondani, valószínűleg ösztönösen, vagy az ábrázolási szokásoknak megfelelően, hogy ez nem akármilyen oroszlán, az állatok királyaként tisztelt hímek között is királyi példány. Ezért a farkok szinte óriáskígyóként hullámzik felfelé, és ahol megállapodik, ott sincs nyugvása: minden képességével élni akar. Látszik a képen, hogy szinte külön élet, külön állat. Valósággal egy kígyó ez a szeldelt, tekergődő, fenyegető kígyófejjel hátrafelé sziszegő, csapkodva forduló, csattogó gerincvég. (Ne bosszankodjon a T. Olvasó az *in medias res*-féle kezdésen, minden feltárul majd sorjában...) A kígyó külön is küzd, az oroszlán fegyvereként vesz részt a harcban, melyet az egész test vív. Az alkotó művész a szakmai tudása legjavát adja, hogy „szóra bírja” a gerinc végi büszke bojtot. Az pedig szétnyílik lazán, szőrösomókat és -pázmákat futtatva minden irányban, mint ahogy a virág hinti szét szirmaait (A népművészetben mást is jelenthet a széthintett szírom. A madár szájából fakadó madárdalt, a róza alatt a hervadást, és még sok egyebet is. Itt a hangot, fenyegetést a küzdelemben rá háruló szerepet játssza.) Majd később lesz szó arról, mi is ez a küzdelem, most csak annyit árulunk el: Nimróddal szemben áll ő, a „nagy vadással” küzdő oroszlán ez a királyi vad. És valóban, maga Nimród is többszörösen király, már a Bibliában is szerepel, a mi tudomásunk szerint a szkíták, hunok, avarok, magyarok ősapja, nagy népek mitikus őse. Hímorozzlán maga is, küzd az oroszlán-hímmel a „zúgó Élet partján”. Ezt a képet nem viselhette valami légyvadász. Csak méltó helyen díszelgetett a dús „farkazattal” megörökített királyi vad. Nimród királyhoz köze kellett legyen viselőjének, talán maga is egy király volt, de mindenképpen királyi családból származó gyermek, egy valaki, de legalább egy vezér, aki királyi szolgálatban harcol. Akárki vadjának nem rajzolnak, nem min-

táznak, nem öntenek bronzba ilyen farkat. Néznénk – nyúlnánk mindenfelé méltó társat lelteni számára, de csak az esztergomi oroszlánok farka vetekszik az övével. Talán nem véletlenül!

Ezen oldalakon nagy dolgokról lesz szó, a képről (majd: a Képről) most ezt olvastuk le legelőbb. Majd folytatjuk a másik legjellemzőbb oroszlánjeggyel: a sörénnyel. Ígérem azonban: lesz összegzése a részleteknek!

A HUN - AVAR - MAGYAR OROSZLÁN SZÁJA, SÖRÉNYE

Egyáltalán nem túlméretezett dízsörény ez, sőt inkább „munkasörény” volna. A hímorozzlán csak ritkán vadászik, és ebben a kényelemben dús sörényt növeszthet. De ez egy munkahím munkasörénye. Érdeemes inkább a száját vizsgálni, hisz ez a valódi oroszláni minőség: az óriási tépőfogak tiszteletet parancsolnak számára az ábrázolásokban is. Márpedig itt küzdelem folyik, Nimróddal (vagy Nimróddal, sőt Ménróttal, ha így jobban ráismerünk) küzd a vadállat, és ebben a harcban nincs sok esélye a mitológiai hőssel szemben, ebben a pillanatban is épp egy dőfést kell elszenvednie valamilyen szúrófegyvertől. Ez fájdalmas ordítást vált ki a sebesült állatból, a sörény halk fürtjei háttérbe maradnak az ordítással kifejezett iszonyattal szemben. Ha az előbb a farkról alkottunk díszítő jelzőt, most a hangokról kell: az ordítások ordítása ez. Az óriási alsó tépőfogak közelében egy benyúló kezlet láthatunk, bizonyára ez a kéz váltja ki azt a fájdalmas üvöltést, amely elhagyja az állat tágra nyitott óriási állkapcsait.

Mindezt azért bocsájtjuk előre, hogy e részletek birtokában könnyebben elhelyezzük az egész értékét a magunk rendjében. Összefoglalva: a „királyi vadra” utaló jelenségek vizsgálata meggyőz minket arról, hogy a művészi valóságban vagyunk, és igenis itt kell felismernünk az ábrázolás apró jelenségeiben a nagy törvényeket is.

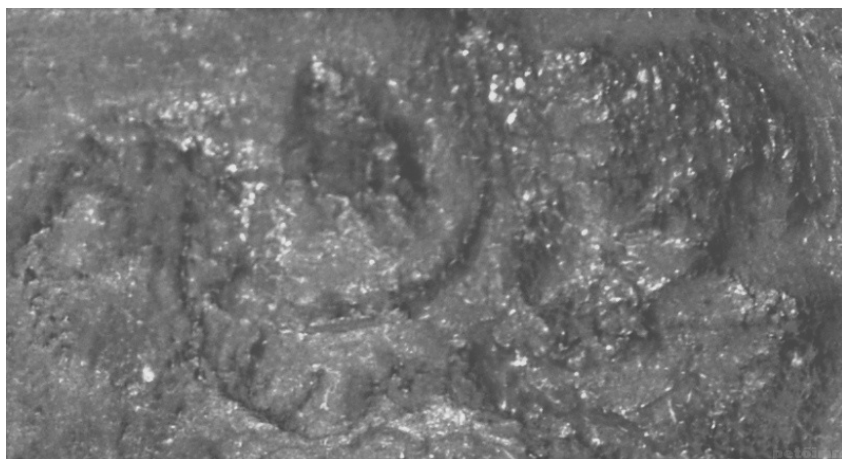
AZ ELHALLGATÁS ÖRDÖGEIT KIMONDÁSSAL ŰZZÜK EL!

A következő kép – összetéve a kisebb részleteket – kolosszális, monumentális. A küzdelem tovább folyik, „a zúgó élet partján”, globális és kozmikus értelemben egyaránt, és a küzdelmet megjelenítő monumentum a földi világot érzékelhetően, a kozmikumot sejtetően idézi meg. Az első látásra felfogott jelenet még békés, ház közeli barátkozás is lehetne, amelyben a cicussá szelídült nagyvad eleséget kér a gazditól, nagyot ásít, salangos jobb mancsát a harcos ölébe teszi, ellenfele jobb lábát lefoglalva vele, de nem sértve a harcos családfáját jövőképző szerveit Nimrud - Nimród bal kezével az oroszlán alsó állkapcsát feszíti le, jobbal tört vagy valami szúrófegyvert szegez az állat-hímnek. Ez azonban nem egyértelmű. A letisztítás előbbi fázisában készített képen mást látunk. A kép közepétől feljebb és kissé balra van egy fekete pamacs, melyet az oroszlán pofájának véltünk mindvégig, azonban itt az is látszik, nem pofa, hanem a pofát megragadó bal kéz ez, a har-

cos keze, mellyel felülről ragadja meg az állatot, míg a másikkal alulról, az alsó állkapcsánál fogva. És most, hogy megjelent előttünk, ejthetünk néhány szót a harcosról is, mint aki őse annak, akinek a tulajdonában lévő ábrázoláson szerepel. Mert kije lenne más? A szkíták, hunok, avarok, magyarok őszökként tisztelik Nimród-Ménrótot, aki bibliai alak, Noé unokája és Kús fia, és aki „nagy vadász volt az Úr előtt”. Fogadjunk el előre vetetten egy megjegyzést a tárgy egykori tulajdonosáról. Egy hun volt az ábrázolással díszített fémlemez tulajdonosa. Miért fontos ez? Mert a magyaroknak elődje a hun, még ha nem is vér szerinti őse a mai magyaroknak, de rokonunk a hun: testvér-nép. Arany János költőnk így meséli ezt a rokonságot a Buda halála c. eposztöredék regéjében (Rege a csodaszarvasról):

*Hunor s Magor két dalia,
Két egytestvér, Ménrót fia...*

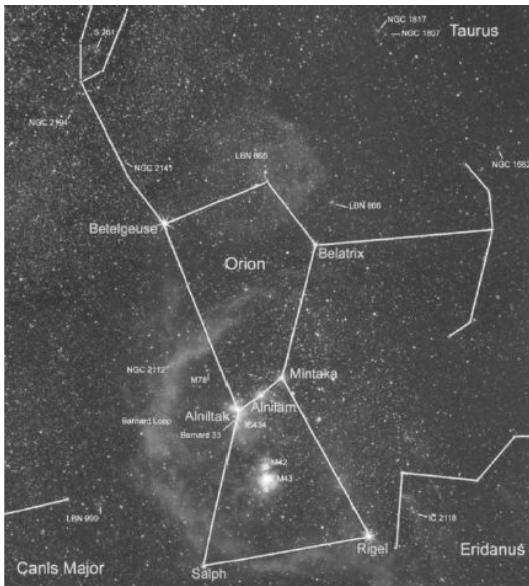
Mi tudjuk ezt rólunk, magunkról, illetve azt, hogy Ménrót ősi krónikáink szerint a magyarok mitikus ősapja. De vajon mit mondanak erről maguk a hunok, van-e tudomásunk arról vallják-e a hunok is ezt önmagukról. Igen, ez a hun műalkotás e jelenettel hitet tesz Nimród ősapai voltáról, bronzba öntve. Közvetve így végképp a magyarok testvéreivé lettek ők, e bizonyossággal megerősítve a magyar-hun, azaz hun-magyar rokonságot-testvérséget melyet ezentúl már csak az ostobák tagadhatják.

Sok rokon-óst kellene itt még megneveznünk, amelyek azonosak a népek nagy történelemkönyve szerint. A sumér Gilgames éppen ilyen oroszlánnal küzd, mint a magyar Nimród. Görög és római istenségek? Heraklész, Herkules... Azért nincsen

olyan végtelen hosszú sor. Az égi harcosban mindannyian egyesülnek: *Orion*, *Würen*, annyit tesz, mint *örön* azaz *örségen (lévő)*. Fő témánktól nem térünk el, ha megidézzük e pompás látványt, mely nagyokat mozdul az égen, keresni kell olykor Dél

felé, máskor meg fényesen uralja az égboltot, fényőrként szolgálja az égi vadász a csillagvilág nyugalalmát...

A Nimrud csillagkép (the Great Hunter)

A magyar népi csillagköltészet nevezi Kaszáscsillagnak, Óriásgázlója és sok más néven, külön is az övcsillagainak látványos együttesét. De az íjfeszítő égi harcos legszebben együttes „csillagkertként” ad igazi és meghatározó égi látványt. A bronzunk kidolgozója ezt a monumentális hatást akarja elérni néhány milliméteres felületen, és ez sikerül is neki.

Nézzük meg, hol helyezkedik el a jelenet a horizonthoz viszonyítva, és mi a jelentősége ennek. Alant-lent látszik a földi világ, jelzéseiben, mint a tulipánszerűen kinyíló, aprócskára összehúzódtott életfában, Nimród és az oroszlán lábait egymástól elhatárolva, és a jobb szélén alig fel-

tűnő fű-fa-bokorféle növények sejtetésében. Minden a horizont fölött játszódik a képen, ezzel főként tornyosul-növekszik a harc látványa. Mint ha ránk akarna zuhanni az oroszlán, félelmesen főként emelkedik. De még nála is magasabb egy kézfejjel a vadász, aki pusztá kézzel akar úrrá lenni ellenfelén.

Nimród, a harcos hősiességgel száll harcba, bal lábát keményen megveti a földön, míg a jobbal az oroszlánt tartja. Hátán panyóka, párducbőr lóg le derekáig. Alatta a rövid „tunikát” öv húzza össze, az öv alatti darabok körben lazán lógnak és csapódnak fölfelé a harc hevében. Oldalán hátrafelé csapódik az öltözék, de lehet, hogy ez a szabályos kanálforma valójában a szkítáknál is elmaradhatatlan ivócsanak. Belső oldalán levél mintázata látszik. A harcos bal karján az íg felvágva, kibuggyan belőle a duzzadó karizma. Nagyon erős ez a bal kar, a jobb pedig fegyvert tart. Lehet azonban, hogy a jobb karját fölemeli a harcos, és lefelé nyúl csuklóval: megragadja az oroszlán felső állkapcsát, ezért látszik az olyan vastagnak. Néhány részlet értelmezése, mint látjuk, ezután jut el a végső eredményhez. Érdekes, a bal térden mintha egy arc jelenne meg a három pontban. A térd alatt szattyan bőrcsizma. Redőket vet a „tunika”, amint az oroszlán beletapos a küzdő ellenfele ölébe. Nimród haja dúsan hullámos, dúsan bozontos/csillagfényes. Itt nem a földi méreteken kell gondolkodnunk, hanem az univerzumban, de legalábbis a kozmoszban folyik a végeláthatatlan küzdelem, amely talán magát az életet jelképezi. A két ábrázolás pompáját növeli a gyöngös keret, amely az elválasztások mögötti „gyepün” vonalkázással folytatódik.

Nézek szembe e nagy képpel, e naggyá növelt térrel, melyben az erő, a hatalom, ember és állat egyaránt tiszteletet kiváltó hősiessége az úr. Arra kell gondolnom, mennyire megvetendő a lelki törpeség, kishitűség, gyávaság, mennyire keveset ér, ha nem lesz hős az ember, még életében.

Monumentális, mozgalmas ez a jelenet. Ki kell mondanunk azt is, mi adja a nagyság érzetét. Válaszunk csak az lehet, hogy a művészi teremtő munka, amely az embert, mint küzdő hőst tudja felmutatni és magasztalni a világgal vívott örök küzdelmében, mely tusában az ember-harcos újra és újra erőt nyer a jövő harcaihoz. Arra kötelezi e tárgy elfogadját és az ábrázolat viselőjét, hogy – mint ősapja, Nimród küzdött – ő is hős legyen az ős nyomdokaiban.

Ha úgy véli az olvasó, már mindent kimondtunk a MAGYAR-HUN OROSZLÁNROL, még ne pihenjen, ne nyugodjon. Ilyen szép képeket álmodhatunk is, anélkül, hogy igazán közünk lenne hozzá. Most azonban valami megnyugtatót akarok leírni. Itt nem kell majd visszafogni magunkat. Ha csoda kell, legyen az! De ismét le kell csillapítanom a csodavárá kedvet, mert ez a valóság most mindent felülír. Érvényét veszi-veszejt e szavaknak: csoda, szenzáció, fantasztikus, stb. A következő írás címe:

EGY HUN VAGY AVAR KIRÁLYI VEZÉR KORABELI PORTRÉJA?

Gondolom, már a címmel is gondja van a T. Olvasónak. A királyi vezér kifejezésnél elakadunk, mert a legfőbb hun vezér Attila volt számunkra, az ő fiai: Ernák-Ellák, Csaba és Dengizik. A király és fiai egyaránt szóba hozhatók tulajdonosként, bár a király halála után ők sem maradtak a Kárpát-medencében. (Meg kell itt jegyeznem, hogy az elterjedt rossz helyesírással szemben én maradok a *Kárpát* előtag nagybetűs leírásánál, mivel ez számomra önállóan is tulajdonnév, akárki tiltja is!) Természetesen sok más vezér is volt, a csatlakozott népeknek külön-külön is, a sajátjuk. Jó lenne tudni, kik viselhették a királyi jelvényeket, akkor biztosabban leszűkíthetnénk a hun vezérek körét, és talán találhatnánk vidéki, tartományi személyiségeket is egykor. Ha azonban avarnak minősíthető a lelet, Baján vezér és más nagyságok jönnek szóba.

Ha vallatóra fognánk a helységneveket, egy valódi (azaz nem hamis) etimológia talán segítene a hun személyek neveinek a felkutatásában is. Egyelőre jelöljük meg ezt további feladatként, és vegyük számba az elérhető, megragadható valóságos tényeket. Egy biztos, a hun lelet hun embert ábrázol, itt a Kárpát-medencében nem a csatlakozott népek alkották a fő egységeket, bár teljesen ezt sem zárhatjuk ki, gondoljunk a gepidák földrajzi elhelyezkedésére. Maradjunk annyiban, nagy valószínűséggel állíthatjuk, hogy e szántóföldi leleten hun vagy avar embert látunk. Már önmagában ezt is becsülnünk kellene, nem ismerem ugyanis sem hun, sem avar portrét. Valószínű az is, a nép-fogalmakat se kezelhetjük etnikai kategóriaként. De amennyire egy portré beszélni tud, megismerhetünk általa legalább egy valakit, a hun vagy az avar nemzethez tartozó, egykor híres-neves egyént, és kései utódként visszatekinthetünk rá.

Kérem a T. Olvasót, most legyen iránta teljes bizalommal. Később megtudhatunk majd többet is a körülményekről. Lesz majd bőven idő a bizonyításra és a cáfolatokra is.

Ami az első látásra is szembetűnő, hogy az igényesség lehető legmagasabb fokán fogalmazta meg az alkotó az ábrázolt személyiség jegyeit. Az érme műfajából sokak által már ismert ez a hihetetlenül magas művészi-szakmai tudás, gondoljunk a római pénzek császárné portréira, a „parketta”-hajzattal, esetleg díszes-diadémós kontyolt frizurával, vagy göndör-fodros tincsekkel. Már tudnak, nagyon tudnak ebben a 4-5. században. De a hunok is? Ordosztól idáig mikor fejlődtek, a folytonos vonulásuk során? Erre olyan válasz is lesz, mely szerint a rómaiaktól vagy Bizánctól kapták a hunok ötvöseiket. És ebben lehet is valami, a jó mesterek akkor is jártak már udvarról udvarra, és ott ragadtak meg, ahol jobban megbecsülték tudásukat. Hunná váltak tehát, immár hun igényeknek, művész elvárásoknak kellett megfelelniük. A portré tehát vitathatatlanul hun vagy avar portré, a körülötte felbukkanó több tárgy és ábrázolás is ezt erősíti meg. A szakemberek eldöntik majd, reméljük, hogy melyik népé valójában, ám gondolnunk kell László Gyulára is, mert ha késő-avarnak bizonyul az ábrázolás, még a magyar is lehet. Bár a hivatalos tudományos álláspont nem egyezik László Gyula feltevésével,

mégsem zárhatjuk ki teljesen ezt a lehetőséget, sőt akkor az avar-magyar azonosság vetődik fel erősebben, legalábbis kulturális-néprajzi tekintetben.

Első látásra fel se tudjuk sorolni feladatunkat, szempontjainkat, ami alapján beszélnünk kellene valamilyen sorrendet is tartva egy különlegességről. Pontosabban: kettőről. A Nimród-Ménrót jelenet egy bronzöntvényen foglal helyet egy portréval. Ez a szoros egymásra utaltság teszi mindkét ábrázolást különlegesen értékesé, a következők miatt. A Nimród-jelenet a mitológiai királyt hozza az akkori jelenbe, felhasználója valószínűen maga is királyi személy volt, vagy az lehetett. Ezt az erős feltevést megerősíti a magas művészi érték: az ábrázoló művész igen magas szakmai tudása, a fémműves mesterségbeli biztonsága. Mindezek okán e két művész valószínűen ugyanaz a személy. Jó arány, ha ezer ötvösből egy birtokolja ezt a szakmai minőséget, ezért nem dolgozhatott akárkinek, csak magas rangú, biztos anyagiakkal rendelkező személynek: hatalmasságnak, főségnak, hadvezérnek. Nem vakmerőség azt se kimondani: a királyi házhoz tartozónak. Ugyanis nemcsak anyagiak, hanem jogok függvénye is volt, ki viselhetett egy királyi harcossal és királyi ragadozóval ékesített tárgyat. Hozzá kell fűznünk az eddigiekhez, a tárgy az illető személyt, azaz viselőjét azonosító jellegű: egy szabályos, peremezett bronzlap, amelyről még azt sem tudjuk, mire használta a tulajdonosa. A gondolatok azonban szabadon futkároznak előre és szerte-széjjel, hiszen a sok nézőpontból leírni e tárgyat, marad még idő.

(Örölnünk kell, hogy ez legalább „kiesett” a kincses kamionból, amelyben Hollandiába szállítják a magyar földek ilyenfajta „termékeit”: kulturális kincseinket a modem vadorzók.)

Összefoglalva tehát a valószínűsíthető egykori tulajdonosról eddig elmondottakat: nem lehetett akárki. Nem hordhatta a királyi fenséget és hatalmat egyértelműen kifejező ábrázolásokat, csak olyan valaki, aki bírt ezekkel a jogokkal. Önmagáról nem is készített akárki ábrázolást, márpedig abban szinte biztosak lehetünk, hogy nem a szomszéd uralkodó képét hordta magával a király vagy fejedelem, pláne nem az ellenség fejről őrizgette ezt az ábrázolást. Csak akkor volt szükség ilyen mesteri kidolgozásra, ha netán pecsétnyomásra,

parancsok továbbításának hitelesítésére szolgált a lemez. Ha ez lesz az igazság, a „guruló pecsétnyomók” kiegyenesített nyomó változatát láthatjuk e fémecskében, amelynek terjedelme 14x60x1 mm. A *kolosszális* vagy *monumentális* fogalmak itt élnek ám valódi életet, ha a milliméterek a világmindenséget tudják megidézni, a művészi képben! Az arckép embertani vonásai közül a *pamiri típusról* választottunk egy összefoglaló leírást az internet kínálatából.

„A pamiri (pamiro-fergánai, közép-ázsiai, folyóközi- vagy anatóliai) típus őshazája a Pamir vidéke, a Tien-san, az Altaj, Közép-Ázsia valamint az Iráni-magasföld. A pamiri típushoz tartozó maradványokat találunk a belső-ázsiai asztanai és az ortodox temetőkből is. A pamiri típus a Kárpát-medencébe a hunokkal, majd az avarokkal és Árpád magyarjaival került be, azt megelőzően itt ismeretlen. Az alföldi magyar parasztságnak ez az egyik jellemző típusa; előfordulását a Kárpát-medencében 10-15 % körülire teszik. A testmagasság a turanidénál nagyobb; a férfiaké 170 cm vagy a fölötti. A testalkat jellemzően szikár, a fej inkább kicsi, igen rövid, a nyakszirt pedig általában lapos, az arc hosszú, az orr jelentős mértékben kiáll az arc síkjából és jellemzően egyenes hátú, a járomívek erőteljesek. A színek sötétek, a haj zsíros tapintású, ritka és vastagszálú.”

Nézzünk szembe hosszasan eme európai típusú, de kemény pamíri vonásokat hordozó arccal! Sokáig vártunk rá! Elképzeltük őt sokszor, írtunk, beszélünk róla. Hogyan is nézhetek ki, a Világ egykori urai? Atillát, Athirát, Atyácskánkat állatfülű fenevadnak próbálta ábrázolni a középkori

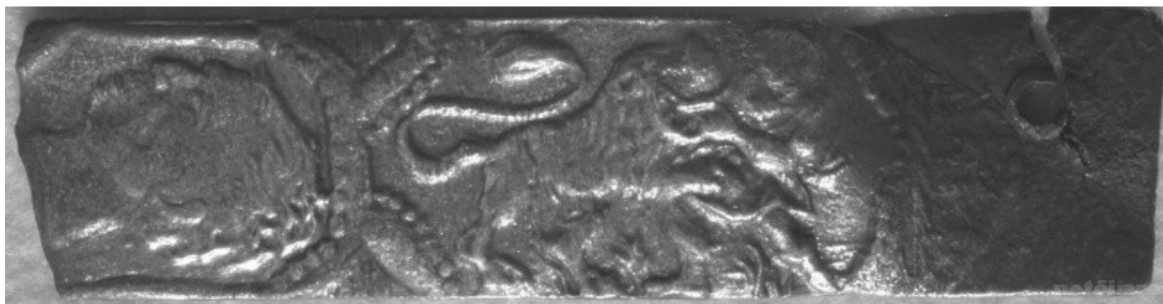
pogánygyűlölő, talán a keresztjelét is hordozó firkáló. De itt egy *emberi* hun embert láthatunk. Igaz, kemény vonásokkal, de tudattal bíró, öntudatos, büszke tartású és -fejmozgású, uralkodói képességekkel áldott embert. Nézése szúrós, nagy erejű, nehezen állható. A mély homlokeresz alatt ülnek e szemek, dús szemöldök védelmében. Az arányos, kis kemény, horgas orr felül mély ornyeregéből indul, a lendületesen kifelé hajló homlokereszt erősíti profil-vonalával. Nem látszik szélesnek, inkább szabályosnak, a füllel teljesen összhangban és párhuzamban. Mintha bajusza lenne! Vékony lepke-bajusz, inkább játékos, mint szigorú hatást kelt. De a száj beágyazottsága lefelé irányuló, a kilátszó fogsor inkább harcoságot, szigorú, mint szelídséget kifejező. Ezt feloldja viszont a könnyedén hullámzó haj, ami fodrászati tanulmány tárgya is lehet. Ez a frizura elől tincses, lazán övezi a homlokot, lágy hullámokban fölfelé halad, a koponyán feldúsul majd loncsokban, loknisan ereszkedik merőlegesen lefelé. Mintha hármas fonat lenne. A nyakborotválás fegyelmezi a hajviselet fiatalos lazaságát. A súrolt fény jól kihozza az arc plasztikus vonásait a fül alatti széles állsontot, a mély arcledőt, a vékony állvonalat. Uralkodó a látványban a megcsillanó dús szemöldök

is. Három-négy szemölcsféle is látszik az arcon, törzsi jel is lehet (Viszont a tarkó mögötti háttérmezőn betűkre emlékeztető pici kiemelkedések láthatók. A letisztító nagyon vigyázott minden apróságra, nincs-e valami betűjel ilyen helyeken.) A fény iránya tudatosan megválasztott: a haj hullámait kiemeli, és árnyékos derengésben tartja az arcot.

Az arckép valódi mérete 10x15 milliméter! 4-5. század, amannak a vége, ennek az eleje. A Tekintélyes Hun Személyiség élt a három emberöltő valamelyikében! Meg tudjuk jeleníteni, portréja alapján. Az arckép vizsgálható olyan szempontból is, milyen embertípus, a hunok fajtajellegére tudunk-e következtetni belőle. A népeséget alkotó legalább egyik jellemző nép képviselője ez a hun méltóság, lehetséges, ilyenek voltak jellemzően a hunok? A kép alkotója szemben ült Vele, a modellel, bizonyára többször is! És most mi ülünk szembe ugyanezzel a képpel... illetve a művész munkájának eredményével, és így a modellel is, bizonyos mértékig. A képzeletünk tehetségének mértéke szerint!

Kérdezhetik, milyen magas rangú lehet az ábrázolt személy. Válaszunk, hogy akár a legmagasabb rangú is lehet.

A LELETRŐL MÉG EGYSZER

Magam is elmentem a helyszínre, egy óras bejárással fölszedtem a meglátott cserépdarabokat, és utána megnéztem a Google Earth keresővel, hol is jártam. A helyen a földben kerek alakú fehér körök, talán sírok nyomai sejlenek. Szeretnék bizonyosságot szerezni – a régészek bevonásával és munkájuk segítségével. De csak a biztos helyzetben jelölöm meg a pontos helyet. E római tálon (másolat) első reményeim szerint azonos korból való tárgyak fekszenek. Azóta megint látszik a feltevés, Csomor Lajos ugyanis a pici bronz szíjvéget későavarnak véli („első ma-

gyar”: László Gyula), ami 670 utáni idő). A fibulatöredékhez Csomor kiegészítést rajzolt, gepidának véli, meglepetésének adott hangot egyúttal, hogy ez a Tarna-völgyben került elő.

Színében a vörösréz felé hajló bronzötvetet öntvény lemez IV. század végi vagy V. század eleji. Ez azért adja a legnagyobb talányt, mert a szerepe nem állapítható meg azonnal, bár az ábrázolásai egyértelművé teszik rokonságát. Egy régészünk római vagy bizánci ládaveretet, másik fegyverazonosítót vagy kétoldali felfüggesztéssel hordott mellűzt lát bele. (A vörös bronz hüvely a

precízen kialakított akasztóval még nem volt bemutatva az ötvös mesternek.) Már módjuk volt avatott régészeknek is látni a négy tárgyat, de alaposabb vizsgálatra még nem volt lehetőségük. Eszerint avar munkák ezek, leginkább későavar („griffes-indás”: L. Gy.) jöhet szóba. Ha egykorúak a kb. 150 méteres sugarú körben talált darabok, felvetődik egy közeli, föld alatti származási objektum lehetősége, mely kérdéssel elsőként az illetékes régészeti intézmény foglalkozhat, ez pedig az egri Dobó István Vármúzeum.

Bemutatásul itt szabadjon azért előrevetni néhány megállapítást, amelyet első ránézésre, magyar gondolkodásunk szerint még nagyobb kockázat nélkül megengedhetünk magunknak.

Letisztítás nélkül is láthatjuk a lemez rendkívüli vagy inkább különleges szerepét, ha pontosan meghatározni még nem is tudjuk. Egy személy arcképét helyezte el a mester a lemez végére a függőleges helyzetből 90 fokkal jobbra elforgatva. Mellé komponálta álló helyzetben a széles jelenetet, az oroslán és Nimród jelenetét, gyöngyfűzérrel elválasztva a kettőt egymástól. Ugyanígy jobb oldalon ezzel lezárva a képet. A köztes semleges mezőcskéket párhuzamos vonalkázással kitöltve. Jobb oldalon, a középtől kissé magasabban egy, a tárgy felfüggesztésére alkalmas, 2 mm átmérőjű peremezett lukat látunk, melyből egy repedés indul ki. A luk alatt, kb. 40 fokos szögben, egy erőteljes vágás (pl. harci balta) élvonala látszik, amely külső erőszakos jellegű (és nem szakmai hajlítás nyoma), ezzel a lemez vége erősen deformált. (Később ez akadályos lesz a tökéletes fényképezésnek is.) A repedés és baltavágás között szoros kapcsolat valószínű, de ennél a feltételezésnél tovább menni csak (például) a regény műfajában lehet. A vágásnyom a lemez oldaléle felé repedésbe megy át. A lemez másik vége is utólagos beavatkozásra utal, amely nem volt már feltétlenül erőszakos. Bár szabálytalan a törési él és nem eldolgozott nem lehet állítani bizonyossággal, hogy nem volt az eltörés szándékolt. A peremezett luk azt mutatja, hogy felfüggesztve is hordhatta a viselője, elég lehetett csak egy lyukon felfüggesztve, pl. a nyakban hordani, amulettként. A sok töprengés a tárgy eredeti szerepét illetően rendszerint valami nagyobb alkalmasságot hoz elő, mint amire valójában szolgált volt. Talán azért gondoltam kétnapi töprengés után a „pecsétnyomó” szerepre, mert

láttam a mezopotámiai példákat. A portré mély rovatkolással készült, kifelé keskenyednek a formák? Az meleg anyag nem ragad bele, a lemezt elengedi, az pedig nyomát szépen benne hagyja a viaszban. Működik, kipróbáltam! De pecsételőre nem mindig van szükség: csak az államvezetés magasabb szintjei-módjai kívánják meg a pecsét használatát, mivel más módokkal helyettesíthető. De eredeti célja ez is lehetett. A vezér számára elég volt a kísérete és fegyvere személyének igazolására, de családtagjai számára már előállhatott a szükség az azonosító tárgyra.

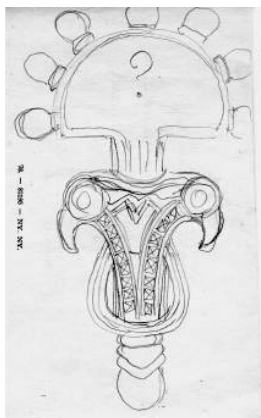
Finom, türelmes munkát igényel a letisztítás, a szikével csak az eltávolítandó anyagot kezeljük. A felületet finom ferde haránt-vágásokkal puhítjuk, szükség esetén ecsetelünk. Ne feledjük: 15 mm széles, 60 mm hosszú a lemez, a kép maga 12x15 mm, a jelenet 14x30 mm. Utaltam már az arcképhez és jelenethez nem tartozó mezőre. A lyuk körül mintha ferde sorok lennének téglalapokból, de a harcos lába közelében mintha növényi világot érzékelnénk, és egy skorpió felemelt potrohát sejtjük. A kopás, az oxid általi motívumvesztés meggyengíthet fontos, még láthatóan készült képi elemeket, de hát a porban már hiába keressük a motívumokat. Ez arra figyelmeztet, hogy a gondosság is kevés, nagyon gondosnak kell lenni a takarítónak, csak avatott restaurátorban bízhatunk!

A letisztított lemez jobb oldali, sötét része a hajlotság számlájára írandó. Kiegyenesíteni persze nem szabad, vétek volna gondolni is rá. Csak felmelegítve lehetne visszaegyengetni, de így meg a kristályszerkezet változna meg, és kérdőjelessé válna a készítési idő. Ami persze nem azonos a földbe kerülés idejével, és különösen nem a megeléréssel.

FIBULA

Nézzünk szét a kis bronzlemez környezetében is, bár vele nem egy fészekből keltek ki az itt ismertett szórvány-leletek, a 150 méter sugarú körben pihent együtt négy aprócska fémdarab. (Ezek láthatók az írás elején mutatott cseréptálcában.) Elsőként tehát a *fibuláról*...

A latin nyelvben a szó egy csontot is jelent (szárkapocscsont), nem tudom, melyik az eredeti jelentése. Az általánosan ismert és viselt ruhadísz

különösen elterjedt volt a népvándorlás korában, ismerünk római, hun, avar, gót, gepida, markomann, dák, szkír, szláv és másféle darabokat, Ez az egyedi, hiányos darab néhány jegye alapján kiválik a hosszú sorból. Például azzal, hogy csak egy-egy madárprofil néz kifelé a széleken, vagy a

férfi nemiséget kifejező alsó végének naturális vonalaival. A felső korona-rész letörött, elveszett róla. Csomor Lajosnak mondok köszönetet, hogy rekonstruálta itt látható rajzvázlatával a valószínű, eredeti képet.

Ezen a fibulán a tárgyi elemek együttesen is, külön-külön is a nemiséget ábrázolják, a férfi jelleget a naturális pénisz-idommal, a női minőséget a petefészekre is utaló „fészkelő” madarakkal. Apró

gyöngyöcskék sorai díszítenek, emellett hordozzák a férfi-nő egységének tudatát a szerelem, a sokasodás, termékenység, szaporaság eszményeit. Ez is lehet a legfőbb fémbe öntött gondolat: a harcoss élet próbára teszi a népet és az embert, áldozatokat követel, a jövő záloga pedig az elveszítettek pótlása, a megújuló élet.

Hozzunk néhány példát a fibula műfajából! Először a „vecelli gepida” fibulát idézzük, amely szintén egy madárpárral áll párhuzamban a miénkkel. A vecelli gepida érdekes megoldása (melyet a miénk nem követ) a madárfej fokozatossága a két kifejtetlent követi a teljes madárfej, mintha az élet kifejlődését szemléltetné. A miénk viszont egy gyűrűt von a pénisz-test köré, ezzel a „behatolást” idézve, tehát a szerelem fogalmával szorosan társítja ezt az együttlétet, az „aranykapun” való átjutást, a férfi és nő egyesülését. A vecelli gepida fibula egyúttal merész párhuzamhoz vezet: a formázás, a képi elemek elrendezése

kísértetiesen hasonlít egyes amerikai indián ékszerekéhez: azokon is megtaláljuk fő elemeit, a madarat, a „gombát” ezen a fejcskéket, belül a szaporaság gyöngysorait, és az egész kompozíciójuk is megegyezik. Valahogy azt érezzük mégis, a Tarna-völgyi fibula madarai az ősi szkíta madarakhoz hasonlóak, a nyílt életelemek a közlés „szkítoid” módjából következnek.

Csomor Lajos meglepőnek találja, hogy a „széleken” elhelyezkedő gepidák hagyatéka legyen, amely a Medence központjában kerül elő, a Tarna mentén.

SZÍJVÉG

Az ilyenre mondják: kicsike, de megvan mindene. 5x25x2 mm. Huszka József A magyar ornamentika című, Nyers Csaba által újra kiadott gyönyörű könyvében sok példát találunk rá, és a szíjvég-típusok közül a „szemes mintáshoz” sorolja, de leírja a készítési módját is.

Fából faragja ki a fémműves ötvös a mintát, belenyomja a puha agyagba, mely egyúttal formául szolgál az öntéshez. Már a faragással áttörheti a mester a „falakat”, ám esetünkben nem használt ki minden lehetőséget, és csak néhány: öt áttörést végzett. A mi szíjvégünk – mérete miatt – még pontosabb, elmélyültebb munkát követelt meg a mestertől, és mondhatni, finom, kecses, talán a leendő női viselőjének szánva, különös gonddal készült szép munka született kezei nyomán. Csomor Lajos a 670 körül a Kárpát-medencébe betelepült későavarok munkájának véli a szíjvéget.

ISMERETLEN TÁRGY

Visszatérve a római kópia-tálhoz, még egy valamivel nem foglalkoztunk. Bevallom, a bal alsó mezőben fekvő, vöröses színű bronz tárgy rendeltetése számomra ismeretlen. A két végén nyitott hüvely a lemez utólagos megmunkálása nyomán, valószínű, hogy meleg kalapálással kapta meg hüvelyes alakját. Így összezárva elférne benne egy nyílvevő vége, ha a tollazás előtt tolnák bele. Kiröptető szerkezetnek is vélhetnénk, mert pontos, szépen megmunkált kampó akadna bele az idegbe, ha a nyílvevő szerelése előtt ezt a hüvelyt rászerték a vevőre. Kiröptető szerkezetnek vélem ezért, speciális vevők kilövéséhez, de hogy mi lenne ez a speciális cél, nincs fogalmam róla. Egy levelező partnerem tippje: füttyülő nyílvevő tartozéka. A hüvelylemez hosszában repedt, néhány kis mozgatásra már eltörhet. Kérem a Tisztelt Olvasót, ha megtud valamit e tárgy szerpéről, értesítsen.

BEFEJEZÉS, DE NEM VÉGSZÓ

A következő találkozásig kérem a T. Olvasót, töprengjen el azon, milyen helyet foglalhat el a hun vagy avar vezér portréja és a Nimród – oroszán – küzdelem a gondolkodásunkban, kultúrtörténetünkben. És azon is, meddig tarthat még a magyarság történelmének mesterséges izolálása. Arany János a magyar nemzet által megőrzött tudást énekelte meg, amely szerint a hun és a magyar – testvérnép, mindketten Nimród apjuk fiai. Ez a Hun Vezér pecsétes üzenete is számunkra.

Kérdéseink támadtak, válaszokat keresünk. A hunok és avarok is ismerték a Nimród-mondát? Magukénak vallották? Vagy már eleve magyarok voltak azok hunok vagy az avarok? Vagy „csak” testvérek, mint valóban a mondában, Hunor s Magor... két egytestvér, Ménrót fia? Vagy a „leigázott őslakosság” a lelet, s ők magyarok voltak? Ibér - pannon - szkíta magyarok?

Vajon megengedhetünk-e magunknak olyan összefoglaló megállapításokat, melyeket nem igazolt még semmilyen tudomány? A portréről egy

megengedő ítélet. Akár a legmagasabb rangú hun ill. avar személyt is ábrázolhatja. Nincs elfogadható érv Attila személyének a kizárására a volt lehetséges tulajdonlók közül. Azt hiszem, egy élménybeszámoló nem lő túl a célon, ha tartalmaz néhány „tudománytalan” gondolatot is. Talán feltehető, hogy e tárgyaknak sok köze van hozzánk. Ha a hun vagy avar uralom alatt készítették is őket, elődeink alkotásai. Még ha gepida vagy szláv ékesség is valamelyik, elődeink munkái, egykori részei eleink életének. Egy-egy új hatalom itt a Kárpát-medencében nemcsak saját magát örökíti tovább, hanem azok öröksége is, akik alávettjei, legyőzöttjei voltak a változásokat hozó népnek. A költő is érzi ezt: ...A hódítók győznek velem holtan, s a meghódítottak kínja meggyötör... (J. A.) A legyőzött nép is beépül az új rendszerbe, tehát nekik is utódai vagyunk.

De a jelen esetben még merészebbek is lehetünk. Sokkal régebbi is lehet jelenlétünk hazánkban, mint a „honfoglalásnak” elnevezett történelmi aktus. Bő irodalma van már ennek a tudományos vélekedésnek, a legismertebb vallója a néhány éve elhunyt Grower Krantz, amerikai antropológus volt. A Nimród-örökség nemcsak a nagyrészt türk származású Árpád-népé, hanem az itt élt őslakosságé is, melyet nevezhetünk pannonnak, ibérnek, preszkítának, stb. Egy kutatónk *ivírnek* írja le: az általa kutatott „askata” nyelvet összekapcsolja a pannon „ivírel”, amelyet átvettek volna a hunok, avarok, és Árpád népe is, miközben az őslakosságot hosszabb-rövidebb időig uraló nép a sajátjával gazdagította, árnyalta a Kárpát-medencei pannon-szkíta-ivir-magyar ősnyelvet. Hiszünk abban, hogy Ménrót-Nimród nem átutazó vendégvadász volt, hanem őslakos vadász a Kárpát-medencében. Elismerjük persze, hogy a hit nem tudományos tétel. Azzal is tisztában vagyunk, hogy egy fecske nem csinál nyarat, azaz egy lelet, de még a tárgyi kultúra összessége sem lehet döntő bizonyítéka eme írásban megfogalmazott vagy csak sejtetett történelmi lehetőségnek. Mint ahogy az elhallgatás vagy cáfolat sem – ellenük. De beszélünk kell az újra és újra felvetődő lehetőségekről.

Gyárfás Ágnes

Szíriusz Boldogasszonyként való ábrázolása

I. Sarlós Boldogasszony

A Boldogasszony klasszikus ábrázolása szerint holdsarló n áll. Napba öltözötten sugároz, palástján a csillagvilág. Ezt a megjelenést reprezentálja a csíksomlyói Babba Mária.

A Hold sarlója régi ábrázolásokon sárkánybárkát képez, de így is sarlós ívelésű. Tudtam, hogy a sarló formát ha Hold, ha bárka ki kell kutatni, mert az Ég asszonya jelentősebb szálon tapad a sarlóhoz, mint az egyszerű Holdsarlóra való asszociálás.

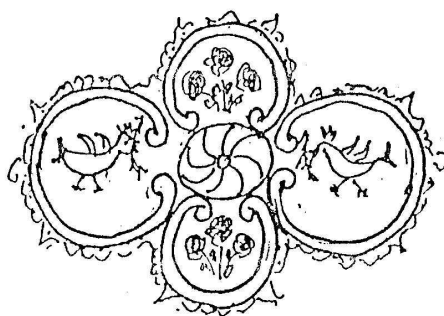
A sarló formavilága kapcsolódik a Holdhoz, mivel a női lét és a Hold szervesen együttműködnek. Kapcsolódhat azért is, mert az égboltozat legfontosabb szereplői a Nap, Hold és a Csillagok, ezért sarló formája alapján a Holdra gondolunk.

Van másik évköri alapja is a sarló megjelenésének, ami megerősíti azt a hitünket, hogy a Boldogasszony a Világmindenség egyetemes voltát fejezi ki térben és időben.

Feltevésünket nem az évkörrel, hanem a Nap évi útját kijelölő lemniszkátával, a végtelen jelével egy fekvő nyolcassal közelítjük meg. Az Alacs-káról írt könyvecskémben¹ mutattam be a Nap évi útjának formavilágát, amely a falu templomának férfi karzatát díszíti, ez a jel kicsit piskóta formájú. Ugyanezt a formát találhatjuk meg az edelényi református templom kazettáinak közepében is.

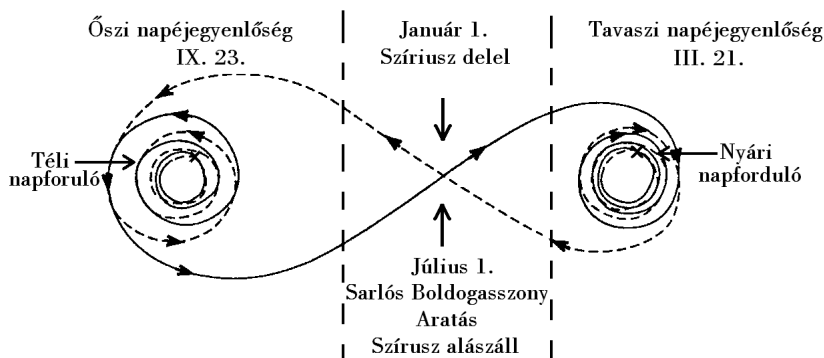
Sok időt szántam rá, amíg ennek a fekvő nyolcassnak megtaláltam a szakrális eredetét, Ross professzor kutatásaiban.²

Egy teljes év leforgása alatt, két méteres deszkákkal jelölte ki a nap útját. Az utat két pózna árnyéka szabta meg. Az eredmény hasonlított az alacsikai templom férfikarzatának képéhez.

Nyáron sűrűbb köröket írt le, télen lazább, nagyobb íveket. Én Dr. Végh Antal mérnök úrnak javasoltam, hogy kísérelje meg koronakutatásában a boldogasszonyi pozíciót a Nap gyakorlati évi útjára is rávetíteni. Közben magam is elmélyültem a Boldogasszonnyal kapcsolatos ünnepek megjelenítésében, melyek közül pontosítani tudtam öt fontos téridő pontot:

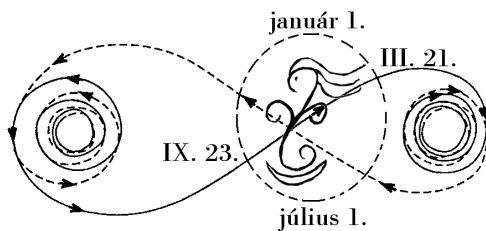
- December 21. Téli napforduló.
Szülés, istenszületés.
- Július 01. A Szíriusz alászáll.
Sarlós Boldogasszony ünnepe.
Az év közepe.
- Január 01. Szíriusz delelése, boldog állapota.
Az év eleje
- Március 21. Tavasz napéjegylenlőség
- Szeptember 23. Őszi napéjegylenlőség.

¹ Virágemberek Istenháza. Miskolc, 2004. 47-50. old.

² Hancock Graham – Bauval Robert: A szifinx üzenete. Alexandra K. Bp. 1996.

Hol van az év eleje, hol van az év közepe és vége. Kisgyermekkor emlékeim közé tartozik, hogy édesapám és Beély Sándor mérnök ugyancsak véghezvitték ezt a kísérletet, fehér termésköveket raktak le, s ekkor január elseje és július elseje egymásra esett. Tehát a keresztező pont az év eleje és közepe. A napéjegyenlőségek tehát nem a kereszteződési pontra estek, hanem a tavaszi jobbra, az őszi balra.

Így a Világmindenség képe a januári tündöklés, a júliusi aratás, s a r l ó v a l, egységessé teszi és magyarázatot ad a Boldogasszony ábrázolásának, s magának a szimbólumnak is megoldja a képi világát.

Sarló és a Napba öltözött Boldogasszony

A sarló, amin áll egy éles vágóeszköz, ezen megállni nem lehet. Az aratás kezdetét szimbolizálhatja, de nem állhat rajta a Boldogasszony. A sarló formavilága csak hasonlóságot mutat az aratási sarlóval és a Holdsarlóval. Ez utóbbi nem jelenik meg fekvő állapotban. Az előbbi pedig éles, ezen állni nem lehet.

A Teremtéssel, a Kozmosz működésével kapcsolatos az a kis év, amelyen a Boldogasszony áll. A Teremtés Isten számára a szeretet próbája volt. A szeretet átélése mozgatja a Kozmoszt. A Nap és a Hold összehatásának pillanata a női és férfi erőter kiegészülése. A Nap, az égi tűz, a meleg, az élet forrása. A Hold a női minőség gondozója, a vizek rendjének irányítója, a szerves világ szaporodásának irányítója. A Nap fénye, tüze, melege és a Hold vízi szerepköre a Napfogyatkozások alkalmával talál egymásra. Ilyenkor a Hold mögött ragyog a Nap, ilyenkor a Hold a Napba öltözik. És a teljes Napfogyatkozás előtt egy keskeny sarló látszik ki a Hold alól, mintha azon állna. Innen kapta a Boldogasszony a Napruhát, a Napba öltözött voltát és a „sarlót”, amellyel az aratást elindítja.³ Valójában a Hold áll a Napsarlón.

³Kiss Irén költői eszközökkel fejezi ki ugyanezt a jelenséget.

Sarlós Boldogasszony Tarnaszentmárián

Tarnaszentmária Nógrád megyei falu, az Abák nemzetsége kapta meg a verpeléti, abasári borvidéket még a Honfoglaláskor. Templomáról már az 1930-as években kimutatták, hogy a Honfoglalást megelőző századokban épült. A templom, mint épület különleges, mert parányi kerek szentélye és 12 féloszlopközzel, mint ülőhellyel rendelkező hajója egyszerre épült, és egységet alkot. A szentélyre három lépcsőn léphetünk fel, illetve léphetett fel a király vagy nemzetségfő, aki azon az oroszlános kőtrónuson ült, amelyet a renováláskor megtaláltak, de azóta nyoma veszett.

A féloszlopok és az egész templom kőfaragása a legszebb szkíta elemeket hordozza, tökéletes egységben az architektúrával.

A tarnaszentmáriai templommal és őseink szakrális életével a Templom című munkámban foglalkoztam. (355-367. old.)⁴

Itt most a templomban folyó vallásos életre szeretnék figyelmet szentelni, arra, ahogyan a Sarlós Boldogasszony emlékét ápolják.

A tarnaszentmáriai templomot ugyanis a Sarlós Boldogasszonynak szentelték. Az egyház azonban ezzel nem nagyon tud mit kezdeni, ezért az oltárképre Szűz Mária és Erzsébet találkozását festették, mivel Mária az évnek ebben a szakaszában, vagyis július 2-án látogatta meg Erzsébetet, Keresztelő Szent János várandós édesanyját. A búcsút is július 2-án tarják. Tudjuk, hogy régen nem Péter-Pálkor, június 29-én kezdték el az aratást, hanem július 2-án a búzával, amelyet csak nők arathattak.

Nos, a tarnaszentmáriai hívő katolikusok a búcsú előtti éjszakán együtt virrasztanak a templomban és egész éjjel imádkoznak. Már délután összegyűlnek, és énekmester vezetésével Szűz Mária énekeket énekelnek. Különböző kis, gépelt, kézzel írt gyűjteményeket használnak. Legnépszerűbbek a Molnár V. József által összeállított pár oldalas Tiszasasi Szűz Mária énekek. (1-16. old.)⁵

Ismerik a litániákat, melyeket pap nélkül is egymásnak felelgetve énekelnek, mondanak. Közben imádkoznak fejből vagy könyvből. Az egész éjszaka Szűz Máriáról szól, nem is említik a

⁴ In: Magyarágtudományi tanulmányok. Szerk.: Botos László. Bp., 2008. Magyarok Világszövetsége kiad.

⁵ Évszám nélküli xerox másolat

Sarlós Boldogasszonyt. Ennek ellenére a plébánosuk, miután délután 4 órakor befejezte a búcsú előtti délutáni kismisét, elment és többé nem vett részt a közösségi ájtatosságon.

Éjjel kettő körül megkínálják egymást a magukkal hozott süteménnyel, vizet isznak és három óra tájban templomi zászlókkal énekelve elindulnak a búzaföld felé. Egy idősebb asszony kosárban hozza a virággal feldíszített sarlót. A kosárban fehér gyolcs közzé tették a sarlót, melyet előzőleg egy egri misszionárius skót pap megáldott. Ez a szerzetes-pap később csatlakozott a hívekhez és hajnali misét adott.

Akkorra értek a szántóföldekhez, amikor a madarak elkezdtek pittyegni. Mire a búzaföldhöz közeledtek keleten kékes-tejes színű lett az ég, s mire a tábla közepéhez értek a földúton, a Mátra két hegycsúcs között kibukkant a Nap. Énekeltek, imádkoztak. Egymás kezét fogva a Napot köszöntötték. Aztán a sarlót odaadták a legidősebb asszonynak, aki három szál kalászt összekötött piros szalaggal és e körül elkezdte sarlóval aratni a búzát, körbe-körbe. Mikor a karja tele lett éret kalással, átadta a sarlót a korban őt követőnek és így szépen végigaratották a hajnali órát és mindenkinél volt egy kéve búza.

A felkelő Napot újra köszöntötték, majd hazaindultak a templomba. Itt egy hozzáértő egri fiatalasszony a legszebb kalászból megkötötte a Babba Máriát. A kalászokat mindenki válogatta, tisztított. A Babbát a Mária oltárra tették. Az oltár előtt állt egy szék felvirágozva, tiszta kendő rajta. Ide várják a „Nehézkes Máriát”, hogy, ha erre jár megpihenhessék.

II. Szíriai Boldogasszony

Szíria, mint ország név viseli a Szíriusz csillag nevét, ezért a Szíriában talált pecséthengeren hangsúlyozottan jelen van a Boldogasszony szimbólumrendszere.

Érdekesen fejezik ki, hogy mind a Szíriusz, mind az Orion fél évre eltűnik a földi ember szeme elől. A magyar népmese erőteljesen „derékig beásta a földbe” drasztikus képpel utal az égi esemény jelentőségére.⁶ A pecséthengeren Szíriusz fél lába hiányzik, illetve takarva van, s ugyancsak (Orion) is így ábrázolják.⁷ (224. ábra)

Weather-god on Syrian seal (Pritchard 224. ábra⁸)

Szíriusz a Kárpátu korsót emeli magasra, hogy megvédje a felfelé emelkedő kígyótól. Előtte ül kutyája a Nagy Kutya csillagkép, a MAHGAR⁹.

⁶ Aranyhajú királyfik. Benedek Elek: Magyar népmesék és mondák. I-III. 1996.

⁷ Szíriára erőteljesen hatott az egyiptomi kultúra.

⁸ Szíriusz kezében a Kárpát korsó, az Élet Vize szimbóluma. Fél lábát nádfonat takarja. Így jelezték, hogy csak fél évig látható. Előtte kutyája a Nagy Kutya Csillagkép, Orion kalászt és galambot hoz neki.

Ennek a hátán is végigkúszik a kígyó. Szíriusz háta mögött áll férje Orion-Nimrud, – az ő bal lábán is látható a nádkéve takaró – közöttük a Bika csillagkép feje látható. Pontos az égi elhelyezkedés képe. Jobbra tőlük egy egyiptomi figura (Horusz) rúdon hozza a Boldogasszony madarát (MADAR) és talpa alatt két piramis vagy zikkurat

⁹ Kovács Sándor: Stella Hungarorum. Ősi Gyökér 1999. 3-4. szám.

(Hármas halom, MADA) található és egy egyiptomi kereszt, az ank.

A pecséthenger másik kép együttese jobbra a Világmindenség teremtésének szimbolikus ábrázolása. Fenn a duális egység: a Kárpátu korszóba két felől bocsátják a vizet és a fényt, a kétféle minőséget. Alatta a kettős fonat jelképezi az egységet, de a teremtés folyamatára is utal. Alul a három kis tejszag erdei tündér, kis csillagbabák.

Figures with oval headgear on seal (Pritchard 223. ábra)

Itt az Orion-Nimrud két állapota jelenik meg, középen a szíriusi kis oltár-állvány, felette a Szíriusz klasszikus jelképe a sarlóban ragyogó csillag:

Orion-Nimrud teljes állapotban, amikor delel az égen épkézláb. Amikor eltűnik nyár közepén, egyik lába fából van, s a kezében cséphadaró. Szép, magyaros szabású mentét visel. A falábú Orion-Nimrud mögött, vagyis takarásban áll Szíriusz, fején a madár (MADA), előtte az Ank. A teremtést szimbolizáló két személy most ujjá hegyén forgat valamit. Felettük a kettős szalag-fonat a

Ez az együttes nem a hajdani, első teremtés emlékét idézi, hanem a lét folyamatosságát. A teremtés művének állandóan jelenvaló mozzanatára utal, annak dualitására, s arra a fontos tényre, hogy eszközként a Kárpátu korszót alkalmazták. (224. ábra)

Van egy másik pecséthenger,¹⁰ amely akár a történet folytatása is lehetne. (223. ábra)

sztereotípiá, amely a fényt pontosítja. Mindkét pecséthengeren van egy ovális tárgy, amely számomra egyelőre ismeretlen, ezért elemzését későbbre halasztom.

A harmadik kép az égbolt teljességét tárja fel. Kétoldalt két repülő Csodaszarvas, a Tejutat szimbolizálja. Alatta a tejszag erdei tündér csillagbabák az égi csillagvilág milliárdjait képviselik. Szíriusz most a kezében tartja a kígyót, mint egy ugrókötelet, de derékban ketté van választva. (Pritchard 222. ábra)

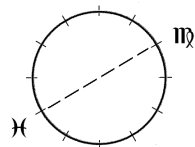
Nude female figure on cylinder seal from Syria (Pritchard 222. ábra)

¹⁰ Pritchard 223. ábra.

A középső figura az egyiptomi, de jobban megfigyelve núbiai férfi. Nubia jelentőségére utal a kép felső díszítő sora, a vízimadár-raj, amelyek az ősök vérét (vascsontjait)¹¹ hozzák batyuba csomagolva a csőrükben Nubiából az újjászületés helyére Heliopoliszba viszik a templom tornácaira. Ez a mítosz hasonló ábrázolási módban előkerült Nimrudban, ahol egy palota romos falán maradt fenn. Az ábrázolás következetessége elterjedt hitvilági azonosságot tételez fel. Ehhez járul hozzá a magyar gólyamese, hiszen a kisbabát pólyába csomagolva vízimadár gólya hozza. A madarak csőrükben a batyukkal az újjászületést, az újra teremtődést fejezik ki. Ezen a képen a teremtés művének szimbolikus továbbvivői. Úgy tapasztalom, hogy a szíriai őshit képe megegyezik a turáni népek felfogásával, az ábrázolási módjuk sajátos és a világ komplexitását veszi figyelembe. Elmondhatjuk azt is, hogy teljességre törekvő.

Szíriusz ellenpontja jobb oldalon egy ülő alak, kezében a Kárpátu korsóval. Az is lehet, az ősz boldogasszonyi szerepkör megtestesítője látható, amidőn őrzi és ápolja Kárpát népének hazáját a Kárpátut, a korsót, a kelyhet, a vázát, a medencét.

A középső egyiptomi viseletben álló (talán núbiai) figura két oldalán a Halak és a nyúllal ki-fejezett Szűz csillagkép látható. Ő tehát a híd a Világmindenség tengerén, s ezért is a későbbiekben behatóan foglalkoznunk kell a núbiai archaikus kultúrával.

A központi szereplő két oldalán a Szíriusz csillagának két állapota. Bal oldalon egyszerű csillag: ✠, jobb oldalon sárkánybárka s a l ó - j á n áll. Szíriusz a keleti hitvilág felfogásában Sárkánybárkán tette meg az utat az alvilágba és vissza. Ez a kis bárka azonban sarló alakú, nem is kíván másféle képet ölteni.

Szíriában az archaikus korban, de még az ókorban is turanoid fajú nép élt. A r á m i a k voltak az őslakosok. Ezeket fekete szírusoknak nevezték az ókorban, hogy megkülönböztessék a kappadókiai fehér szírusoktól. „Az asszírokkal és Mezopotámia népeivel törzs és fajrokonságban egymás között szövetségben éltek.”¹²

Mezopotámia a Kr.e. 8. évszázadban (1918-as térkép)

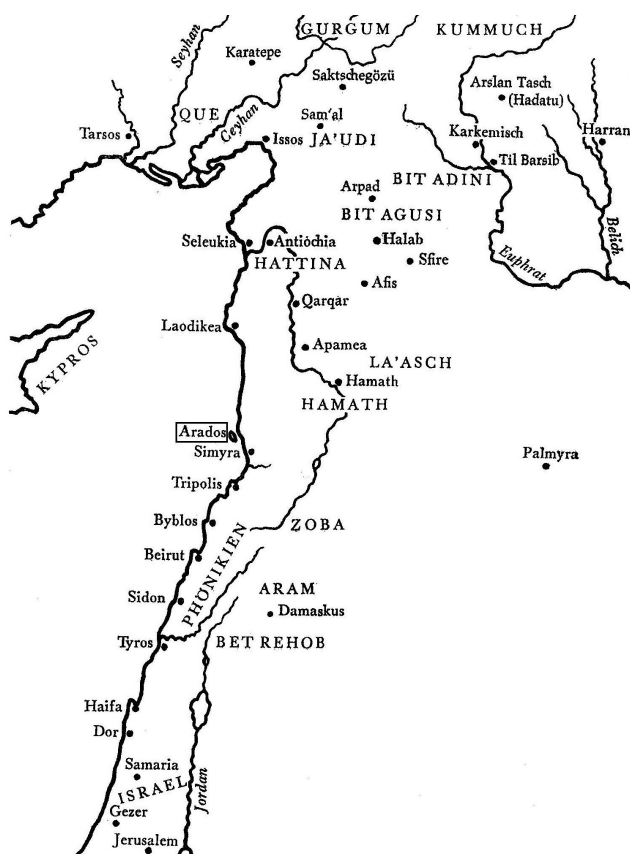
A Krisztus születése előtti századokra a déli turáni, kál, agád kultúrnépet felszorították északra (Mezopotámia). Itt újabb kultúrhatások érték őket.

¹¹ Köszönöm Dr. Szőnyi Magdolnának a felvilágosítást, amely a „vascsont” fogalom alatt a rengeteg vasat tartalmazó vért állapította meg.

¹² Latkóczy Mihály. Pallas Lex. Szíria címszó

Ezek a népek a szíriuszi eredetet nevükben viselték. A Szíriuszt regéikben An teremő társaként ANAT-nak nevezték.

Szíria is átélte az ókori nagyhatalmak leigázó hadműveleteit. Kyros és Nagy Sándor idején macedón uralom alá került Kr. e. 738-ban. Egy évvel később már a méd főhatóság alatt nyögött. Kr. e. 301-ben Seleukos Nikátor idején „a hellenizmus virágait élvezte”.¹³ Libanon cédrusai miatt heves vetélkedés keletkezett a seleukidák és lagidák között, s közben a rómaiak is éreztették hatalmi vágyukat, s így Kr. e. 64-ben Szíria római tartományává lett. A párhosok után végül török hódoltság alá kerültek. A 19. században a szendsirli ásatások északon feltárták a régi Szíria történetét és hitvilágát. Ezt a régi Szíriát az ásatásokkal fedték fel,¹⁴ s kitűnt, hogy korábban a Földközi-tengerig ért Szíria határa, s az ország része volt Palesztina, Jerikó, Byblos, Ras Schamra (Ugarit), Haleb (Aleppo), sőt Ciprus is.

Szíria-Palesztina Kr. e. I. évezredben
(Klengel i.m. 123. old.)

Fontos tehát tudnunk, hogy a Kr. előtti 4-3. évezredben a Bibliából ismert Kánaán még Szíria szerves része volt. Klengel részletesen idézi és feltárja a k ó t á b l á k r a vésett és az ugariti ásatásokban napfényre került B a á l e p o s z t, mint kánaáni irodalmi terméket. Az eposz tartalma érdekes szereplőinek neve német átírásban is elgondolkodtató: K o s á r, K e r e t, E l s ő, stb. A modernebb mitológiák¹⁵ az eddig ismert eposzok között őseredetinek jelölik ki a helyét. A német szövegből kiolvasott rövid tartalma Baál alvilági útját meséli el. Bál megtagadja a halált, ezért MÓT, az alvilág ura megöli. Baál az alvilágba is magával vitt egy bikát, amely mindig kísérte útját.¹⁶ A bemutatott pecséthengereken a bikafej fejezte ki ezt a jelenséget. Baál húga (felesége) Anat érte meg Szap (Szép?) napistennő kíséretében. Szap megszerzi Baál testét, de senki sem tudja feléleszteni. Végül Anat magát MÓTOT kéri meg Baál feltámasztására, de MÓT megtagadja a kérést. Erre Anat megöli MÓTOT, vagyis a halált. Ez a befejezés páratlanul érdekes, mert teljesen ellentmond annak a felfogásnak, amelyet a Galgamás eposz ékírásos változatából megismertünk.

A szíriai mese ugyanis sikertörténet, mint a magyar népmesék. Van azonban olyan sajátossága is, amely megkülönbözteti a magyartól, a magyar népmesében a hős férfi küzdi le az akadályokat, hogy végül kiérdemelje égi tündér szép szerelme kezét. Itt Anat mentette meg Baált a haláltól úgy, hogy legyőzte a halált, s ezzel a tartalmi mozzanattal évezredekre nyúltak vissza a Boldogság korának hitelveihez, amelyhez a sírek kultúrájuk során mindvégig híven kitartottak. A Baál eposz tehát alapszellemisége okán autentikus ősi szír mű, a turáni eszmerendszert követi, anyaistennő központú, s a főszereplő férfinős Baál a lelki, szellemi és fizikai fejlődés állapotában az istennő beavatkozása révén éri el célját, s menekül meg a haláltól.

Mindezt idegen nyelvi irodalomból ki kellett bogozni, hogy eljussunk annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy miről szól az Ószövetség.

Az a megkülönböztető ruhaviselet, amelyet a szíriai pecséthengerek szereplői viselnek Horváth

¹³ ugyanott

¹⁴ KLENGEL, Horst: Alt-Syrien. Koehler-Amelang Verl. Leipzig. (1965)

¹⁵ PANINI, Georgio P.: Mitológiai atlasz. Elek és társa K. (1994.)

¹⁶ A Bikafej a Bika világhónapjára is vonatkozik.

MAGYAR MÚLT

Istvánnak is feltűnt (1825) és így ír róla: „Fényes készületű Mentét viseltek íme a Pelazgusok, mint a főnemesek is, kik a Pelazgus nemzetnek egyik osztályát tették és nem Vászón Tunicát” (i.m. 110. old.)¹⁷

Horváth István ókori szerzőkre hivatkozva feltételezi, hogy Odüsszeusz valójában a Pelazg népnél jár, mert a Pelazg szót az etióp FELAS-ból származtatja. „...de a görögök, nem lévén nekik F betűjök... Pelazgus népvét csináltak...” (u. ott. 110. old). Homérosz alapján feltételezi, hogy a pelazgok vándorolva és bolyongva hazájukból más tájakra költöztek.

A pecséthenger képein a láb, tehát az alsó testrészt mutatja be, hogy a Szíriusz vagy az Orion

leszálló ágban van. Ennek analógiáját találtuk meg Az aranyhajú királyfik című mesében, ahol a király hazatérve a háborúból két KUTYAKÖLYKÖT talált a felesége ágyában az aranyhajú újszülöttek helyett. Ekkor a király kivitte Erdei Tündér feleségét az erdőbe, oda, ahol megismerte és DERÉKIG FÖLDRE ÁSTA.

Ez az állapot akkor szűnt meg, mikor az aranyhajú fiúk hazatértek és bebizonyították édesanyjuk ártatlanságát.

A Banya, a Vasorrú BÁBA (Monocérosz), aki híd a két KUTYA csillagkép között az aranyhajú csecsemőket vízre tette, s őket meleg fővényen a Nap nevelte fel, tiszták és igazságszeretők maradtak. Rájuk hárult az a feladat, hogy a gonoszság által megromlott családi viszonyokat helyrehozzák és igazságot szolgáltatassanak. Édesanyjukat hatlovas hintóban hozták haza, trónusra ültették atyjuk mellé, a Banyát pedig szélnek eresztették. Ezt a pillanatot ábrázolja a Tavasztündér c. pecséthenger, mert hiába telt el több ezer év a turáni nép közös tudatvilága ugyanúgy működött Kál országában, Szíriában, Arad (Ugarit) városában, mint Magyarországon, Székelyföldön, vagy Rhodoszon, ahol ugyanezt a történetet megtaláltam aranylemez domborításokon.

Liberation of the sun-god from between two mountains
(Pritchard 685. ábra)

¹⁷ Horváth István: Rajzolatok a magyar nemzet legrégebb történeteiből. (1825) Debrecen, 2001. Szerk. Végvári József

SZATHMÁRY KIRÁLY HANNA

Levél Kappadóciáról (Törökországi úti jegyzetek)

2011 őszén a Reise Service Deutschland „Szent Pál nyomain Kappadóciában” címmel rendkívül jutányos áron, szezon utáni anatóliai utazást kínált, melyre rövid fontolgtatás után jelentkeztem.

Hosszú évekkel ezelőtt egy berlini úton a Pergamon múzeumban nagy hatással voltak rám a Hettita kultúra anatóliai emlékei. Hatalmas szfinxek, vicsorgó oroslánok néztek rám. Régi fényképeken, rajzokon óriás szikla domborműveket csodáltam meg, istenek felvonulását, melyek kopár hegyekben, elhagyott ősi város romok közelében álltak. A hattit népek, majd az őket követő hettiták Hattusa városának nagy kiterjedésű ásatásairól olvastam.

Különösen tetszetek a könyvekben talált, pompás harckocsikkal vágtató lovak, melyeken íjászok rohantak az ellenségre. Láttam különös (nem egyiptomi) képjelecskékkal teleírt hatalmas bazalt köveket, s egy finom ékírást táblát a Kadesh-i béke szerződésről. Mint megtudtam, ez II. Ramses fáraó és a hettita Hattusili király közötti háború befejező akta volt, Kr. előtt 1296-ban.

A világ első békeszerződésének nemesmásolata ma az Egyesült Nemzetek New Yorki épületének egyik termét díszíti. Amilyen könnyen lehet könyvhöz, múzeumi anyaghoz jutni egyiptomi vagy mezopotámiai kultúrákkal kapcsolatban, olyan kevés nyomot találtam erről a kultúráról, mint kedvtelésből régészkedő privát ember. A gondolat, hogy az Ó-Anatóliai kultúrát jobban megismerjem, évek óta érett bennem, s így kapva kaptam a társasutazási lehetőségen és 2011. november 27-én a dél török Riviérára, Antalyába repültem.

Az esős, ködös téli német táj után igen élvezetes volt a mediterrán tengerparti vegetáció és 15-19 °C hőmérséklet. A napsütésben a pálmák, kaktuszok, virágok, ha nem is dúsan virágozva, s a gyümölcstől roskadó narancsfák látványa, boldogsággal töltötte el az egész társaságot.

A nemrégiben épült házakon mindenhol napenergiával melegítik a háztartási meleg vizet. Tu-

lajdonképpen nálunk is jobban elő lehetne segíteni a szolar-táblák tetőre szerelését. Ha arra gondolok, tavaly milyen forró nyarat éltem meg Gyulán, biztos vagyok benne, hogy hosszú távon megérné a befektetés.

Hátrahagyva a derűs vidám tengerparti modern településeket, buszba ülve átkeltünk a Taurus hegység impozáns láncain. Csak elismeréssel szólhatok azokról az erdőtelepítési eredményekről, melyekkel Törökország az utóbbi évtizedekben, a hadvezér és 1923-tól államfő Mustafa Kemal Atatürk (Törökök Atyja, a modern Török Köztársaság megteremtője) kezdeményezésére folyamatosan erdősíti a több ezer éve lepusztult, elkarstosodott hegyeket. Még ma is, iskolák bevonásával rendszeresen ültetnek és látogatnak új erdőket, hogy a gyerekek szemtanúként éljék meg, milyen sok időbe telik, míg az általuk ültetett csemetéből nagy fa lesz!

Az utak kifogástalanok, a csúcsokon néha már hó volt. Az idő hűvössé vált. Falvakkal nem találkoztunk, a hegyekben szinte érintetlen a természet.

Elérve az anatóliai magasságot, monoton sztyeppe fogadott. Sajnos 2 hónappal megkéstünk, előbb szebb lett volna. Az út monotonosságát fokozta, hogy a teljesen fátlan tájon szinte alig érintettünk települést. Így nagyon örültünk, hogy vezetőnk megismertetett az Anatóliai civilizációval és Elsa Sophia von Kamphoeverer meséiből olvasott fel. Ez az asszony 4 éves kislányként került Törökországba, mivel apja, aki magas rangú német tiszt volt, a török hadsereg szervezésénél volt a szultán tanácsadója és barátja. Körülbelül úgy lehetett, mint amikor Széchenyi István Ödön fia szintén a szultán hívására, barátjaként, Isztambulban, megszervezett egy tűzoltó dandárt, melynek élén altábornagyi rangban állt, s a szultán hadsegédje is volt.

Tehát a kis Elsa anyanyelvi fokon beszélte a helyi nyelveket, s 17 évesen, több szolgálattal, lóval, sátorral és ajándékokkal felszerelve beutazta Törökországot. Az akkori körülmények között ez csak álruhában, fiúnak öltözve volt lehetséges.

Az anatóliai pásztoroknál nagy becsben álltak a mesemondók. Egy ilyen idős pásztor akár 40-nél több történetet is tartott számon, ezeket saját tulajdonaként kezelte, másnak tiltva volt a mesék elmondása. Igen nagy megbecsülés volt, hogy Elsára átruházta egy híres mesemondó pásztor ezt a jogot. A pásztor halála után már nem kötötte esküje, hogy sajátjaként kezeli az irodalmi hagyatékat, és nem adja másnak tovább. S hogy ez a pásztor-kultúra el ne vesszen a modern idők változásaiban, papírra vetette, sőt idősen még a rádióban is mesélve, elbűvölte hallgatóit a változatos, mulatságos történetekkel.

Kappadócia vulkánokkal teli különleges bizzar, egyedülálló táj a világon. A lávaömlések, hamu és iszap formálta sziklák állandó alakulásban vannak a hó, jég, eső, tűz nap hatására.

A különböző keménységű kövek jobban vagy kevésbé málnak el, fantasztikus formákat produkálva, a bennük lévő ásványok hatására rózsaszín, sárgás-, drappos-, szürke pasztell színekben, s megvilágítástól függően más-más színárnyalatban pompáznak. Különösen szép a hajnali vagy esti megvilágításban ez a szürrealista táj, eső után a szürkés drappok finom zöldes árnyalatba mennek át. Kb 10 000. km² nagyságban helyezkedik el ez a tufa mező.

Anatólia már Kr. előtt 8000-7000-ben is lakott volt. Kónyától délre 50 km-re, Catalhöyük egyike a legnagyobb ilyen településnek, (kb. 1000 házat találtak) melyet J. Mellaart vizsgált. Csodálatos szarvas vadászatot ábrázol egy falfestmény, máshol a világ legrégebbi tájképe ad hírt egy kettős csúcsú vulkán kitöréséről. Képzeltető, milyen rettegésben tartotta az esemény az embereket.

Valószínűleg Hasan Hegyről van szó, melynek kettős krátere van, s jó időben messziről látható a faluból, melynek térképe gondos részletességgel, terrakotta színnel van lefestve.

Az óslakosok körülbelül 900 évig éltek itt „sor” házaikban, melyekbe a tetőről másztak be. A falakat geometriai mintákkal díszítették, falba vájt polcok – üregek szolgálták tárolóként. A házi oltáron állt az Anyaistennő szobra, vagy bikafejek. Vízben, vadban gazdag terület lévén, sok textil és prém maradványt, obszidián-, csont-, kő- szerszámot találtak. Obszidián ma is kapható. Nem akartam hinni a szememnek, mikor a piacon, batyuból

kínálták a nagy szürkés barna üvegdarabokat. Messziről azt hittem, hegyikristály. Közelebb lépve ismertem fel jellegzetes színéről, töréséről, miről van szó. Igen nagy kísértésben voltam, hogy vegyek pár darabot, hiszen mindig jó, ha ilyesmi van a háztartásban. Remek dolog, hogy az ember privát tud nyílhegyet, pengét pattintani. Aztán eszembe jutott lányom, aki ismer, hogy szívesen veszek érdekes és szép de haszontalan dolgokat, s azt mondta: „Mindég jól gondold meg, hogy igazán szükséged van e rá?” Így aztán ez elmaradt, s bizony igaz, Szicíliában az Etnánál gyűjtött vulkánikus kövekkel sem tudtunk később mit kezdeni. Az vigasztal, hogy olyan csodaszép kúp alakú obszidiánt, mint a Miskolci múzeumban, soha sehol nem láttam!

Az „akeramikus” azaz kerámianélküli ősidők óta ez az üveg-kő exportszálló Nevsehir-Nigde környékén a Nenezi hegyekben, több helyen dolgozták fel, és cserekereskedelem révén, egész ősidőkben a mai Szíriáig, Ciprusig, stb. eljutott. A modern analízisekkel pontosan megállapítható a lelőhely. Érdekes lenne ismerni a miskolci obszidián eredetének történetét.

Aksaray környékén 8000 éves halászfalut találtak. A táj időről időre változott, folyók száradtak ki, tavak zsugorodtak össze, ma azt mondanánk, öko-katasztrófák történtek. A lelőhelyek gazdag ruházati anyagát analizálva, valószínű, hogy a sámán vagy vallási vezető párdücbőrt hordott, (J. Lamec szerint) az Anya istennő, (akit olykor párdücek kísérték), tiszteletére tartott szertartásokon. Ismeretes más kultúrákból, hogy a legritkább prém, szarv vagy toll, az arisztokrácia, király-törzsfőnök, vagy harcosok ruháját díszíti. Gondolok a nyalka pazyriki daliára is, aki szintén valószínűleg párdüccacagányt visel, lóháton ül, s tudomásunk szerint Árpád és vezérei sem vetették meg ezt a nemes prémet. Családunk egyik tagja Bécsben testőrként szolgált Mária Teréziát. A festményen, melyet Bad Ischl-ben leszármazottainál bámultam meg, szintén leopárdprém díszlik.

Kis-Ázsia igen gazdag lehet vadban, az utolsó párdüccot az 1900-as évek végén ejtették el, s ezzel ennek a gyönyörű vadnak történetét ott be is fejezték.

A korai bronzkorból Alacahöyük-ből vastőr került elő, aranyszegekkel díszített aranyfogóval, s az arany és ezüsből készült női szobrocskát F.

Cimok szintén erre a korra datálja. (A tárgyak az Ankarai Ó-Anatóliai civilizációk múzeumában vannak.) A régészek szerint a 4. évezred végétől a 3. évezredig tartó időben megtanulta az ott élő népesség a réz és cink feldolgozását is. Ezért a sírokban is találtak kis bronz szarvasokat, gyöngyöket, szobrokat.

A hatti- és hurritának nevezett őslakosokhoz lassú beszivárgással hettiták, idegenvezetőnk szerint keleti területekről bevándorló lovas kultúrájú népek csatlakoztak. A Halys (Kizil Irmak) folyónál a Fekete-tenger partján találták meg a legkorábbi beazonosítható hettita településeket. A mai helynevek J. Lamec szerint hatti, lydiai vagy hettita eredetűek, és a Nesa (Nyssa) nyelv, mely kappadóciai sajtáság, – luwi és pelazg szavakkal, zömmel hettita alapú nyelv. Érdekes az a hettita feljegyzés az úgy nevezett bogazköy-i Naegel feliratokban, (a Naegelt eredetileg az A felett kettősponttal kellene írni) hogy Mitanniból és a Hurritáktól lótenyésztő szakértőket hívtak. A feljegyzésekben egy Mitanniból származó Kikulli nevű fiú neve van megemlítve. A sumér Ur városban talált ládikó lópissal, kagylódarabokkal és bitumennel díszített oldalán vastag fa kerekű harkocsikat látunk. Ez is feltételezi a ló régóta tartó domesztikálását Mezopotámiában.

Német régészek szívesen mondják, hogy a Hettita indogermán nyelv, mint egy cseh nyelvész megállapította, de talán az indoeurópai szó helyesebb. Kappadócía neve azt jelenti: „a szép és a jól tenyésztett lovak országa” a perzsa Dareios korabeli feljegyzésekben. Ők Katpatuka névvel illeték ezt a területet. Herzfeld szerint Uka, luwi és hurri nyelveken népet jelent, tehát a Jó lovak népének hazájáról van szó.

De azt is állítják, hogy a Kr. előtt 2000–1000-beli Anyaistennő, Hepat- Hepa, hurri nyelven Khepat, a legszentebb Kuta-Khepat istennő, akinek országa, népe Kuta-khepat- ukh.

A sorok írója tiszteli a nyelvészeket, de nem mindig tudja csavaros észjárásukat követni. De ezúttal elgondolkoztatja a patkó szó. Vajon a patkó szó a magyarban milyen eredetű?

A térképre nézve látjuk, hogy a Mitanni királyság a Tigris és Eufrátesz eredete körül, attól délre van. Farkasinszky Tibor ezt a helyet rendkívül fontosnak tartja őstörténetünkben, mivel szerinte egy bizonyos alap etnikum innen indult arra

a hosszú útra, amelyen azután sok népet beolvasztva, lemorzsolódva de mégis karakterisztikus etnikumnak tovább ment és fejlődött.

Idegenvezetőnk többször utalt arra a tényre, hogy ős lovak csontvázait találták Törökországban. A ló története igen hosszú időre megy vissza, ha az Altamirai és Lasceaut barlangokra gondolunk. Ezeknek vadló ábrázolásai 20000-30000 évnél idősebbek. A mai lovak őse az Altájbeli Przewalski lovakhoz hasonlíthatott. A Brockhaus Lexikon szerint sumérok, perzsák, mongolok tenyésztették először a kicsiny, igénytelen, de erős lovakat. Tőlük terjedt Kis-Ázsia, Kína, India, Arábia stb. Európa felé is. A legrégebb bronz zablákat a perzsa Lurisztáni kultúra hozta létre (Kr. előtt VIII-VII. századból, a Louvre-ban is láthatóak.)

A prehisztorikus korok óta itt Anatóliában a barlangok, labirintusok, katakombák nagy becsben álltak. A kis-ázsiai népek gyanakvóak, mert sokat szenvedtek más népektől. (Phrygek, pelazgoknak nevezett mindenféle idegen népek (?) kimérek, médek, perzsák rómaiak, arabok vonultak át Anatólián.) Örültek, ha rejtekhelyük volt melyet háború esetében bunkernek, vallásüldözéskor katakombának, békeidőben tárolónak, bor és sörpincének használtak. Ókori írótól tudjuk, hogy szalmaszállal szívták a sört, gyorsan vizet ittak rá, mert tudták, hogy erős.

Nem tudják a föld alatti városok korát pontosan behatárolni. Van vagy 200 település, több közülük a turizmus miatt villannyal, jelekkel ellátva. Sokat még fel sem tártak.

Bizonyos, hogy már a hettiták és elődeik, a hattik is használtak ezeket a labirintusokat. Xenophon (Kr. előtt 430-355.) említi a földalatti városokat, ahová keskeny, elrejtett nyílásokon lehet bejutni. Az első emeleten állatokat is tartottak, volt kútjuk, pincéjük. Az erős napsütésben remek szőlő érett, jó boraik voltak. Xenophonék még ajándékot is kaptak, szamár és birka tömlőkben borral tértek haza. A legzseniálisabb a barlangok szellőzésének megoldása. Különböző nagyságú lyukak, kémények vannak a falakban, a földön, hogy cirkuláljon a levegő. Természetesen ezek ma vasrácsokkal, régen gondolom farácsokkal voltak befedve, hogy nehogy beleessenek az emberek. A falakban tárolók, (szekrényként, ágyként funkcionáltak) az olajlámpáknak mélyedések, a padlóban az úgy nevezett „tandir” kemencék voltak

vájva. Ezek a földbe vannak süllyesztve, belül oldalukra ragasztva sülnék a palacsinta szerű kenyerek.

Lefolyók, WC-ék, vékony kommunikációs csövek (telefon ősei) egészítették ki a városlakók igényeit. Természetesen voltak termek, hálószobák alvófülkékkel, kőpadok, halottaiknak ravatalozó. A hamvakat urnákba helyezték a legalsó helyiségekben. Hosszabb ideig is kibírták megfelelő mennyiségű élelmiszerkészlettel az ostromot. A keskeny folyosókon malomkövekkel lehetett az utat lezárni, melyeket relatív egyszerűen gördítettek a kicsiny bejárathoz, s ügyesen befejeztettek. Még Toldi Miklós sem tudta volna kívülről elgördíteni a 30-50 centi vastag, akár 1-1,5 méter átmérőjű, 200-300 kilós köveket. Azt hiszem, Krisztus urunk sírjánál lévő szikla is ilyenfajta lehetett, azzal a különbséggel, hogy kívülről is el lehetett gördíteni.

Több olyan malomkő-kapu van, ahonnan belül lévő kicsiny lyukon láthatták, hogy ki a látogató. Egyes helyeken az ostromlott, a keskeny nyílásokon át még jó nagyot döfhetett dárdájával a kíváncsiskodón.

Ezek a városok a vulkáni tufa kiváló tulajdonságait használták fel. A tufa felső rétege kemény. Az alsó rész könnyen megmunkálható és 48 óra alatt keményedik meg, azaz oxidálódik. Remekül szigetel, nem szeretik a bogarak, csúszómászók. Egyenletesen 14-16 °C tart, olaj mécsekkel, az emberi test melegségének sugárzásával könnyen lehet pár fokkal melegebbet elérni. Fém szerszámokkal, ha kellett, mindég meg lehetett a „lakást” nagyítani.

A legszebb és legnagyobb Derinkuyu, (8 emelet!) Kaymakli. (4 emelet) Acigöl-ben több templomot vagy termet találtak, egyesek kolostornak, vagy kaszárnának hiszik.

Özkonak vékony hírközlő kéményeiről híres. A közeli városok egymás között is össze voltak alagutakkal kötve. A sorok írója sajnos csak a „kicsi” Saratlit tudta megnézni, melyet 40 szobája miatt negyvenszeműnek hívnak, 3 emeletig bejárható, de valószínű, hogy a 7. emeletig is ki lehetne ásni.

A hó, víz hatására sokszor beomlottak ezek a rendszerek, mellékutaikkal, zsákutcáikkal valóban Ariadne fonala nélkül veszélyesek. Nagyon szomorú, hogy amit ma látunk, pár év múlva nem

biztos, hogy még meglesz, ha nem törődnek vele.

A beomlott labirintusok fölé új bevándorló népek építették fel házaikat. Csak Xenophon Anabasis nevű könyve alapján kezdték tudatosan, 1960-70 között M. Urban régész kutatásai alapján ezeket a barlangokkal, oszlopokkal, bemélyedésekkel, puha természetes formákkal kifaragott településformákat feltárni. Az internacionális régészeti csoportok szárnya alatt lassan felnő egy kulturált, nyelveket beszélő helyi régész generáció.

Zelve és a Göreme völgy és környéke tufa hegyeiben, bizarr kúpjaiban az első keresztények találtak otthonra. Görögök, helybeliek, rómaiakból lett keresztények.

A göremei Szerelem völgy az érdekes kőtornyokkal

Jézus jászla Betlehemben az istállóban állt, de a kereszténység bölcsője Kis-Ázsiában volt. Tudjuk, hogy az első ima ház azaz templom a szíriai Antióchiában jött létre.

Az Apostolokat szétküldte Krisztus urunk, hogy vigyék a hírt. Az első misszionáriusok egyike Szent Pál volt, aki maga is keresztényüldöző volt damaszkuszi megtéréséig. A korai keresztények nehéz körülmények között sok véráldozat által, mártírok és üldöztetések során szilárdították és terjesztették el a vallást. A 3-4. században már virágzó püspökségekről tudunk. Eleinte egyszerű kápolnáknak, későbbiekben egyre díszesebb templomokban hirdették az igét.

Voltak inkább szír -egyiptomi -kopt hatást mutató freskók. Tudjuk, a szerzetesek egy része a szír világtól teljesen elforduló remeteséget hirdette, mások az imádkozó és dolgozó szerzetes rendeket követték. Későbbi századokban bizánci festők jöttek a templomokat díszíteni. Több mint 1000 különböző vallási közösségről beszélt veze-

tőnk. Némely templom (7-13. századig) puhaszürkés barnás színekkel, másokat az azul kőből, más féldrágakövekből nyert festékekkel, ragyogó kékkel, zölddel, narancs és terrakotta árnyalatokkal festettek ki. Sok siralmas állapotban van. Vezetőnk szerint a képrombolás idejében kaparták ki az alakok szemét, arcát. Láttunk súlyosan megromgált kígyót vagy sárkányt ölő Szent György festményt, Cesareából származó Nagy Szent Basiliumot, aki nemcsak egyházi politikus volt, de a betegápolást is megszervezte. A keleti Egyház nagy szentje volt Nazianzi és Nyssai Szent Gerellyel egyetemben.

Szent Onophrius, az abesszin pásztor – hercegi sarj képével is találkoztunk. Milyen monda fűződhett ehhez az egyiptomi sivatagban élő remetéhez, akit finom vonású hosszú fehér hajú szakállas öregnek ábrázolnak, kicsiny női keblekkel?

A sorok írója töredelmesen bevallja, nem sok érdeklődést mutatott eddig ezek iránt a dolgok iránt. Most, hogy a tufa kúpok között sétált, nézve az 5-8 emelet magasban lévő ablaknyílásokat, beomlott templomokat, a kis kerteket, melyeket ma is művelnek, a ma is használt barlangpincéket ahol borukat, gyümölcsöt, eszközeiket tartják az anatóliai földművesek, – hirtelen életre kelt ez a 1500-1700 éves világ.

Kicsit nehéz elképzelnem, hogy keresztények tettek így tönkre egy bájos, meghitt Szűzanya és kis Jézus festményt, a göremei Tokali templomban. De tudjuk, Savonarola is sok mindent tűzbe vetett, igaz Firenzében. Félek, későbbi muzulmán lakosok is segíthettek a vandalizmusban. A Göreme völgy ma Unesco által védett terület, nagyon lassan restaurálnak is egyet-mást. Az egyházi zene is innen vehette kezdetét. Érdekes módon a pécsi ó-keresztény templom, a „Septicorum” azaz hétkaréjos templomban hallott koncert jutott eszembe. Itt roppant nagy átéléssel ó-keresztény himnuszokat énekeltek, ha nem is korabeli dallamra, de stílusban passzoló melódiákra. Egyszerű Istent dicsérő dalok, himnuszok, könyörgések fejlődtek idővel azzá, amit aztán a Gregorián zenében, nagy komponisták miséiben érték el a keresztény zenekultúra csúcsait.

A göremei szabadtéri múzeumnak nevezett komplexum egyik legnagyobb élményem. Az ember érzi, itt olyanok éltek, házakban, kolostorokban, szerzetesként cellákban, akik nagyon komo-

lyan vették istenhitüket. Imádkoztak és dolgoztak. A földeket szépen megművelték, gránátalmát, szőlőt ültettek, zöldséget termesztettek. Több helyen, mint Uchisarban, színes díszítésű galambfészkeket láttunk, melyeket évszázadokkal előbb dekoráltak, hogy a galambok hazataláljanak. Egyszer egy évben a kitűnő madártrágyát összegyűjtötték és elterítették a földeken. 1920-ban Atatürk alatt a török-görög lakosság összeférhetlensége miatt szörnyű dolog történt. Az egyes adatok szerint a 2 milliónyi görög lakosságot áttelepítették Görögországba, az ottani fél millió törököt pedig áthozták a helyükre. Nem az első eset, hogy népek elhagyják évszázados otthonukat. A perzsák örményeket telepítettek Iszfahánba, úgy mondták, kedvező körülmények közé hívták őket. Lehet, hogy egyszerűen áthajtották őket, de legalább megbecsülték a kézműveseket. A lengyelek a poroszokat üzték el, mi magyarok a svábokat telepítettük ki. Elhalt a görög szó, a feliratok megkopnak, vagy eltűnnek. A szép görög házakat többnyire siralmas állapotban találtuk, de 1-2 nagyobb házat-palotát lassan rendbe hoznak Sinasóban. A várost Mustafa pasa névre keresztelték. Hallottunk már ilyet.

Avanosban meglátogattuk egy szőnyegmanufaktúra bemutató termét. A falakon óriási plakáton az erdélyi templomok, Nagyszeben, Brassó, Meggyes templombelsői, csodálatos török szőnyegekkel tekintettek rám. Ezeket a nyugodt, vörös, kék, drapp árnyalatú szőnyegeket azóta is erdélyi szőnyegeknek nevezik. Másik képen Memling Szűz Anyjának lába alatt szintén arabeszk török szőnyeg, Holbein és más flamand festők szintén szerették a finom csomózású textilt ábrázolni. A legnagyobb meglepetést egy drappos-rózsaszín és tompa zöld szőnyeg okozta. Bordűrén harcosok vonultak fel lovon, és szarvasok díszítették. A pazyryk-i szkíta szőnyeg újkori nemes másolatáról van szó. A szőnyegszakértő szerint egy ilyen bonyolult mintájú szőnyeg előállításához legalább 4000 éves szőnyeg kultúrát tételez fel. Törökországban tanulják az iskolában a szőnyeg történetét és készítését. A szőnyeg templom, ha imádkoznak, fekhely, ha alszanak rajta, leterítve asztal, melyen étkeznek.

Ezután elindultunk Konya felé. Első állomásunk egy szeldzsuk karavánszeráj volt. Itt ment el a selyemút. Minden 30 maximum 40 kilométernél

volt egy szeráj, a távolság egynapi járóföld tevével, lóval. A szerájt a szultán tartotta fenn. 3 napig lehetett ott lenni, enni-inni, az állatokat is ellátták, a sebesülteket gyógyították, cipőpucolás is kijárt. Az épület olyan volt, mint egy román kori templom, vaskos oszlopokkal, magas hajókkal, román stílusú és patkó alakú boltívekkel. Hatalmas áruforgalom volt: lapisz, selyem, drágakövek, nemes fák, elefántcsont, tömjén, fűszerek, só, porcelán, stb. volt az áru listán.

Meglátogattuk Konyát, a hajdani bizánci Ikoniumot. Itt élt a nagy misztikus Mevlana (1207-1273) filozófus, tanár, s a kicsiny cellákban az általa alapított Mevlevi rend. Ő isteni szeretettől átjárva a teremtmények, és emberek felé sugározta a jóságot és a szeretetet. Bizonyos, hogy tudott a keresztényekről, sőt kapcsolat volt közöttük. Egy régi perzsa miniatúrán érdekes párost láttam: Jézus számaron, mellette Mohamed tevén lovagol. (teheráni Parlament Könyvtár)

A kis múzeumi prospektusban olvassuk: „Tudományos szemmel nézve, minden kering, az atomok, a csillagrendszerek, az emberben a vér stb.,,

A dervis a táncban, mely először keringés saját tengely körül, majd tovább haladás, – az elragadtatást keresi, valamilyen transzba esést, amikor felfelé, Istenhez való törekvésében elhagyja ego-ját, hogy szeretetben és érettségben, jobb emberként térjen vissza a realitásba.

A sufi dervisek tánca nem turista előadás, hanem szép tartalmú, 7 részből álló mély filozófiai tartalommal rendelkező ima.

A dervisek előtt egy vörösre festett birkabőr emlékeztet a születésre, rajta süveg, mely a sír szimbóluma. A bevezető ima után a dervisek levetik fekete köpenyüket, mely az életet jelképezi, és lassan kerengeni kezdenek a különös zenére. Ez szimbolizálja az Istenhez való utat.

A sejk, akit apátnak fordítottak, pár lépést tesz különböző irányba: ezzel szabályozza, irányítja a mozgást. Dicsőhimnuszok, köszöntések után egy dob ütés következik, a Kozmosz teremtése. Majd a furulya szó az isteni lehetetet jelképezi, mely életet lehel mindenbe.

A csodálat és az isteni szeretet dicsérete után az ember teljes odaadásban elfogadja sorsát.

Nagy élmény volt nézni, ahogyan elindul tengelye körül a dervis, lassan kitérve mellén keresztbefont karját, a zene ritmusára egyre gyorsab-

ban forogva, bő fehér szoknyája egyre jobban egyre magasabban repül vele.

A jobb kéz felfelé Isten felé néz, a bal lefelé a földre irányítja a kegyelmet. Kissé jobbra hajló fejével egyre sebesebben forog. Majd hirtelen mindnyájan mozdulatlaná válnak.

A 7. részben imádkoznak a Prófétákért, Mózesért, Jézusért, Mohamedért és minden mártírért, minden halottért. Végül is a hazáért.

Kemal Atatürk feloszlatta a szerzetes rendeket. A Selimiye mecset, ahol Mevlana és tanítványai nyugszanak, sok szép tárggyal múzeum, és nagy muzulmán kegyhely lett.

1273 óta Mevlana halálának évfordulóját mind a mai napig a muzulmánok december 17-én megülik, strófáit szeretettel idézve.

Visszafelé Konyából ismét átkeltünk a Taurus hegységen, és az antik Perge felé vezetett utunk. A görög amphiteátrumot Szent Pál is láthatta, s a római fürdő óriás épületeit is. Sajnos ma romos állapotban van, de még így is impozáns szép oszlopaival, tereivel. Micsoda örökséget kaptak a törökök, szinte minden 40-50 km re, – mesélte egy török útitárs –, van valamilyen antik városrom, épület. Rengeteg mindent csak sejtenek, fel sem tártak. Az utóbbi 50-60 évben épített víztárolók, duzzasztók sok régi sírt, épületet borítottak el vízzel. Török ország teljesen lenyűgözött archeológiai leleteinek gazdagságával.

Ennek a rendkívüli útnak tanulságaként hadd zárjam írásomat Mevlana Dzselaleddin Rumi tanácsával, amit szellemi hagyatéka is:

Légy együtt érző és irgalmas mint a nap.

Boríts fátylat az emberek vétkeire, mint az éjszaka..

Légy csendes, mint egy halott, ha nyom a gond és nyugtalanság.

Légy szerény, és egyszerű, mint a föld.

Légy elnéző, mint a tenger.

Vagy lássanak annak, amilyen vagy

vagy légy olyan, amilyennek látszol...

IRODALOM

F. Cimok Kappadokien

M. Oliphant: Atlas der Alten Welt

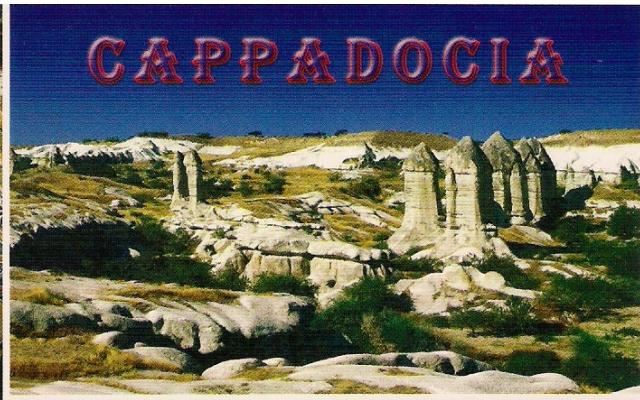
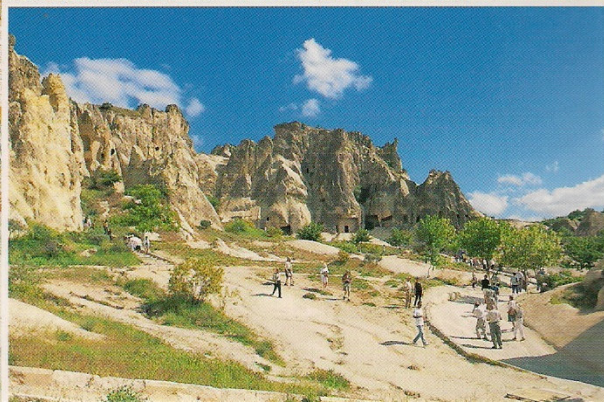
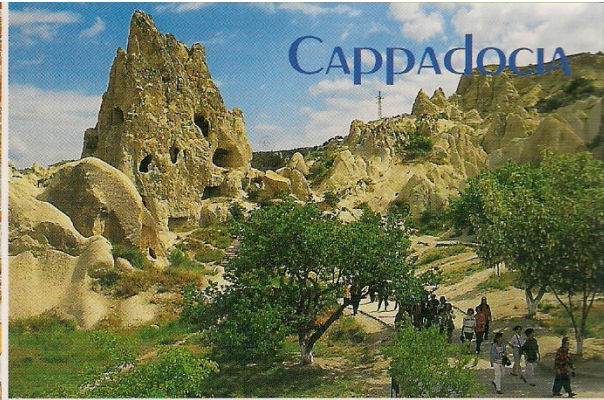
K. Bittel: Die Hethiter

E. Akurgal, M. Hirmer: Die Kunst der Hethiter

E. von Khuon: Kulturen

N. Bakirci: Konya, Mevlana museum etc...

Képeslapok Kappadóciáról

BAKK ISTVÁN - BAKK ERZSÉBET

545 éve Remete Szent Pál Magyarország védőszentje

„Mondám hogy mi idvességes tanuságunkra első része léssen beszédőnkne : mi módon kihozattatok remete száz sz. ... hogy úristen megvilágosodotta csodatételnek jó hírével remete szent Pál szent testét és temetését, ajojatos eágra ...”¹

Vilt Tibor: Remete Szent Pál szobor
(Archív fotó, MTA MKI Fényképtára)

Az országunk védőszentje már 545 év óta thébai Remete Szent Pál, akit most 2012. január 15-én ünnepeltünk. „Thébai Szent Pál a magyar egyházi történetírás számára is kiemelkedő fontosságú, mert a sivatagi remete öröközte az egyetlen középkori és hazai alapítású rend fölött. Remete Szent Pál kultuszát már a IV. században nyomon lehet követni. Élettörténetét görögre és koptra is lefordították, a középkor egyik legtiszteltebb szentje volt.”²

Az egyetlen magyar alapítású rend Szent Pálról, a thébai remetéről kapta nevét. (Ld. Gyöngyösi Gergely: Pálos remete testvérek életrajzának bevezető jegyzetét; ford. P. Árva Vince). Az Érdykódexben a szentnek két ünnepe szerepel, a ja-

nuár 10-i főünnep és a november 14-én ült translatio. Ez utóbbi annak emlékére született, hogy Szent Pál ereklyéit 1381. november 14-én a budai királyi kápolnából átvitték a pálosok Buda feletti, Szent Lőrincről elnevezett főkolostorába.

„A magyar nemzet Geniusai az ő Szentjei, akikben, mint egyedekben egyesült mindaz, ami az egész nemzetben kiváló. Amint a virágok száz-ezreiből lesz egy csöpp méz, amint a rózsák száz-ezreiből lesz néhány csöpp olaj – úgy az emberek száz-ezreiből lesz egy szent. Ez az Úristen titka, más a "hívás" és más a "választottság"; az emberek hivatalosak, a Szentek választottak. Az emberiség a "gens" és "Geniusai" a Szentek, ők a legigazibb művészet inspirálói s ezen a művészetben rajta van a halhatatlanság jegye, amint mértéke is az örökkévaló, hamisítatlan igazság. Ez a mérték azt mutatja, hogy a halhatatlan szépség az, amelyhez közelíteni annyi, mint hozzászépülni. A csillagokba érő nagyság az, amely lehajol a legkisebbhez, karjaira veszi és önmagához emeli. A jóság pedig az, amely a megváltó szeretet útján jár s így folytatja az Úr-Jézus életét a földön.”³

Remete Szent Antal 251-ben született Egyiptom Róma nevű falujában, buzgó keresztény szülőktől, akiknek Isten e világ javaiból is bőven jutott, melyet testvérhúgával közösen osztott meg. Alig múlt el azonban hat hónap, mikor egyszer a templomban hallotta az evangélium szavait: „Hátökéletes akarsz lenni, menj, add el amid van, add a szegényeknek és kövess engem – és kincsed lesz a mennyekben.” Úgy érezte, hogy neki szólnak Krisztus Urunk ezen szavai. Annnyira hatottak lelkére, hogy eladta vagyonát. Előbb húgáról gondoskodott és a maga részét szétosztotta a szegények közt, ezután a pusztába vonult. Itt a legszigorúbb életmód mellett 105 évig élt. Ha az álom elnyomta, a csupasz földön hált. Napnyugta előtt pedig egyáltalán nem evett. Gyakran két napon keresztül is táplálék nélkül maradt. Egész éj-

¹ Toldy Ferenc: Magyar szentek legendái a Carthausi névteletről: az eredeti... 1895. p. 165.

² <http://www.szentozseb.hu/modules.php?name=topics&file=olvas&cikk=palosok-4c6680276d473>

³ S. Balázs Benedicta: Pannónia virágoskertje: 34 Magyar Szent legendája rövid életrajzokban, Testvérszövetség kiad. 1929. 239. p. vagy a

<<http://www.szentozseb.hu/modules.php?name=topics>> 20 11.dec. 20.

szakákat töltött imával. A gonosz lélek sokszor, huzamosan kísértette, de ő annál állhatatosabban ellenállt neki. Életszentségének híre messze földre eljutott emiatt sokan szegődtek hozzá és lete-

lepültek a közelében; lelki atyjuknak választották. Ez volt az első társas remeteség, kezdetleges formája a szerzetesi közösségnek, első vezetőjük és megalapítójuk Remete Szent Antal.⁴

Hogyan látta a keresztények kínzását?

Hogyan vezette egy farkas Szent Antalt
Szent Pál cellájához?

Remete Szent Pál története. Magyar Anjou Legendárium. Sajtó alá rendezte: Levárdy Ferenc.
Magyar Helikon, Budapest, 1973. LV. 161. (v. 98. r.)⁵

Remete Szent Pál Egyiptom Alsó-Thebaisz nevű tartományában született 230 körül. Itt különösen nagy szigorral hajtották végre a keresztényeket üldöző parancsot. Pál ekkor 15 éves lehetett, s mivel nem érezte magát elég erősnek a kínzások elviselésére, elrejtőzött. Sógora azonban nagy vagyonát akarta megszerezni, emiatt készült rejtékhelyét elárulni. Amikor nővére látta, hogy férjét nem tudja eltéríteni gonosz szándékától, titokban értesítette öccsét. Pál mindenét elhagyva kiment a sivatagba azzal a szándékkal, hogy az üldözés megszűntével majd visszatér. A pusztában egy barlangot talált, mellette egy pálmafa árnyékában tiszta vízforrás csörgedezett. Ezt a kellemes, csendes helyet választotta lakóhelyül és idővel annyira megszerette, hogy az üldözések lezaj-

lása után sem tért vissza a világba. A pálmafa leveleiből készített magának köntöst, gyümölcsével táplálkozott, a forrás vize szolgált italul. Már 113 éves volt és 90 évet töltött a pusztában imádság és elmélkedés között anélkül, hogy emberrel találkozott volna, amikor remete Szent Antal Isten parancsára meglátogatta őt. Sohasem látták, mégis néven szólították egymást, és istenes beszélgetésbe merültek, amikor délfelé egy holló egy egész kenyert tett eléjük. A holló távozásával így szólt Szent Pál: „Látod, az Úr igazán jó és kegyes, küldött nekünk eledelt! Éppen hatvan éve, hogy naponta fél kenyert kapok. Jövedeledre Krisztus most megkészszerzte az élelmet.” Nagy hálálkodással fogyasztották el az ételt, és amikor egy kis sé felüdültek, ismét hálát adtak az Úrnak és az egész éjszakát Isten dicséretében töltötték. E szent együttlét után hatodnapra szent Pál lelke hófehéren, a próféták és apostolok korában, angyalseregűl körülveve Szent Antal szemeláttára a mennyekbe szállt.

⁴ Részlet Lombos Aladár: Krisztus Leventéi című művéből (Budapest, 1942.)

<<http://www.szentozebe.hu/modules.php?name=topics&file=olvas&cikk=legendak-4e182565d1278>> 2012. 01.11.

⁵ <<http://mek.niif.hu/01900/01948/html/index413.html>> 2012. január 14.

A történetírás szerint Remete Szent Pál testét a 12. században Konstantinápolyba, majd 1240-ben Velencébe vitték; innen Nagy Lajos királyunk alatt Magyarországra hozták és a Budaszentlőrincen épült pálos zárdában helyezték el. „Szent Pál az első remete, zászlóvivője azoknak a férfiaknak, akik Krisztusért elhagyták a világot, hogy önmegtartóztatásban és imádságban Istennek éljenek. Csendben, magányosságban a lélek könnyebben meghallja és megéri Isten szavát.”^{6 7}

Az 1523. március 9-én kelt levél melyet a váci püspök írt Báthory István nádorhoz. Értesíti, hogy a csehknél Carstyn várában "caput S. Pauli primi heremite" már kezei között van, hogy Magyarországra szállítsák. Remete Szent Pál testének hazaszállítási útvonala: Velence – Aquileia – Grado – Lepoglava – Csáktornya – Zalavár – Nagyvázsony – Veszprém – Zsámbék – Pilisjászfalú – Buda – Szentlőrinc pálos főmonostor. (Keresztesi István Pilisi Pálos kutató személyes közlése) Amikor a menet Budához ért, a zarándokok ezt a verset olvashatták a budai városkapun: „Örvend és jól jár vendég, aki jött ide: polgár; lesz kegyelem gonoszon s várja a jót a jutalom.”⁸

Az 1557-ben „remete szent Pál napján Gyulafejeváran költ mentesítő leveleiken” (Oklevéltár Kolozsvár története 1870. Jakab Elek)⁹

Az első emeleten a független magyar állam középkori történetének fontos pillanatai elevenednek meg előttünk. (Magyar Országos Levéltár-

⁶Részlet Lombos Aladár: Krisztus Leventéi című művéből, Budapest, 1942. 138-139. p.

<<http://www.szentozseb.hu/modules.php?name=topics&file=olvas&cikk=legendak-4e182565d1278>>2011.

december

⁷ Részlet Lombos Aladár: Krisztus Leventéi című művéből (Budapest, 1942.) 24-25. p.

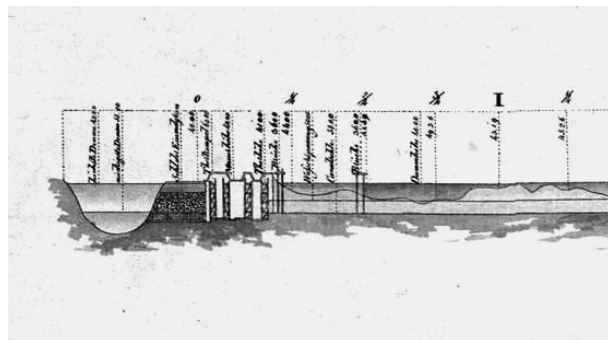
<<http://www.szentozseb.hu/modules.php?name=topics&file=olvas&cikk=legendak-4e18249841984&elozo=aktualis-4e00a4463d24b&koveto=legendak-4e182565d1278>

>2012. január 14.

⁸ Lásd ezt a követ a Budapesti Történeti Múzeumban.

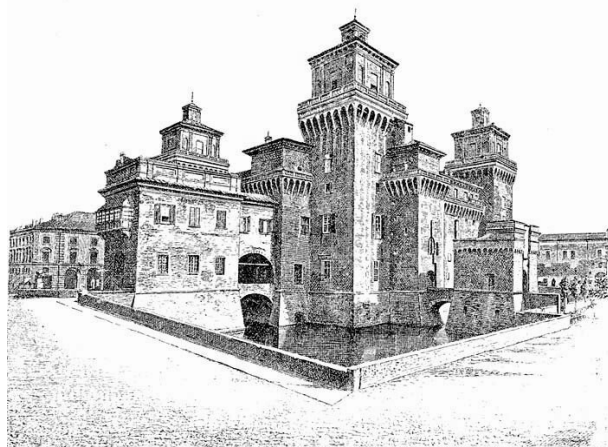
⁹ Oklevéltár CCXLV szám alatt.

nak az I. emeletén.) Az épületet díszítő szekkkókat Dudits Andor készítette. Tekintsd meg e felbecsülhetetlen értékű szekkkók közül a témákhoz a legfontosabbat!

A jobb oldali szekkon Remete Szent Pál szarkofágját hozzák Nagy Lajos király trónja elé. (MOL)

A remeték szerzetesrendje kísérete, és az első remete, Szent Pál testének elhozatala a fentebb említett útvonalon. Végül Szent Pál első remete szerzetesrendje, a remetebarátok rendje virágozni és gyarapodni kezdett Magyarországon. A mondott rend ősatyjának Szent Pált tekinti.¹⁰

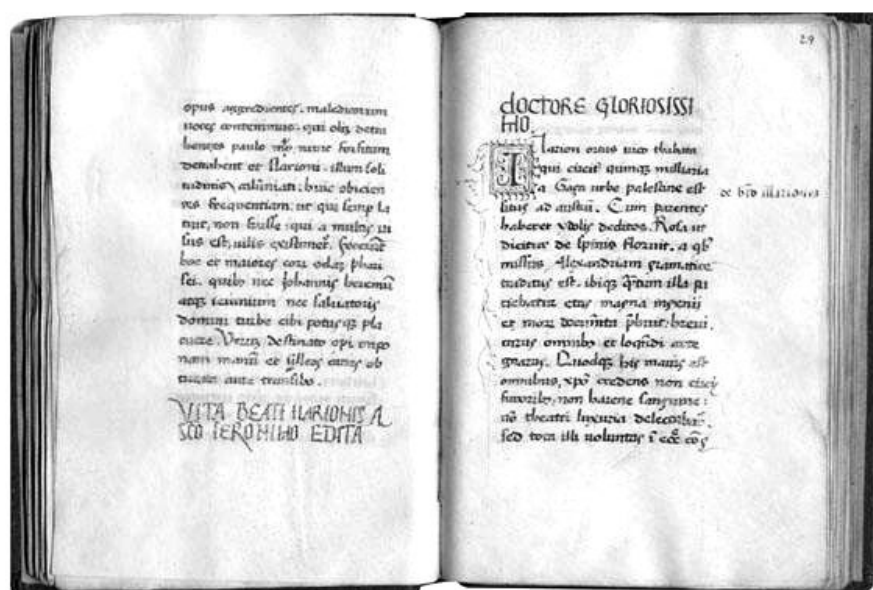
Diós-Győr (Pór Antalnál)

Szent Jeromos Pannóniai születésű, az Úr 338. esztendejében a mai Csáktornyan. Vallásos szülői nevelést kapott, nagyvilági műveltsége volt: (latin, görög). Rómában a katakombákban sokat elmélkedett, majd megkeresztelkedett, maga **Liberiusz pápa keresztelte meg**. Korán megismerkedett a remete élettel, majd a keleti remeteséggel barátkozott. 374-ben Antiochiában súlyos beteg lett, utána két évig igen szigorú remete életet élt. **382-**

¹⁰ Pór Antal: Nagy Lajos 1326-1382. Budapest, Magyar Tört. Társ., 1892.

ben újra Rómába ment, papként Damazusz pápa titkára lett. Latin nyelvű Szentírás-fordítást kellett készítenie a pápa megbízásából, széleskörű és hatásos lelkipásztori munkát is végzett. Igyekezett keleti mintára szervezni női szerzetesi közösségeket, emiatt irigyei támadtak, vádaskodások céltáblája lett. Egyiptomba, végül Betlehembe ment, itt kolostort épített. A Születés Barlangja közvetlen szomszédságában élt, még itt is tanult. A Szentírás fordítását Vulgata néven ma is használja az egyház. Sokat olvasott (Szent Ágoston szerint: "min-

den" megírt könyvet elolvasott!) Ő Remete Szent Pál életrajzírója. A Vulgatának nevezett latin Bibliafordítás készítője. Nevének jelentése a görög eredetű Hieronymusból származtatva "Szent név" illetve hagyományosan "Szent törvény", "Szépség látomása", "Beszédek megítélő". Híres látomása az utolsó ítélet. Számos helyen tanult, végül Betlehemben telepedett meg, itt remeteként élt. A folyamatos kísértések ellen vezekléssel és szorgos tanulással védekezett. Hosszú, tanító utazások után visszatért Rómába.

JEROME (Saint), [Vitae Patrum] Vita Pauli primi eremita; Vita Malchi monachi captivi; Vita Hilarioni)

Kemény küzdelmet folytatott a tévtanítókkal: szerzetesi életről, papi szüzességről, Szűz Mária méltóságáról, a szentek, és az ereklyék tiszteletéről, a krisztusi kegyelem szükségességéről. Töretlen szellemi erővel dolgozott, boldog volt, mert Istenért élt. Meghalt 420. szeptember 30-án. A Maria Maggiore templomban nyugszik, Rómában. A négy egyházatya egyike. Ő Szent Jeromos (Hieronymus) vitájában Jeromos Szűz Mária örökké tartó szüzességét védelmezve az **unokatestvéri fok mellett érvel**, (Áldott Mária Örökkévaló Szep-lőtlensége) írt, csak ennek az egyetlen szónak, fogalomnak az átmagyarázása érdekében. (Adv. Helvedius). *Szent Jeromos* a "tenger csillagá"-nak fordítja, különös szeretettel szólítva meg a *Szűzanyát*: "Ave Maris Stella". Máriára nagyon illik ez a név. Jeromos ünnepe: szeptember 30.

Visszatérve a remeték atyjára; titkos feltételek között kötötte ki Lajos király, hogy szent Pál

első remetének, kinek tiszteletére Magyarorszában a pálosok szerzete keletkezett, ereklyéit melyeket akkor Velencében őriztek, neki átadják. Előzményként megígérte Lajos király, egy alkalommal amikor Márianosztrán a pálos atyáknál látogatóban volt, ha Isten a velencei háborúban megsegíti, akkor Szent Pál testét megszerzi. Mire Lukács nevű, tiszteletre méltó öreg remete, biztosította őt Isten segítségéről; ennek jeléül rögtön egy hárscesmetét ültetett és ezt sokáig Lajos fájának nevezték.¹¹ „Küküllői János és egyéb történetíróink tudnak a szent ereklye áthozatalának történetéről, meg is említik azt.”¹²

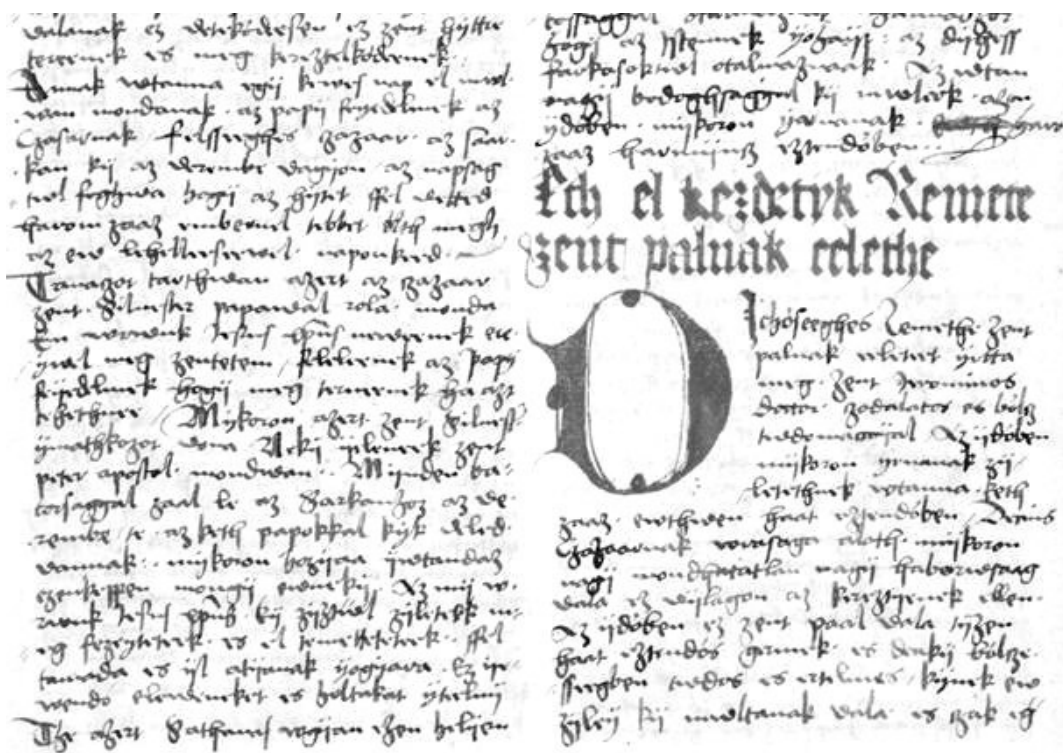
A szent testét a budai királyi palotában helyezték el ideiglenesen, aztán (1381. november

¹¹ Eggerer András: *Fragmen panis corvii*, 161. lap, hol azonban a szerző a két velencei háborút is említi.

¹² Pór Antal: *Nagy Lajos 1326-1382*. Budapest: Magyar Tört. Társ., 1892. és az Arch. Értesítőben.

14.) ünnepélyes menetben, melyet Demeter, esztergomi bíboros vezetett, átvitték azt a király által különösen kegyelt pálosok Szent-Lőrinc-i kolostorába, Buda mellett. (Chron. Budense, i. h. 333 – (Prileszky) Acta SS. Hung. I. 33. - Lajos király 1382-ben levelet írt a signoriának Velencébe, melyben egyebek közt kéri: „Velint ipsum per

litteras eorum certificare de integritate corporis s. Pauli primi heremite. Nam in una manu dicti corporis tres digiti non habentur. (M. Tört. Tár, XI, 104. l.) = „Őt magát levelezésüknek megfelelően akarnák biztosítani Első Remete Szent Pál testének érintetlenségéről. Ugyanis az említett test egyik kezéről három ujj hiányzik.”¹³

Érdy-kódex (BEK gyűjteményében)

Idézzünk az Érdy-kódexből, melyet a Nemzeti Múzeumban is őriztek, (ma Budapesti Egyetemi Könyvtárban megtaláljuk) a remete szűz szent Pál kihozása történetét:

„Annak utána, mikoron írának ezer háromszáz nyolczvanegy esztendőben, mikoron Magyarországnak uralkodnék az Nagy Lajos király, kinek hagyományából es az veneczei uraknak engedelmekekből pécsi Bálint pispok es zágrábi Pál pispok egy éjjel nagy csendességgel, hogy a köznép reájok ne rohanna érötte, miért nagy böcsölettel tartják vala, hozák szent Pálnak testét két apró szentöknök testivel Magyarországnak, Budának fénes királyi városában, oly nagy tisztosséggel es készölettel, oly nagy processióval es ajojtatossággal, kihöz hasonlatos soha Magyarországnak nem volt; es helyheték Buda várában szent János (udvari) kápolnájában éjjel es nappal vigyázzván két remete fráterek. Kinek kihozásán mondhatatlan nagy ereme vala az felséges jámbor királynak,

nagy eremek vala mind teljes országbeli szegénynek bódognak; nagyobbban kedég az ő remete szerelmes fiainak. Es koronkéd nagy folyamás (se-reglés, tódulás) vala Krisztus Jézus szent confessorának látogatására. Kevés idő azért elmulván, az felséges király, a magyari jó uraknak tanácsokból, nagyságos tisztelendő isztragomi (esztergami) Demeter érsek, romai cardinál es gubernator, ez országnak jeles cancellariosa, úr pápának kedég ez országra es Lengyelországra választott legátusa, kinek mikoron felséges régi Lajos király mind az urakkal látta volna tekéletes jámborságát, kéré, hogy dicsőséges remete szent Pálnak szent testét emelné fel Budáról szent János kápolnájából es vinné bódogságos szent Lőrinc martirnak egyházában Buda felett, hogy ott az ő fiai mint atyjokat, bizony tagok ő fejöket es szerelmes mestereket es tanojtványi nyilván tisztölnék, dicsérnék es éjjel

¹³ ford. Virág Barnabás

nappal szentetlen szolgálnának ő neki erekkül erekké. Az felül megmondott érsek azért es legát nagy sok pispokokat es egyházi népeket egybe- gyűjtve, es sok szegények bódogok hozzájuk gyűl- vén, vevé fel a szent testet, es vivé szent Lőrinc mártirnak egyházába Buda fölött, mindszent havá- nak tizenegyed napján, az szent Bereczk con- fessornak másod napján; es legati hatalmával meg es confirmálá, hogy azon napon ő szent vitelének innepét illének; kit megtartnak mind ez mai na- piglan az ő szent szerzetében jámbor ősfiak.”¹⁴

Annyit bizonyosan tudunk, hogy Nagy Lajos király is részt vett ez ünnepélyes menetben. „El- hihetjük tehát benső káplánjának, hűséges titkár- jának, utóbb életírójának, hogy vágyott már e fára- dalmas élethől egyesülni teremtőjével, kinek hívá- sára csakhamar föl is cserélte e mulandó földi lé- tet az örökké valóval.”

Lajos király meghalt Nagyszombaton, 1382. évi szeptember 10. napján, éjfél előtt, miután negyven évig, egy hónapig és huszonkét napig uralkodott. Eltemették Székesfehérvárt, az általa temetkezésül épített szent Katalin kápolnában, ugyanezen hónap 16. napján. Ez sem meglepő, hi- szen Alexandriai Szent Katalin Nagy Lajos leg- kedveltebb szentje volt. Tiszteletére Göncben a pálosoknál monostort alapított Alexandriai Szent Katalin néven. Alexandriai Szent Katalin a tudó- sok védő szentje és Cotus görög király lánya volt.

Nagy Lajos
(Pór Antal: Nagy Lajos 1326-1382.
Budapest: Magyar Tört. Társ., 1892.)

Az egész Magyarország mélyen gyászolta nagy királyát és a lengyelek, hiszen Lajos lengyel ki- rály is volt. Lengyel király lévén ad területet a Nosztra-i pálosoknak újabb kolostor építésére helyet Czeszochowában. A magyar pálosok alapít- ják, tehát, ott is az újabb kolostorukat Szűz Mária, Nagyboldogasszonyunk tiszteletének öregbítése végett.

Lajos király felajánlja a Máriacelli templomot
Pór Antal: Nagy Lajos 1326-1382.
Budapest: Magyar Tört. Társ., 1892.

Lajost nagynak nevezték őseink, és az utódok nem vonták meg tőle e nevet és a magyar egyház szentként tisztelte.

Az is lehetett, ami nem csekély oka, amiért Nagy Lajos a nagy tudású pálosokat is különösen szerette, hiszen a könyveket is szerette és tudjuk, jeles könyvtára volt. A magyar szerzetesek életé- nek alapos ismerője, kedvelője volt a magyar ki- rály. „A pálosok, mint akik a magyar származásuk mellett, buzgóságra nézve a karthauziakkal vete- kedtek.”

¹⁴ M. Tört. Tár. IV. 153.

Nosztra, Hont vármegyében, a szobi Dunától egy dombsorral elválasztott kies völgyben épült 1352-ben Nagy Lajos uralkodása tizedik évfordulója alkalmából, a fényes monostor, melyet Bonfinis excellentissimum-nak nevez. Szépsége vetelkedett a legszebb monostorokkal, merő csiszolt kőből készült, melyeket szintén e célra elbontott várakból hozatott a király. (Pór Antalnál) Velence két követét, Dandolo és Fantino küldötte Magyarországra, hogy jelen legyenek, amikor Lajos király megerősíti a békekötést. A király Diósgyőrt, november 26-án fogadta a velencei követséget. Körülötte voltak: a pécsi, váradi, zágrábi, csanádi püspökök, a boszniai és császmái prépostok, Cudar Péter orosz vajda, Bebek György a királyné tárnokmestere, Bebek Imre dalmát és horvát bán és más urak.

Lillafüred Palotaszálló
Az üveglakon Nagy Lajos király fogadja
a velencei követeket (Internet)

T iniciálé. Krisztus a Keresztfán

Adalékok a kételkedőknek:

A szentek első csoportja, akik a hívőknek közvetlenebb példaképekül szolgálhattak: ezt a fejezetet a *szent remeték* kezdik, főként *Szent Antal* és *Szent Pál* a két thébai remete, *Szent Antal* és *Szent Pál* és az őket tápláló hollótörténetét írja meg *Szent Geraszimosz*.

A szentek életével, tetteivel foglalkozó (hagiográfiai) művek sora a magyar szentek legendáinak megírása után sem szakadt meg, történeti és irodalomtörténeti jelentőségük a magyar nyelvűeké különösen jelentősek számunkra.

Magyar szentnek számított a pálosok névadója, az ókori legendás Remete Szent Pál, a remeteség első képviselője. A magyar pálosok és az őket erősen pártfogoló Nagy Lajos király valóságos "nemzeti" ügyé tették csontjainak a megszerzését. Ezeket az ereklyéket előbb Bizánban őrizték, ahonnan a velenceiek 1240-ben városukba vitték; innen szerezte meg őket maga Lajos király, az 1381. évi torinói békekötés egyik titkos pontja alapján kényszerítve a köztársaságot azok átadására. Az ereklyéket nagy ünnepélyességgel szállították Budára, majd a budaszentlőrinci pálos főmonostorba. Ez adott alkalmat a *Historia de translatione Sancti Pauli Thebaei cognomento primi eremitaie* (Az első remetének nevezett Thébai Szent Pál áthozatalának története) című hagiográfiai munka tartalmazza. Az ereklyék történetét a művelt – biztosan a királyi kancelláriához tartozó – egyházi ember írhatta, ünnepélyes stílusban, a világi pompa iránt sem érzéketlenül. Nemcsak a szent dolgoknak tanúsít figyelmet, hanem a földi szépségnek is: Buda fekvését, az ereklyéket tartalmazó láda művészi kivitelét, az áthozatalt végrehajtó Alsáni Bálint püspök beszédének a stílusát nem mulasztja el magasztalni. A *Translationnak* és a nagy remete legendájának az alapján később, a 16. század elején, Hadnagy Bálint magyar pálos szerzetes írta meg Remete Szent Pál életét a már nyomtatásban is kiadott munkájában (Krakkó 1507). Remete Szent Pál életrajzai: **Egyedülvalóságnak ékessége, azaz Tebais-béli Dűtsőséges Szent Pál pátriárkának, remeték fejdelmének és mesterének élete és halála, melyet az anyaszentegyház doktora, Szent Jeronimus megírt.** Nagyszombat, 1754. továbbá a *Decus solitudinis sive vita et obitus gloriosissimi patriarchae divi Pauli Thebaei eremitarum principis et magistri. Tyrnaviae 1734.* Letenyey János: **Első**

remete Szent Pálnak Szent Hieronymus írásából, többnyire ugyan ezen Szent atyának tulajdon szavaival magyar versekbe összeszedett élete. Péts 1786.

Remete Szent Antal története

Hogyan jött egy ördög? Magyar Anjou legendárium.
Sajtó alá rendezte: Levárdy Ferenc.
Magyar Helikon, Budapest, 1973. XLVI. 141. (v. 87. r.)

Remete Szent Pál kortársát, aki az első szent remetét, Isten sugallatát követve, rövid idővel halála előtt magányában föl is kereste. Őt magát Remete Szent Antalt tekinthetjük a szerzetesélet első szervezőjének.¹⁵ Remete Szent Antal ma főleg arról ismeretes, hogy az *orbáncot* gyógyítja. Ez többnyire a streptococcus haemolyticus okozta emberi orbánc és az erysipelas különböző formáit (egyszerű, hólyagos, elhalással járó, viszatérő, futó, feneketlen, tarjagos, folyosó, szent János tüze) nevezi el a népi gyógyászat.¹⁶ Ezen túl ismeretes a sertésorbánc (ez a erysipelothrix rhusiopathiae okozta erysipeloidot) is ezzel a névvel tették ismerté a szakkönyvek. A különböző eredetű, de külseje alapján nagyon hasonlóknak vélt betegségeket is így nevezték. Ma jól dokumentálható írásos emlékeinkben a Szent Antal tüze névvel találkozunk Melius Herbariumában (1587) „erysipelas, azaz cangraena, azaz ignis sacer, azaz Szent Antal tüze”, itt már a „tüzes orbánc” név is szerepel. Az orbánc név egy 16. sz.

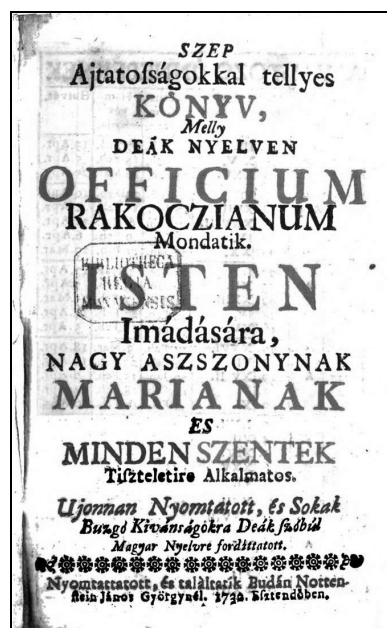
¹⁵ Katholikus szemle 1909.

¹⁶ <http://mek.niif.hu/02100/02115/html/3-2120.html>

elejéről származó latin nyelvű receptben is előfordul: „Ad Orbantz...”

e		12.		Arcadius Mart. és Rajnoldus Mar.
f		13.		Godefridus Conf. Gróf Coppenbergában.
g		14.		Hilarius Püsp. és Felix Mife-mondó Pap.
A		15.		Remete Szent Pál, és Joannes Calybita.
b		16.		Marcellus 29dik Pápa, Mart. Rom. 309.
c		17.		Antal Apátur: Alexandriában.

Január 15. Remete Szent Pál napja és Johannes Calybita. In: Szep Ajtatosságokkal telyes könyvben

Szep Ajtatosságokkal telyes könyv, melly deák nyelven Officium Rakoczianum Mondatik. Isten imadására... nyomtatott Budán, Nottenstein János Györgynél 1730.

Remete Szent Antalt a középkorban főleg a háziállatok, köztük a disznók védőszentjeként tisztelték, az ebben a korban szinte gyógyíthatatlan betegség, a sertésorbánc, orbánc. Ennek a kultuszát, páduai Szent Antalé erősen kiszorította. A páduai Szent Antal tiszteletét a jóval későbbi szentet, a Franciaországban 1095-ben alakult antonita betegápoló rend honosította meg hazánkban. A középkorban és még később is, a nem kelően tisztított gabonaliszt miatt számos súlyos, látzólag járványszerű – valójában tömeges mérgezés: ergotizmus (ignis sacer) – megbetegedés fordult elő.¹⁷

¹⁷ Megjegyzés: Az anyarozs alkaloidák okozta ergotizmus gangraenosus és az orbánc külső tüneteinek hasonlósága érthetővé teszi, hogy hosszú ideig azonosították a két kórformát. A malomtechnika fejlődésével az ergotizmus szinte teljesen megszűnt. A Szent Antal tüze név megmaradt és már majdnem kizárólag csak az orbánc jelölésére szolgál.

Remete Szent Pál,
Petőfiszállás-Pálosszentkút üvegablak

A magyar alapítású középkori szerzetesrendnek a rendalapítója Özséb esztergomi kanonok 1250-ben egy pilisi barlangba vonult 6 társával és a köréje gyűlt társakkal megalapította a pilisi Szent Kereszt kolostort. Ma Pilisszántó. 1308-ban Gentilis bíboros, pápai követ engedélyezte számukra Szent Ágoston regulájának használatát. 1304-től központjukat a budaszentlőrinci kolostorba helyezték át. IX. Gergely pápa közvetlenül a szentszék alá rendelte őket. 1381-ben I. Lajos Venceltől megszerezte Remete Szent Pál ereklyéit, amelyet Budaszentlőrincen helyeztek el. A rend tagja volt a bibliafordító Báthory László (†1456), a híres prédikátor Csanádi Albert (†1492) és rendtörténetét 1530 után megíró Gyöngyösi Gergely rendfőnök is. „Mivelhogy pedig II. Lajost Csehországban is királynak hitták, annálfogva Prágába is elvitték a királynét, és ott is megkoronázták nagy ünnepek mellett.”

„A cseh rendek nem szavaztak meg ez alkalommal hűbért a királynénak, hanem ahelyett megajándékozták a királyt *Szent Pál koponyájával*, mely nagybecsű ereklye az ideig Prágában őriztetett. S miután megtudták, hogy a nagy apostol egyéb csontmaradványai a budai pálosok kolostorában őriztetnek, annálfogva a kiegészítő koponyát is odaajándékozták, amiért a király elengedte nekik a felesége hűbérét... Szent Pál feje megérkezésére azután nagy ünnepély rendeztetett a budai pálosok kolostorában, mely e dicsőséges ereklye teljes birtoka után valamennyi rendbeli kolostor központjává emelkedett. S ez ünnepélyre Fráter György is lejött Borsodból.”¹⁸

¹⁸ Jókai Mór: Fráter György, XVI. FEJEZET, Szent Pál feje
56

Óraljaboldogfalván (= Sântamaria - Orlea) a templomban érdekes középkori falfestmény-maradványok láthatók, amelyeket Rómer Flóris fedezett fel a mészréteg alatt, de akkor még a feltárására nem került sor. Ezt Möller István végezte el 1908-ban. Meglepő felfedezés: az ott lakó nép kiszúrta a szentek szeméit, mivel „amelyik községnek szemes szentjei vannak, annak határát elveri a jég”. A falfestmények felismerhető részei: egy kereszt, valamint a szegényeknek alamizsnát osztó Szent Erzsébet, Szent Erzsébet halála, **Remete Szent Pál, lovon ülő szent.** (Balogh J.: *Az erd. renaissance.* 45/50.; Szőnyi: i.m. I. 160.; V. Drăguț: i.m. 210, 230, 231, 262/60, 264/109.) A falfestmények korát 1311-1400 közötti évekre helyezik. (V. Drăguț: *Dicționar enciclopedic.*) Erre adat a második freskóréteg alatt talált felirat: „Dedicata pro honore Beate Marie Virginis Anno Domini MCCC UNDECIMO” (1310) (Entz G.: *Művészettör. Értesítő* 1958, 249.)¹⁹

Remete Szent Pál története
Hogyan temette el Szent Pált két oroszlán
Szent Antallal?

Magyar Anjou Legendárium.
Sajtó alá rendezte: Levárdy Ferenc.
Magyar Helikon, Budapest, 1973. LV. 161. (v. 98. r.)

¹⁹ Lestyán Ferenc: Megszentelt kövek. A középkori erdélyi püspökség templomai I-II. második bőv. kiad. A gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség kiadása, 2000.

„Boldog Özséb, ez a szent ember, remete, pap, emelte
Itt a Keresztnek tiszteletére ezt a monostort,
Jöttek is ide hozzá a Testvérek sereggestől
S elhagyva a magányt kezdtek közös életet élni.
Innen terjedt szét a világra Remete Szent Pál
Rendje, amelynek hófehér a ruhája s a lelke.
Nagy folyamok is ilyen kicsi forrásból fakadoznak.”

Enesei kereszt: Dicséertessék az Úr Jézus Krisztus!
(Fotó: Veér Lajos)

Két breviárium készült Remete Szent Pál translációjának ünnepére (nov. 14.) a szerkesztett lectiója amely tartalmában az 1454-es szöveg hosszabb, a XVI. századi rövidebb, tartalmuk, mondanivalójuk közös: a szent életét, az ereklyéinek történetét beleszöve az előadásba, a hazaszállítással kapcsolatos magyar vonatkozásokat is elbeszéli. (Chronicon Hungaricum de Ludovico rege. 42. c. I. G. Schawdtner, Scriptores r. hung. vet. ac genulni, 194.)

Az Érdy-kódexszel már régóta és sokan foglalkoztak, s a különböző nézeteket Áldássy Antal és Kelényi Ottó foglalták össze. Kelényi szerint volt egy XIV. századból származó latin kézirat a Szent magyarországi átvitelének történetéről, melyet még a XVII. század közepén ismertek, ezt Gamas SJ. másolta le az Acta Sanctorum számára (1663). (Lásd: Acta Sanctorum: 1643. évi kiadását és a Ed. novissima, Joannes Bollandus, Jeab Baptiste Carnandet, Daniel van Papenbroeck,

Godefridus Hansenius, L. M. Rigollot, Palmé, 1887. 62. kötetben)

Ipolyi Arnoldtól az Acta Sanctorum Antverp. 1643. Tom. „Az "Acta Sanctorum" szövege is, s az 1454-i breviárium lw-ián egy ismeretlen kéz (úgy látszik helyesen) jegyezte meg a következőket: „Ex huius (ti. editionis) breviario descripsit RP Joannes Gamans SJ historiám translationis.” In: Ipolyi Arnold: Kisebb munkái. Töredékek, 1887.

A pálos évkönyvek is 1381-ben, bőven megemlékeznek arról, hogy a Nagy Lajos király Velencéből megszerzett Remete Szent Pál ereklyét Budán a királyi házi kápolnába teszik közszemlére.

Regina Patroa Ungariae

Szep Ajtatosságokkal tellyes könyv, melly deák nyelven Officium Rakoczianum Mondatik. Isten imadására... nyomtatott Budán, Nottenstein János Györgynél. 1730.

Nagy Lajos királyunk gondoskodása azonban nemcsak a szent ereklyék megszerzésére terjedt ki, hanem annak megállapítására is, hogy az ereklyék csakugyan Remete-Szent-Pál ereklyéi. (Áldássy Antal: Alsáni Bálint bíbornok 1903. 135. p.)

„Remete-Szent-Pál ereklyéinek átszállításáról (Toldy Ferenc: A magyar irodalom története

PÁLOSOK

II. kiad. 168. p.) „Item petit dominus rex, quatenus velint ipsum per litteras eorum certificare de integritate corporis” (Magyar történeti életrajzok: a Magyar Tudományos Akadémia és a... 1903.)

A Szent Kereszt remetéit főként 1381 után kezdik Szent Pálról elnevezni, ekkor ugyanis I. Lajos király Velencében megszerezte Remete Szent Pál ereklyéjét és ezt a budai Szent Lőrinc-kolostorban helyeztette el. (Communicationes archaeologicae Hungariae, Népművelési Propaganda Iroda, 1993.)

Valószínű, hogy e hiányt átadásánál nem konstataáltak, mert 1382-ben Lajos király azzal a kéréssel fordul a velencei köztársasághoz, hogy tenne bizonyoságot írás útján Remete-Szent-Pál testének azonosságáról, miután annak egyik kezéről... (Magyar Történeti életrajzok: Volume 19, Part 1. Magyar Tudományos Akadémia, Magyar Történelmi Társulat – 1903.)

Az Remete Szent Pál fzerzette ennek a' Királynak idejében kezdde ... Ennek idejében hoztákbe Velenezéből Magyar Országban a' Remete Szent Pal teilet, és azt helyhefzteték Szent Lorinez (Pethő Gergely 1729.)

A Szent Pál utcában álló „pálos nagy ház” a rend budai rezidenciájává vált, ahol egy ideig Remete Szent Pál ereklyéjét is őrizték, ... Lakókra utaló adat található Hadnagy Bálint Remete Szent Pál csodáiról írt munkájában is. (Századok, 2007.)

Nagy örömet okozott Lajos királynak, ki ez időben a hit örök vígasztalásait mindinkább kereste, hogy Velence Remete-Szent Pál ereklyéit Alsáni Bálint és Horváti Pál püspökök által neki ajándékozta. (Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története 1895. (Lásd: A magyar nemzet története I-X. Szilágyi Sándor (szerk.) Athenaeum Irod. és Nyomdai Rt., 1895. Kiadás éve: 1895, 1896, 1897, 1898.), és a Pór Antal - Schoenherr Gyula: Az Anjou ház és örököse (1301-1439.) Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat, 1895.

Felele Tamas, és monda néki: En Uram, és én Iftenem. Monda néki Jéfus: Mivel hogy láttal engem Tam'ás, hittel: bódlogok ja kik nem lácták és hittek. Remete Szent Pál napján. (Az evangeliomok es epistolak, mellyeket esztendő által olvastat az ... 1698. p. 356.)

Alsáni Bálint sírköve. Bálint bíboros püspök sírköve a Mittheilungen XVI-ik kötetéből.

Mátyás király győzelmet arat a törökön Remete Szent Pál közbenjárására

Basics Beatrix 2001: Német rézmetszet: Mátyás király győzelmet arat a törökön Remete Szent Pál közbenjárására = Deutscher Kupferstecher: König Matthias besiegt die Türken mit Hilfe von Paulus dem Einsiedler In: Zombori István - Cséfalvai Pál - De Angelis: A magyar kereszténység ezer éve Hungariae Christiane Millennium, Bp., és a Magyar Tudományos Akadémia, 2004. Acta ethnographica Hungarica: Volume 49.)

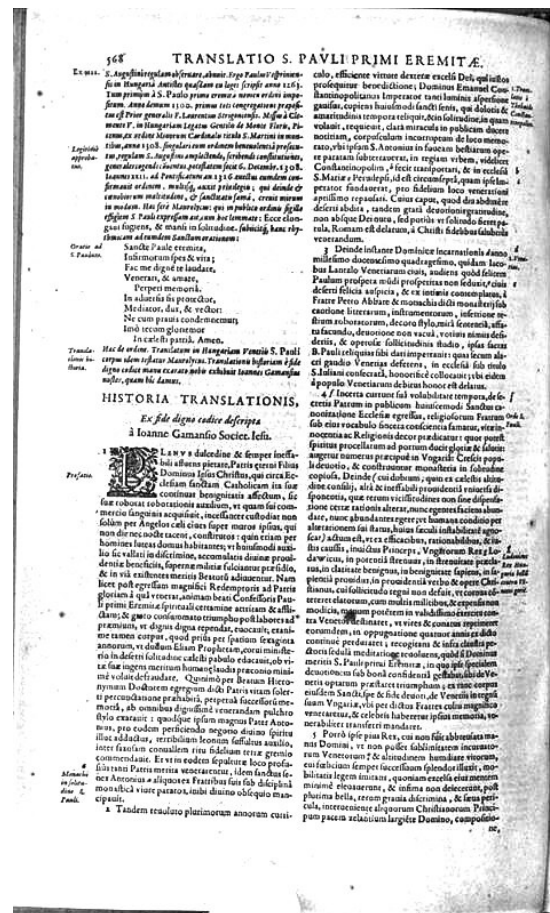
Szent Pál ereklyéinek 1381-es Magyarországra hozataláról: P. Matthiae Fuhrmanni Ano-

nymi Hungarici: Historia de translatione Sancti Pauli Thebaei cognomento primi eremitaе, Pest, 1799.

Ugyancsak Nagy Lajos alatt épült a város közepe táján remete Szent Pál tiszteletére a Szent Pál temploma, mellytől az utcza is „paulinus utcának nevezetett. – Ezen a hajdankorban létezett egyházaknak ma már csak történeti emléküik...” (Palugyay Imre: Magyarország történeti, földirati s állami legujabb leírása, I-IV. Pest, 1852.)

Részlet Nagy Lajos síremlékéből (Pór Antalnál)

Bollandus J: Acta Sanctorum: Januarius, Historia Translationis, Ex fide digno codice descripta Gomassio Joanne JS közlésében, 1643. p. 568.

48 *Dissertatio Preliminaris.*

Translationum (ideſt Byzantinae, & Venetae) Hiſtorias continent, inferuit, & omnino Hungaricam Translationem alto ſilentio prætermiſit.

VIII. Vanoviti editionem Romanam ſequabantur progreſſu temporis Patres Rhenanae, ſeu Sveviae Provinciae, qui An. 1702 Conſtantiae: & Patres Iſtri An. 1722 Venetiis eundem *Pauli libellum*, & Lectiones Feſti Translationis S. Pauli pro die 14. Novembris mutilatas vulgavit, adeo, ut Patres illi dicto Feſto Translationis in Divini Officii Lectionibus aliud legebant, & aliud celebrabant. Nam ex inſtituto Demetrii Cardinalis, & Archi-Epiſcopi Strigoniensis, ac approbatione Sedis Apoſtolicæ celebrabatur die 14. Novem. Translatio de Venetiis in Hungariam, ſed hujus Lectione ſuppreſſa, legebatur hiſtoria Translationis de Conſtantinopoli Venetiis, cujus Feſtum in Sacro Ordine noſtro ſpecialim nunquam fuit celebratum.

IX. Hæcce Paulinae Translationis Hiſtoriae diſmembratio, five a Vanovitio, five ab aliis ſuſcepta fuerit, nimiopere repugnat uſui Religionis noſtræ, & antiq̄æ conſuetudini; ne rationi quidem conſentaneum eſt, dimittere quod eſt de inſtituto, & quod non eſt, ſectari. Tres veteres Breviarii noſtri editiones, quarum Veneta de An. 1540 cateris recentior eſt, nobis Feſto Translationis die 14 Novem. integram Hiſtoriam, ut ex Codice MS. apud Bollandum extat, non mutilaram, uti in dictis *Pauli libellis* habetur, exhibent, quam annuam celebratio-

„Járjunk búcsút nemzeti Szentjeinkhez avval a lélekkel, mely egyedül méltó hozzájuk. Lélekkel, mely őket keresi, hogy megismerje és megszeresse. Lélekkel, mely hozzájuk imádkozik s a mindennapi életben is, mint eszményeket, őket követi. Az egész középkoron át a magyar nemzet megragadó bensőséggel ragaszkodott Szentjeihez. A Boldogasszony után mindjárt nemzeti Szentjeink következnek, akikről remek himnuszokat énekelt, neveiket lángoló imádságba foglalta, mert bennük látta vallásos és nemzeti eszményeit. A Boldogasszony s nemzeti Szentjeink tisztelete által volt hazánk a legnagyobb és a legsúlyosabb ország veszedelmek idején is megmutatta Isten, mit tesz ő a nemzetért, ha vannak a nemzetnek Szentjei.

Járjunk búcsút oltáraikhoz, gyűjtsuk ki az emlékezés örökmécsét, hogy enyhe fényénél Szentjeinkhez hazataláljunk. „20

Anonymi Hungarici: Historia de translatione Sancti Pauli Thebaei cognomento primi eremitaе, Pest, 1799. p. 48.

20 S. Balázs Benedicita: Pannónia virágoskertje: 34 Magyar Szent legendája rövid életrajzokban, Testvérszövetség kiad. 1929.

Fister Mária Magdolna
CIGLÉD, A TITOKZATOS PÁLOS HELY

Az egész a szalagokkal kezdődött...

Dobkörünk egyik tudó embere hozta a hírt, hogy Kürt (Strekov, Szlovákia) határában, a ciglédi kegyhely fölötti Góré-hegyen álló hatalmas tölgyfán szalagokat lenget a szél. A szalagok nagyságából, a felkötés helyéről és módjáról arra következtetett, hogy „felajánlás-szalagokról” lehet szó. Ezt azért mondta el nekem, mert tudta alkalmanként magam is kötök felajánlás-szalagot s másokat is bíztatok erre, s mert a szalagkötést múltbeli hitünk réges-régi jeleként értékelem.

– Lám! Él még a hagyomány! – ujjongott fel bennem!

A szalagkötés szokása időben és térben nagyon messzire mutat. Nyomát leljük Belső-Ázsiában, Szibériában, Mongóliában, Amerikában... és a saját néphagyományainkban...

Emlékszem: a regruta-bálon a kocsma udvart körbedíszítő ágakra szalagokat kötöztünk. A besorozott legények kalapján is szalagok lengedeztek. A körbekötözés, a körbekerítés szintén óvó-védő, szokás volt. Akkoriban még nem tudtam, hogy a kalapra kötött szalag nem, vagy nem csupán dísz! Hogy a szalagot a legény kalapjára kötő édesanya vagy szerető kedves, abba a szalagba belemondta, beleérezte szíve vágyát, a kedves, a fiú épségben való hazatértehez fűzött reményét.

Emlékszem a felszalagozott lószerszámmal „közlekedő” lovakra. A szalagoknak a szerencsés úton járás, a szerencsés hazatérés kiváltása lehetett a szerepe.

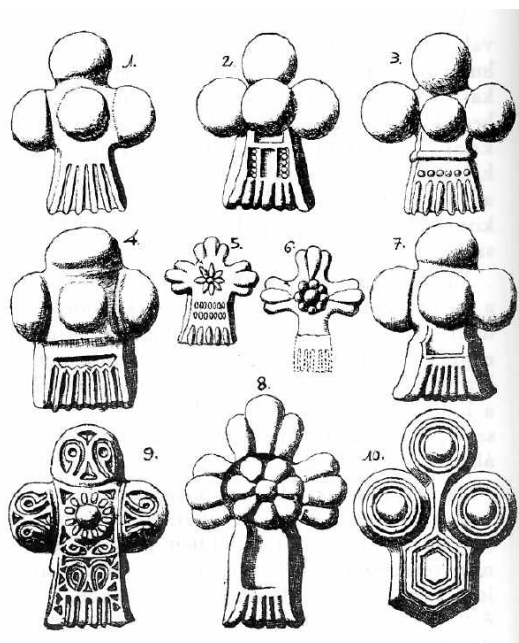
Emlékszem, az újszülött karjára kötött piros szalagocska a szemmelverés, a rontás ellen volt hívatott megvédeni a babát.

Vidékünkön gyakoriak az avarnak mondott temetőik. Huszka József A magyar turáni ornamentika története c. művében írja:

„Az avarok általában nagyon szerették a szalaggal való ékítést ruhán és lószerszámon. ... A fehér hunnok lelógó lobogó szalaggal díszítették kalapjukat, azt a pénzeik emberalakjain mindenütt észlelhetjük... A szalagdísz minden régi népnél szerepel, azonban a szasszánida perzsáknál, bizonyára hunn befolyásként, úgy elterjedt, hogy a

hullámos repülő és legtöbbször kicsipkézett szélű szalag valósággal ismertető jelleg díszítéseiken... A csokorra kötött rojtos szalag, mint önálló díszítőforma, az avarokkal letűnt, noha mint szövetnyakkendő a magyar ruha kiegészítő részeként elmaradhatatlan, sőt festett bútorainkon is gyakori a virágcsokor alsó felén, mint összekötés.”

„Az avar szalagcsokor nem csupán természetutánzás, szimbolikus jelentés nélkül, mert Boldogasszonyról, ősvallásunk Istenasszonyáról fennmaradt emlékezéseink szerint,¹ úgynevezett babonáinkban: ma is élő népszokásainkban a *szalag* az ő „rosszakat űző” jelvénye, védelem a boszorkányok megrontó szándéka ellen s így *Földanyánknak, a magyar Boldogasszonynak a tiszteletéből eredő szimbolikus dísz*, melynek vallási jelentőségét okvetlenül ismerték a hunnok és avarok, mikor még ma is tudja népünk.” – írja Huszka József fönt említett művében 1929 Karácsonyán! Népünknel még 2003-ban is szokásban volt a faágakra való szalag-kötözés!

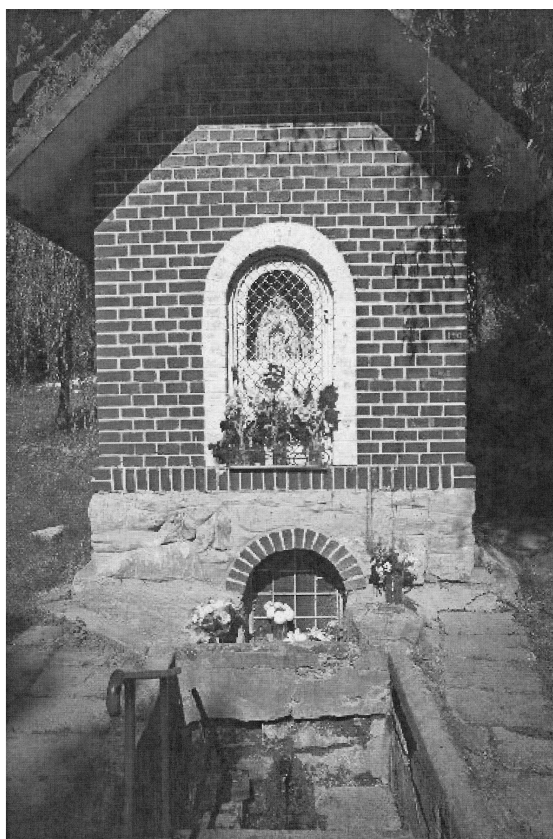

Avar szalagcsokrok. 249. ábra²

¹ Kálmány Lajos: Boldogasszony, ősvallásunk Istenasszonya. Akadémiai értekezések a nyelv- és szépségtudományok köréből. XII. kötet.

² Huszka József: A magyar turáni ornamentika története. Nyers Csaba Károly magánkiadása. Budapest, 1996.

Amikor felajánlás-szalagot készülünk felköt-
ni, akkor jól meggondoljuk, miért is tesszük. Min-
den felajánláshoz fogadalmi áldozat kapcsolódik.
A valamit-valamiért fogadalma és az egy életem
egy halálom felajánlása. Ez az áldozat, amelyért
az áldást reméljük. Fogadalmi áldozatként még
napjainkban is ismert a zarándokút vállalása
(Csíksomlyó, Bacsfaszentantal, Máriapócs, Mátra-
verebély...), a történelemből pedig ismert Tar
Lőrinc pokoljárása. Élő nyelvünk szavai a „kiböj-
töltni”, és a „ráböjtöltni”. A szalag kézbevétele, fel-
kötése előtt ajánlott böjtöléssel vagy izzasztó
kunyhóban megtisztulni. A felajánlás, a fogadalom
az mindenkor lelki út. A belső ösvény. Az út vé-
gén ott tündököl a Remény-, az Óhajtás csillaga.

Cigléd - szentkút
A mindenkori segítő Szűz kegyhelye

Írhatunk is festhetünk is a szalagra, de ma-
radhat eredeti szépségében is. A gondolataink
rezgése, energiája beleivódik a szalag anyagába, s
ahogy a szél lengeti, szinte „leolvassa”, életre
kelnek, tovább éltetve gondolatainkat, érzésein-
ket, reményeinket, vágyainkat.

Lehet felajánlás-szalagot kötni valakinek
vagy valaminek a tiszteletére, emlékére, de vala-
milyen kívánság megvalósulásáért is. Ez a gon-

dolatsor nyilvánul meg például a buddhista ima-
zászlóban, de a ma is még gyakori májusfaállítás
szokásában. A szalagot (elég helyet hagyva az ág
növekedéséhez) masnira kötött csomóval erősítjük
a fára, hogy ott maradjon. Ugye még emlékszünk a
mondásra – hogy kössél csomót a zsebkendődre,
hogy el ne feledd; az a masni, az a csomó a pecsét
a fogadalmunkon.

Ezek az ősi szokások mind-mind eszembe
jutottak a hír hallatán. Ilyen mélyre nyúlik a cig-
lédi tölgyfa gyökere...

A Pünkösöd és a Kedd Asszonya

Ilyen előzmények után látogattam Ciglédre.
Ám előtte elolvastam minden ide vonatkozó iro-
dalmat. Liszka József Állíttatott keresztényi buz-
góságbul c. tanulmányában idézi egy korábbi
szerző, Majer István 1861-ből való írását, amely-
ből megtudtam, hogy:

„...Kürth határában, éppen a Góré-szőlőhegy
nyugati oldalában, az úgynevezett czeglédi dűlő-
ben, egy egészséges forrásvíz mellett, mondhatni
igen kies vidéken hajdanóta egy remete lakott, hol
maiglan a szent Háromság tiszteletére egy, sok
szomszéd helységbeliek által is sűrűn látogatni
szokott csinos kápolna áll, itt ezelőtt pünkösöd
kedden vásárral egybefoglalt nagy úgynevezett
czeglédi búcsú tartott, hol a nagy számban egy-
begyűlt nép olykor versengésekre vetemedvén, a
búcsú vagy 30 év előtt pünkösöd hétfőre tétetett át, a
mikor itt a hivek körmenetileg ájtatoskodván, a
prédikáció és a búcsúval együtt járó vendégeskedés
a helységben tartatik...” Vagyis, 1861 előtt 30 év-
vel 1831-et írtak. Tehát a kedd volt az ünnep.
Akkoriban „versengésekre vetemedvén” a pün-
kösd királyt választó lófuttatást jelenthette. E
szokás gyökerei is régi időkbe nyúlnak. Így már
érthető, hogy 2003-ban még ismerik a szalagok
üzenetét...

Mi jut eszünkbe a Pünkösödről? A Napbaöl-
tözött Asszony! Mikor öltözik Napba? A nyári nap-
forduló idején! Mikor van Pünkösöd? A Pünkösöd
ünnepe mindig változó, sohasem esik egybe a
nyári napforduló idejével. Hol ide, hol oda kerül
az ünnep. A fenti idézet is mutatja, hogy mivel
„versengésekre vetemedvén” a körmenetet ugyan
Cigléden tartották, de a napját áttették hétfőre.
Így járt, így járhatott a Pünkösöd is: áttették a
napját...

A Pünkösöd ideje változó, de a kedd, mint ünnepnap a nép emlékezetében megmaradt! S vele a KEDD ASSZONYÁNAK tisztelete is maradandó. Ki ő?

E titok megfejtését elsőként Ipolyi Arnold festszegeti: „*fel nem ismerhető értelmű, elavult szóra, vagy névre mutat, utóbbira különösen figyelmeztet engem Karcsay közlése, hogy sokhelyt kedden a mosás veszélyesnek tartatik, mert um. azt a ki mos, megbünteti a kedd asszonya, a kérdésre: ki ezen kedd asszonya? a felelet, hogy talán a B. Szűz, mert ünnepei keddre esnek(?)*.” (539. old.)³

Óh, bár csak lett volna bátorsága a neves egyházfinak leírni mindazt, ami a tudomására jutott! Egyetlen kérdőjellel üzen az utókornak, hogy keressenek, kutassanak mert, itt van a titok elrejtve! Ipolyi minden bizonnyal tudta, hogy a Boldogságos Szűz ünnepei nem esnek keddre.

Utána még mások is kutattak e témában. Katona Lajos az Etnographia 1905-ben megjelent számában A kedd asszonya című munkájában a keddről írja: „Világossá teszi a szó értelmét annak nyelvjárási *kedded* (Göcsej, régi Tájszótár), *keddőd* (Göcsej, Páka, Nyelvőr II. 133.), *keded* (Zala-m. Szentgyörgy-völgye, Nyelvőr III. 466.), *ketöd* (Simonyi Zs. A magyar nyelv I. kad. I. 66. Zala-m. Hetés, Nyelvőr I. 423, II. 372.) alakjai. (L. új Tájszótár I. 1081.) Ezekből ugyanis nyilvánvaló, hogy Ipolyitól is szláv kölcsönvételekül fölismeret *szersda*, *csütörtök* és *péntek* (s hozzátehetjük: *szombat*) mellett a *kedd* is szláv hatásra vall, amennyiben nem más, mint az illető nap szláv nevének, a mely „második”-at jelent, egyszerű fordítása.”

A szláv eredeztetéssel nem érthetek egyet! A hét második napját „utorok”-nak mondják a szlovákok, a csehek „utery”-nek, az oroszok „vtornyik”-nak, a kettőt „dva”-nak, a másodikikat „druhý”-nak. S ez egyik sem lehet a kedd eredetije. Hanem a nyelvjárási *kedded*, *keddőd* lehet éppen a lényeg mutatója! S hogy mi a lényeg? Hát a **kezd**et! A hét, amikor még nem rakták rá az új ünneprendet, azaz az új napneveket, akkor bizony keddel kezdődött. A hétfő este volt az ünnep előestéje, a megállás, a rákészülés ideje (Vö: Földes György: A csallóközi királyné története, Csallóközi Kiskönyvtár Kukkónia lelke kötet) a kedd pedig az ÜNNEP volt. A dologtiltó nap. Nem munkával kezdtük a hetet, hanem rákészüléssel,

tervezéssel. Esetleg éppen fogadalmi áldozattal... Vajon miért tette István király a vásár napjait másik napra, és nem arra a napra, amely amúgy is ünnepnap volt? Lehet, hogy azért, mert nem akarta, vagy mert nem merte a nép lelkében mélyes mélyen gyökerező ünnepnapot megbolygatni... Ez lehetett a korabeli hallgatólagos politikai megegyezés...

Szóval a kedded, az a kezdet. Az a hét első napja. Az az ünnepnap. S ha egybeesik egy másik jeles kezdeti nappal: az Új Holddal, akkor piros betűs nagy ünnep. Mert az Új Hold is valami újnak az elindulását hozza.

Hogy ez így lehetett arra mutat Kálmány Lajos közlése Magyar hitvilág c. művének 90. oldalán:

„Szőreg és Ószentiván Mária-társulat tagjai újhold első keddjén, illetőleg szombatján misét szoktak mondatni. Kérdésemmel: mint van az, hogy noha Szőregen van a templom, mégsem a szőregiek mondatják szombaton, Mária napján a misét, hanem az ószentivániak?! Egészen megleptem őket. Csodálkoztak azután, hogy még azt sem tudtam, hogy „kedd is a Boldogasszony napja, a Nagyboldogasszonyé, Mária anyjé”.

A XV. századtól a katolikus világban a kedd Szent Anna napja. Ez adhatna némi magyarázatot arra, hogy miért ünnepnap a kedd. De nem magyarázza a keddnek, mint ünnepnapnak a Holdhoz való kötését. Pláne, hogy nem minden kedden, s nem bármely kedden mondatták a misét, hanem csak az Új Hold keddjén! Mert ezen idő a legalkalmasabb a kezdetre, minden új dolog kezdésére, a sikeres elindulásra. A Kedd Asszonya tehát nem más, mint a Holdhoz kötődő folyamatos megújulás Boldogasszonya, a Szülő Boldogasszony. Ezért böjtölnek kilenc keddet a babára vágyó asszonyok. Hogy is mondja a népdal:

„*Nem úgy van most, mint volt régen.
Nem az a Nap süt az égen.
Nem az a Nap, nem az a Hold.
Nem az a szeretőm ki volt...
Mer aki volt, rég elhagyott.
Szébbre vágyott, de nem kapott.
Még olyat se mint én vágyok...*”

A régi szerető a Hold, amikor még nem volt holt, amikor még nem volt hűlt. Meséinkben a Hold mindig férfi (ezüstvitéz), népmeséink még

³ Magyar Mythologia

emlékeznek erre az időre. Mostanság emlegetett női voltát Holdunk a kihűlés után kapta. Melengető sugarától termékenyült meg a Föld, csírázott ki a mag. A kihűlt Holdtól nem csírázik mag, ezért most már a Nap a szerető... A népdal záró sora: „szébbre vágyott, de nem kapott, még olyat se mint én vagyok” lehet utalás a világ romlására. A napenergiát, a tüzelemet köszönettel, alázattal, de nem megalázkodással hanem hálával illő fogadni. Napjainkban sajnos nem így történik. A ráció, a józanság, a céltudatosság elnyomja a szív hangját, a jótékony erőny (a simogató napsugár) helyébe a testi erő, a méltóság helyébe az erőszak lépett.

Megállítandó e folyamat, helyre állítandó az egyensúly, mert a „még olyat se világ”, nem jó világ! Talán erre is utalnak az esztergomi orosz-lánok, kik azért voltak 14-en, mert a Holdhónap kétszer tizennégy napból áll. Ezért volt 28 a székekelyeknél a kapu léceinek száma a keresztlécekkel együtt, mert egyidejűleg az naptár is volt!

A Halott vőlegény c. ballada kérdésére: „Szépen süt az égen a Hold, vágtat egy élő meg egy holt, félsz-e angyalom?” – ideje igennel válaszolni! Mert a büszke „Nem félek.” válasz oda vezetett, hogy már nemcsak a vőlegény holt, hanem haldoklik az élővilág is és skalárenergiával lövi az ember a Napot...

Csak akkor van értelme az őstörténet kutatásnak, ha képesek vagyunk a fentiekből minden napjainkhoz erőt, irányt meríteni!

Az Alagútak balladája

*Édes Tillám! Atillám! Jer karomba rögvest!
Mennénk útba, kútba, alagútba,
Átokkal lezárt odúba – Szabadítani!
Fényvivőnek, csengetőnek, táltos dobot pengetőnek!*

*Édes Tillám! Atillám! Jer karomba rögvest!
Szállnánk légbe, kékbe, magos égbe
Ős tölgyfa tövébe! Alkony nap fényébe!
-- elégni Innin, Inanna ölébe...*

(regöli egy XXI. századi javas)

Mielőtt kimennénk a helyszínre, vegyük csak elő Liszka József könyvét, és idézzük:

„A ciglédi kegyhely másik fontos objektuma a fakereszt a Góré-domb tövében. Itt voltak valaha a remetebarlangok, és az állítólagos alagút bejárata. Alagút... a szájhagyomány szerint több irányba vezetett, mégpedig négy irányba: 1. Az esztergomi várba a Duna alatt, 2. a lévai várba, tehát a Garra vize alatt, 3. a szőgyéni templomhoz (ma már romokban ez a régi templom), 4. a kürti templomhoz. A szájhagyomány szerint az alagút földalatti vonalát a föld fölött bizonyos távolságokban fakereszték jelezték. Az alagút bejárata még a XX. század elején fölismerhető volt, be lehetett menni néhány métert az omladékig. Állítólag Kánya János bírósága idején (századelő) a községi előjáróság kutatásba is fogott. A bíró néhány társával behatolt az alagútba, de a beomlások fásztó eltávolítása, az alagút nehéz, párás levegője, a fáklyafény csekély ereje és az ismeretlen veszedelmek visszariasztották őket. Ugyanitt látni lehetett még akkor a beomlott remetebarlangokat. Ezek a látható jelek a XX. század közepéig megsemmisültek. Csak a fakereszt maradt a helyén. Ezt az időjárás viszonyosságai, esők, szelek sem bírták tönkretenni” (Danczi 1999, 38, és Liszka 1995, 47)⁴

„A leírásból a továbbiakban megtudjuk, hogy a keresztet a Szekeres család gondozza, ahol ennek kötelezettsége „fíról-fíra” száll.”

2003-ban, az ott jártamkor még láttam az említett fakeresztet és az alagút bejáratából pár métert. 2011-ben, amikor felkerestem a helyet, ezekből már semmit sem találtam. Szerettem volna a végére járni ennek a „van alagút- nincs alagút” dolognak. Lesz, ami lesz, Kánya János bírónán, ha van alagút, akkor bemegyek; lássam fával dúcolták-e alá, vagy kővel rakták ki? A Pálosok története 700 esztendővel ezelőtt kezdődött. Nem oly nagy ez az idő. Ekkor már volt írásbeliség, volt falutörténet. Följegyezték a tűzvész pusztító idejét, az árvizet, a különös időjárási tüneteket, a falu földesurainak, gazdáinak nevét, a hadak járását... Ha lett volna akkoriban olyan hatalmas építkezés, mint a Ciglédről Esztergomba, (és még három más irányba) vivő alagútépítés, akkor azt biztosan feljegyezték volna. Hiszen hiányoztak volna otthonról a férfiak. Mondjuk 100 férfi, lapáttal, talicskával, fogattal tíz nap alatt hány métert tud kivájni? Egy kilométert vagy három kilométert? Hol étkeztek? Hol háltak? A dolgukat hol végezték?

⁴ Danczi és Liszka i.m.

A száz évvel ezelőtti folyószabályozások kubicusainak életéről számtalan adatunk van. Az egyik leglényegesebb, hogy az addig szabadsághoz szokott, a természet törvényeinek engedelmessé és azokat mindenek fölött tisztelő szántóvető, állattartó „munkaerő” nem tud, nem akar töltést építeni. És 700 évvel korábban élő eleink építettek volna alagutat? És amikor már 10-20-30 kilométernyi távolságra voltak otthonról, hogy járhattak naponta haza? És ha nem jártak haza, akkor otthon ki etette az állatokat? Ki szántott, vetett, ki aratott? És hol van a kihordott dombnyi, hegynyi halom föld? És honnan való az aládúcoláshoz felhasznált erdőnyi fa? Ha nem fával rögzítették, akkor honnan hiányzik a követ adó hegy? A legközelebbi szikla Nyitra fölött Ciglédttől kb. 40 kilométernyire található... odahordásához is igás állatok, hajtók kellettek. Ezekről semmi feljegyzés nem szól. Még csak dűlőnév sem utal ilyesmire.

Ám nem a Ciglédi alagút az egyetlen. Itt van például Dömös, vagy Martonyi. Vagy itt van a nemrég nagy hírt kavaró Pilisszántó esete alagutak tömkelegével. Ciglédttől 20-25 kilométerre van Máriacsalád puszta. Ezek mindegyike dokumentáltan Pálos hely. Máriacsalád pusztán a brünni geofizikai intézet bemérte az alagutak helyét, amikor eltűnt a kolostor melletti épület alapozásához beöntött beton. Elnyelte a föld. Kihívták a mérnököket. Ők igazolták az alagutak tényét.

Alagútépítésről a kolostor fennállása idején Máriacsalád puszta esetében sem jegyezték fel semmit.

Az említett alagutak meglétét viszont számtalan adat támasztja alá...

S itt jön a feltételezésem: korábban készültek az alagutak, még az írott idők előtt. Egy mára már eltűnt műveltség építhette az alagutakat. Ennek az egykor létező műveltségnek a nyomait, törött cserépdarabkáit, lépten-nyomon fellelhetjük minden hagyományunkban, a teljes magyar kultúrában. A Pálosok tudhattak erről az egykoron létező műveltségről, tudhattak az alagutakról és azt is tudhatták mire valók...

Elég sok hozzáférhető anyag szól a Pálosok történelméről. Ezekben nyomát sem találtam annak, hogy Cigléd pálos hely lett volna. Nem tud róla sem a hivatalos, sem a nem hivatalos kutatás. Bizonyos, hogy a Pálos történelmet kutató és

eredményeket közlő társaim alapos munkát végeztek; hiszek nekik. Kürt falu népe is esküdne arra, hogy Ciglédén fehér barátok, Pálos remeték éltek.

E két igazság még sincs ellentétben egymással. Magyarázatul szolgáljon eme gondolatsor:

A Pálos kolostorok olyan energia vonalak (Szent György vonal, Ley vonal, csillagösvény, delejvonal) kereszteződési pontjaira épültek, amelyek mentén, alagutak húzódtak, húzódnak. Ezen alagutak tágas voltáról legendák beszélnek. A kapcsolódási helyeken „ökrös szekérrel meg lehetett fordulni”... Nem tudom mi célt szolgáltak az alagutak. Lehetek valaha közlekedési utak, életenergiát vezető pályák is... A Pálos atyák talán ezen életenergia áramoltatását végezhették.

A Pálos rendet II. József, a kalapos király 1783-ban feloszlatta. Vagyonukat a Vallásalap kezelésére bízta. Nem férték többé hozzá az életenergia áramoltatási csomópontokhoz.

Sok rendkívüli dolgot jegyeztek fel a Pálosokról. Például, hogy esténként körbe járva az előttük haladó társuk hátát ostorral csapkodták s az előjárójuk hátára még többször is oda-oda sújtottak. Tették ezt annak tudatában, hogy ha imádkoznak valaminek a megtörténteért, például a haza sorsának jobbra válásáért, akkor a világban valahol, a kiegyenlítődés törvénye értelmében valami rossznak kell bekövetkeznie. Ők az önostorozással, vették magukra a rosszat, hogy elejét vegyék az ártatlanok szenvedésének. Az imájukkal a jót kérték, az ostorozással a szenvedést vállalták. *Ha a romlatlan testet meg tudták „csinálni”, akkor ismerhették a múlt titkait, és láthatták a jövőt. Úgy vélem tudhattak a bekövetkezendő betiltásukról. Ezért úgy gondoskodtak a tudás továbbviteléről, a titkok megőrzéséről, hogy laikus rendtársaik, a renden kívüli remeték települtek a fontos, a megőrizendő helyekre. A betiltás után, mint rendhez nem tartozó, a helyi plébános alá rendelt remeték, a helyükön maradhattak.*

Így lehettek a ciglédi fehér barátok renden kívüli Pálos remeték...

Mintegy 50 évvel a betiltás előtt települtek az első remeték Ciglédbe. Mi volt a fő „foglalkozásuk”? Őrizték a kaput! Ezt a „Rómajárás” gyönyörű legendájából tudjuk. Őrizték a kaput. Ám Ciglédén nincs kapu. Fából faragott sincs, kőből rakott sincs. Kerítés nincs, kapuja sincs. De a remeték mégis őrizték a kaput! Akkor milyen ka-

put őriztek? Csak az alagút bejáratát őrizhették. Mert az volt a legfontosabb. A ciglédi remeték még legalább 150 évig őrizték a kaput, és áramoltatták az életenergiát.

Mindez már csak a legendák világában élne, ha a kürti templom előtt nem lenne ott a szobor. De ott van a szobor. Mondják, hogy feszület őrzi az alagutak bejáratát. Eredetileg így lehetett, de a feszületek réges-rég elkorhadhattak.

Nem úgy a családi emlékezet.

A Góré-hegy aljában lévő fakeresztet gyönyörűre cserélték, márványtáblára vésték: „Ha kidőlne, újat tégy helyébe, hogy őseink emléke fennmaradjon!”

Góré-hegy aljában lévő fakereszt márványtáblája

Időálló anyagból állíts jelet! Olyan jelképpel, amit megtűr a világ. Ez a teljesítendő parancs.

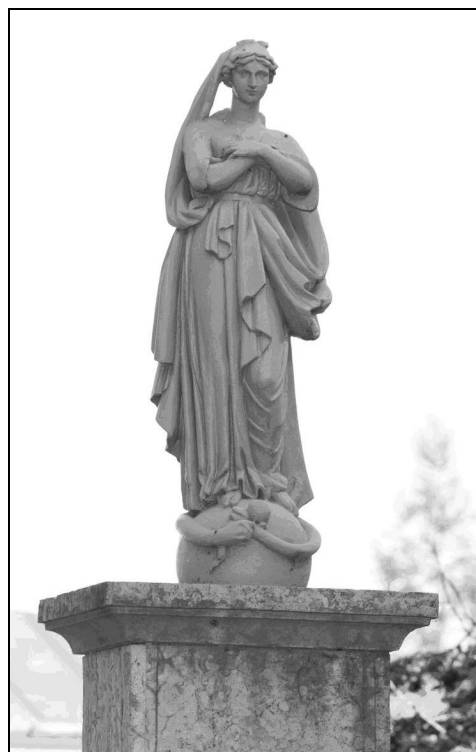
Van, ahol tölgyfát, van ahol diófát ültettek az egykori feszület helyébe. Van, hol kőszobrot állítottak. Üzenete kell legyen a szobornak, hogy az utókor tudja miért ott, miért úgy és kinek?

Kálmány Lajos korában még tudták az emberek, hogy ki a Nagyboldogasszony, ki a Boldogasszony, ki a Kisasszony s a Boldogasszonyok között még legalább hetet megkülönböztettek, bár tizenketten is voltak... (Tűztisztelő-Gyertyaszentelő, Gyümölesoltó, Sarlós, Földtöltő-Eketöltő, Szülő), addig mára minden „szerepkört” a Boldogságos Szűzanya visel. Ciglédén ő a Mindenkör Segítő Szűzanya! A kürti templom előtt is őt látjuk. A Boldogságos Szűz Máriát. Azonosítási jelképei (attribútumai) eltérnek a szokásostól, de azért a hívek tudják: ő az. Ilyennek szeretik, ilyennek tisztelik, ilyennek akarják. Ilyennek maradjon!

Most én is egy kicsit eltérek az azonosítási szokásoktól.

Szembetűnő elsősorban is a hatalmas talapzat, s a talapzathoz viszonyítva kicsi szobor. Már ez arra figyelmeztet, hogy valami rejteki üzenet le-

het a dologban. Fején a főkötő csak úgy lengedezik a szélben. És még meg is csavarintotta a szobrász.

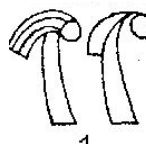

Ebben a szoborban egy mezopotámiai turáni írásjel áll a kürti templom előtt a Ciglédre vezető alagutat jelezve.

A mezopotámiai turáni írásjel olvasata: Inanna.

Inanna mezopotámiai istennő volt. A népi vallásosságban ismert Boldogasszony, a mai Szűz Mária előképe... a magyar hitvilágban, a magyar kultúrában fellelhető azonosságát és folytonosságát Daczó Árpád Csíksomlyó titka c. könyvében teljességgel bizonyította!⁵

Az eredeti írásjel formája úgy, ahogy azt egy francia tudós, René Labat a szótárában közzétette.⁶

MÜŠ *zinnu* trait (du visage) ^{tr.};
d'INNANA la déesse. *Jéher* ^{m.};
Premier élément de nombreux noms divins.

103

Hogy kerül a mezopotámiai turáni írásjel Kültre? Mezopotámia Elő-Ázsiában van. Ez itt a Kárpát-medence és Európa. A távolság ötezer év

⁵ P. Lukács O. F. M.

⁶ LABAT, René: Manuel d' épigraphie Akkadienne. Paris. Imprimeire National 1948.

PÁLOSOK

és ötezer kilométer! A sumírok Kr. e. 3000 táján éltek, a szobrot a múlt században állították. Nincs írott adat arról, hogy a közte eltelt időben itt Európában ismerték volna a mezopotámiai turáni írásjeleket. René Labat szótára csak a szobor felállítása után több évtizeddel jelent meg Franciaországban, francia nyelven, azután vált ismertté.

Márpedig ezen szobor alkotója nagyon is jól ismerhette a mezopotámiai turáni írásjeleket.

Vagyis az az ősi, írott idők előtti műveltség folyamatosan jelen volt Kürtön és tegyük hozzá: az egész Kárpát-medencében.

Mindig volt egy ember, aki átadta a tudást és mindig volt, aki őrizte. Ahogy nemrég olvashattuk Máté Imre Yotengrit c. könyvében is a rábaközi tudók hagyatékának őrzéséről...

Ha ez így volt, akkor már érthető, hogy az egykor létező nagyon magas tudással rendelkező műveltség könnyűszerrel ásó és talicska nélkül vájta ki az alagutakat, amelyeket mi, késői utódai ennek a műveltségnek őriztünk, s őrizünk, mert a világ megmaradásának egyetlen útja az, amely visszavezet ezen ősi tudáshoz, ezen ősi értékrendhez!

FELHASZNÁLT IRODALOM

Badiny Jós Ferenc: Az esztergomi – istergami – orosz-lánok titka. Ősi Örökségünk Alapítvány. Budapest, 2000.

Csicsáky Jenő: "MU" az emberiség szülőföldje. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. Budapest, 1938.

Daczó Árpád (P. Lukács O. F. M.): Csíksomlyó titka. Pallas-Akadémia Könyvkiadó. 2001.

Danczi Lajos: Cigléd kegyhely, H. n. 1999.

Falvay Károly: Nagyboldogasszony, II. javított-bővített kiadás. Püski Kiadó. 2005-2006.

Farkasinszky Tibor: Magyar őstörténet új alapokon. Harmadik kiadás. 2011.

Földes György: Kukkónia lelke, Lilium Aurum. Dunaszerdahely, 1991.

Gyárfás Ágnes: A Vizek Könyve I-II. 2007.

Huszka József: A magyar turáni ornamentika története. Nyers Csaba Károly magánkiadása. Budapest, 1996.

Kálmány Lajos: Magyar hitvilág. Kálmány Lajos Köz-művelődési Egyesület. Szeged-Pécska, 2009.

Katona Lajos: A kedd asszonya. Főnix Téka 2. Debrecen, 2000.

Kazanlár Ámin Emil: Tarot Nagy Arkánusok. Kassák Kiadó. Budapest, 1992.

Liszka József: Állított keresztényi buzgóságból. Lilium Aurum. Dunaszerdahely, 2000.

Máté Imre: Yotengrit I-II-III. Püski Kiadó. 2004-2006.

Ősforrás Iskola előadásai. Sólyomfi Nagy Zoltán tanításai. 2005-2006-ból.

Tóth József: Lehel kürtje az ősvallás jelképtára. Fríg Kiadó. 2009.

Tur-án népének nyelvén Képjel-írás magyar olvasata. 2004.

Ipolyi Arnold: Magyar Mythologia.

Ciglédi kápolna (Internet)

Kotsis Árpád

SORS, SORSSZERŰSÉG, SORSTALANSÁG?

/Gondolatok az Értelmes Emberről/

Mi emberek, ha elgondolkodunk a saját életünkéről, vagy az életünk folyamán velünk történetekről beszélgetünk másokkal, akkor a „beavatottabbaknak” gyakran eszébe jut egy KÖNYV, vagy a „tudatlanabbaknak” a „beavatottabbak” sokszor csak évődve, vagy sokat sejtetően, de mindig szívesen ajánlanak a figyelmébe egy rejtélyes „varázs” könyvet...

Ez a legendás könyv:

A SORS(OK) KÖNYVE.

A beavatottak szerint az ebben a könyvben előre megírt dolgok azok, amelyeket nekünk az itt rendelkezésünkre álló időben meg kell valósítani, át kell élni és ki kell értékelni.

Ha viszont az ott előre kiszabott tenni, átélni valókat tekintjük életünk vezérfonalának, életünk mércéjének, akkor egész életünk arról az igyekezetről fog szólni, amellyel – bár biztosak sohasem lehetünk ebben, mégis, tudat alatt is – megpróbáljuk megközelíteni érzéseink, észleléseink és cselekedeteink során az abban leírtakat.

Mivel azonban a Sors/unk/ Könyvét, vagy soha nem mutatták, mutatják meg nekünk, vagy „gondoskodva van róla”, hogy az ott olvasottakat biztosan és alaposan elfelejtsük, ezért csak 1./ megérzéseinkre, vagy 2./ a felkészültebbek a külső jelekre, külső körülményeink helyes értelmezésére, vagyis emberi adottságaink kihasználására vagyunk utalva a helyes irány, vagy irányok meghatározásakor.

Nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a felkészültebbek (2./) előnyben lennének a jó megérzéseikben (1./) bízók és azokat követő embertársikkal szemben, mert a váratlan helyzetekben a jó megérzések sokszor gyorsabb és pontosabb cselekvést tesznek lehetővé.

Egyébként a jó megérzésekhez (1./) bizonyos érzékenységre van szükség, amely a gyakorlat során tovább finomodhat, vagy éppen gyakorlás által esetleg tovább növelhető is, tehát ez is egyik fajtája lehet a felkészülésnek.

/Csak így zárójelben jegyzem meg, hogy a megérzéseink (1./) szellemi eredetűek és egy tőről fakadnak a lelkiismeretünkkel, míg az értelmezé-

seink (2./) az érzékszerveinken keresztül érkező ingerek hatására keletkeznek, tehát fizikális eredetűek./

Aki viszont nem rendelkezik számottevő megérző-képességgel (1./), annak csak a másik út (2./) válik járhatóvá, vagyis mások sorsának elemzésével és a saját lehetőségeinek felmérésével igyekezhet kialakítani önnön egyedi, egyéni és remélhetőleg a kívánalmaknak megfelelő sorsát.

Ez eleinte elég fárasztó és a „megérző-életművészekkel” szemben sokszor nem is kicsi lemaradást jelentő módszer, de *megfelelő felkészültségi szint elérésével viszont ezen az úton haladva már az is elérhető, hogy még a hibás és félrevezető „megérzéseinket”, érzékeléseinket is képesekké válhatunk felismerni, vagy mások sugalmazását és talán még a Sors Könyvében leírtakat is valódi értékükön leszünk képesek kezelni.*

A sorsok, és általuk a mi sorsunk helyes megítélése tehát mindannyiunk számára alapvető fontossággal bír. Mondhatnánk azt is, hogy életbevágóan fontos, de valójában azonban még ennél is több – egy új szóösszetétellel – **lélekbevágóan** fontosnak is minősíthető, mert **ha nincs hosszútávú elképzelésünk, akkor életünk pillanatnyi alakulása rendkívül nagy hatással bírhat az érzelmi állapotunkra, ami viszont döntéseinket is nagymértékben befolyásolhatja, akár önpusztítóan hátrányos irányba is!**

Hogyan kerülhetjük el, hogy lélektani krízishelyzet /gondolkozási veszélyhelyzet/ felé tereljünk, hajszoljuk magunkat, vagy pláne hogy tereljenek, hajszoljanak minket?

A sorsunk helyes mederben tartásának az egyik legfontosabb védelmi eszköze természetesen a megfelelően kialakított, vagy kifejlődött ÉNTUDATUNK /ego/ lehet.

Az én tudat fejlődőképes, de rombolható is.

Nagymértékben rombolhatja pl.:

- a sorstalanság érzése, /rövidtávú gondolkodás, percemberkeség,.../

- a meggondolatlan – vagy mások által helytelenített – döntéseink, cselekedeteink...

- az önuralmunk hiánya!

...

Az én tudatunk fejlesztésének eszköze a sors-elemzés.

Ezt – ha legtöbbször öntudatlanul is, de – mindenki alkalmazza, aki saját, vagy mások cselekedeteit értékeli, saját magával, vagy másokkal történeteket megbeszéli ismerőseivel...

Ilyenkor nem árt figyelembe venni, hogy a sorsunk, vagy a SORS minél rövidebb részét vizsgáljuk, annál esetlegesebb az igazlátásunk, annál nagyobb az eltévesztés, eltévedés veszélye. Ilyenkor juthatunk el a haszontalan önsajnálathoz, vagy pl. a sorstalansági rémálom felé. Mégis végső soron a fogyasztói társadalom szinglijeinél nehezen lehetne az emberi társadalom számára haszontalanabb és veszélyesebb (mindenre kapható) páriákat találni, annak ellenére, hogy a körülöttük zajló csinnadratta alapján hosszabb-rövidebb időszakoként akár még kiugróan jól is érezhetik magukat a szerepükben. /Itt persze gyorsan tisztáznom kell, hogy én kiket is értek a szingli megnevezés alatt: természetesen nem az egyedül élő emberek összességét, hanem a mindenkori „mecenások” által megrendelt napi-aktuálisra komponált, kereskedelmi médiák sugallta trendire hangolt embereket, akik ebben a trendi követésben partner nagy „baráti” körrel, vagy akár nagy családi háttérrel is rendelkezhetnek. A szinglikre még a „trendi-hívő” állapotjelző illik a leginkább./

Összegezve tehát: a *sorsunk a feladatunk*, és ha jól akarjuk elvégezni a feladatunkat, akkor a lehető legtágabb összefüggésekben kell vizsgálódnunk.

Lássuk csak, hogy is van ez?

Az egyéni sorsok beágyazódnak a családok sorsába, a családok sorsa a nemzetek sorsába, a nemzetek sorsa az emberiség sorsába.

Csak akkor érezhetjük megnyugtatóan értelmeseknek magunkat, ha nem csak egyénileg, hanem családi szinten is értelmesen cselekvőek, együttműködőek vagyunk. De csak akkor lehetünk családok szintjén is értelmesen cselekvőek, ha a nemzetségek szintjén is értelmes döntéseket hozunk, és azt sikeresen végre is tudjuk hajtani. Nemzetségek szintjén is csak akkor tudunk értelmesen cselekedni, ha az egész emberiség szintjén is értelmesnek tudunk bizonyulni, mert csak ezzel biztosíthatóak minél szélesebb körben és hosszútávon az emberhez méltó körülmények az egyének szintjén is.

Tehát széleskörűen tájékozottá, hosszútávon is hátratekintővé és előrelátókká is kell válnunk ahhoz, hogy a saját cselekedeteinket és eleve a mindenkori pillanatnyi jelenhez való viszonyunkat megnyugtatóan rendezhessük.

A hosszú távú előrelátás képességének megszerzéséhez szükségünk van a múltunkba (közös múltunkba) minél korábbra, minél lényegre többlet visszatekintés lehetőségére is.

Ez csak akkor biztosítható, ha nem csak az uralkodó családok, „pénzemberek” és a politikusok érdekei alapján vizsgáljuk, vizsgálhatjuk a történelmünket, hanem az emberiség alapvető érdekei alapján is.

Ezek az **alapvető emberi érdekek**, melyek egyben legbecsesebb értékeink is:

- az **igazságosságunk - becsületességünk**,
- a felnőtté érés során elérhető értékeink alapján létrejövő **egyenlőségünk - tisztességünk**,
- az együttműködési, együttélési szabályaink betartásával elért, és elérhető, folyamatosan tárguló **szabadságunk - alkotóképességünk** /amely semmiképpen nem mehet át szabadságba, még akkor sem, ha csak egy vékony határvonal választja el egymástól őket, hasonlóan mint az igazságosságunkat a „gazságosságunktól”/...
- az **értelmességünk - bölcsességünk**,
- ...

A történelmünket minden esetben csak és kizárólag a nemzeti kiválóságaink tudták, és fogják tudni jó irányba befolyásolni. Ezért nagyon fontos a nemzeti kiválóságokat felismerni és helyzetbe hozni, döntési helyzetbe engedni, féltetni, óvni.

A kiválóság nem azonos az ismertséggel.

A címek és a rangok sem biztosítékok a kiválósághoz.

Vannak, akik tudják irányítani a sorsot, vannak akik azt hiszik, hogy tudják, és a nagytöbbség csak a sodródásra képes. Ezért veszélyes a tömegézés kielégítése, mert az csak magával sodorni tud minket egy vak értelmetlen ide-oda rohangálásba, mely előbb vagy utóbb de biztosan megtalálja a maga szakadékát.

A fentiek alapján, ha megpróbáljuk áttekinteni a jelenlegi helyzetünket, akkor:

Azt kell észrevennünk, hogy a **lehetőségeink** tech-

nikai szinten jelentősen kitágultak, sőt az utóbbi években szinte szédítő, már-már követhetetlen ütemben folyamatosan növekednek.

Ennek alapján megismerésünk, közös felismeréseink teljesen új és magasabb rendű, jó világok lehetőségeit tárták elénk, tárják ki előttünk, *de nem jutnak el a felhasználhatóság szintjén a döntéshozóinkhoz, mert a vezetési szint még tudományosan sincs a felismerési szint közelében sem, a politikai „szintről” meg ne is beszéljünk.*

Ráadásul ezeknek a szinteknek a távolsága manapság már percről-percre, de talán még akkor sem túlzok, ha azt mondom, hogy tizedmásodpercről-tizedmásodpercre folyamatosan nő. /Lásd pl. a szupernagy és szupergyors számítógépek és a tőzsdék befolyásolhatósága esetét./

Ezt az eredményezi, hogy pl. még a Tudományos Akadémiáinkon is a régi és elavult ismeretek alapján professzori rangig felkapaszkodó emberek szellemi képessége határozza meg a nemzeti „értelmességi szintet”:

Pl. a volt szocialista országokban jelenleg is a *szocialista gazdaságtan* tudorai a professzorok, akik vakvágányra kényszerítik követőiket is, hogy ne veszélyeztethessék kétes értékű tevékenységgel megszerzett pozícióikat. Az ő véleményezésük alapján lehet előre haladni a tudományos – ez esetben joggal mondhatjuk – számléletrán is, és ehhez a helyzeti előnyükhöz még ráadásul foggal-körömmel igyekeznek is ragaszkodni.

Nem jobb a helyzet egyébként a kapitalista gazdaságtan professzorai esetében sem, hiszen éppen az ő „útmutatásaik” engedik sok gyötrődést, szenvedést okozó válságok sorozataiba sodródni a világot.

Ugyan ez a helyzet a történelem professzorok esetében is, akik pl. a munkásmozgalmak tudoraiaként „akarnak” nekünk királyi távlatokat nyitni a jövőnkben.

De ugyan ez a helyzet az összes többi tudománnyal is, mert ha nem az egység, az egészség összefüggéseinek hatásvizsgálatára alapulnak, hanem csak speciális és egyre hegyesebb /egyre specifikusabb/ tudástüskékkel bökdössük a jövőnk lehetőségeinek falait, akkor ez a jövőnk egyébként rugalmas falának kipukkasztásához fog vezetni.

Értelmes ember nem veszélyezteti a közös jövőnket, amely egyben a saját jövője is.

Értelmes emberiség nélkül viszont nem tudunk tenni a saját jövőnk érdekében sem.

A közös jövőnk érdekében sem tudunk tenni értelmes vezetők nélkül.

Minden törekvésünk hiába való, ha a politikusaink számára csak a minél magasabb pozícióba felkapaszkodás és ott minél tovább megmaradás a cél, (lásd: *Értelmező Kéziszótár*: politikus az aki...), mert ez a cél egyébként egy értelmes ember számára legfeljebb csak eszköz lehet a közös értékeink megóvásához és közös érdekeink mentén megfogalmazott céljaink megvalósításához.

Lehet a fenti gondolataimat idealistának, realitás hiányosnak, ... stb. jelzőzni, és a rövidtávú gondolkodás, rövidtávú haszonszerzés bajnokai, a sorstalanok ezt meg is fogják tenni, de ezzel az általam felvázolt tendenciával – miszerint: *jövőnk, pláne közös jövőnk csak akkor lesz, ha értelmes véleményformálóink és még értelmesebb vezetőink lesznek – nem lehet és nem is szabad vitatkozni, hanem mindannyiunk érdekében minél hamarabb át kell térni erre a jó, értelmességünket bizonyító irányba vezető útra. /A kompromisszumra való hajlam, a kompromisszumkeresés, vagy pláne a kiscsoport érdekek és végképpen nem az önző érdekek hajszolása a többiek rovására, az nem elegendően értelmes, sőt végső soron egyáltalán nem is értelmes tevékenység. Pl.: ha adott egy jó út, és „javasolnak” egy rosszat, vagy akár csak egy „kevésbé” jót, akkor milyen kompromisszumot lehetne kötni: még megyünk egy kicsit a szakadékon át vezető amúgy is keskeny pallón, aztán kisidőre félrelépünk?/*

Az ember önmagát homo sapiensként, értelmes emberként definiálta. Ez az ember, ezek az emberek mi vagyunk! A jelenlegi kritikus helyzetben, amely gazdasági, környezeti és szociális katasztrófákkal fenyeget, már nem vezethetjük magunkat tovább a saját orrunknál fogva: nem hazudozhatunk tovább politikai-korrektiségre, mások érzékenységére hivatkozva, hanem szembe kell néznünk önmagunkkal, hogy a torzult, maszatos arcvonásaink mellett megláthassuk kigyúlni szemünkben az értelem éltető fényét. Kívánom, hogy minél hamarabb és még időben átérezhessük közösen ennek a semmi máshoz nem mérhető örömet!

Tisztelettel az élet, közös földi életünk iránt:

Κοτσισ Σπ<δ Π<τ<ρ

Szabó Katalin
KOLDUS PANNI

Nagymamám mesélte, hogy amikor ő kisiskolás volt, őket apácák tanították, s ők ú. n. „Máriás lányok” voltak, s nagyobb egyházi ünnepeken a máriás lányok mindig egy kis színdarabot adtak elő. Ilyen volt a Koldus Panni története is, amely egy szegény kislányról szól, ahogyan rongyosan, koszosan sétál a téren. Körülötte a gazdagabb kislányok játszanak szép ruhákban, szép játékokkal, s ő énekel egy kis éneket mely így szól:

*Búsan élem a világot
Koldus Panni a nevem
Mivel a napi kenyérem
Kodulgatással keresem.*

*A nagyanyám öreg nagyon
Világtalan és szegény
Falu végén egy kis házban
Vele együtt lakom én.*

*Vágyaimnak netovábbja
Higgyétek csak az lehet
Itt a téren játszózni
Kislányokkal keveset.*

Amikor befejezte az éneket a gyerekek oda-futottak hozzá, s elkezdtek vele játszani. Majd oldalt megjelent Szűz Mária a kis Jézussal s azt mondta: Áldottak, akik másoknak örömet okoznak. – ennyi volt a rövidke színdarab.

Rendszerváltás után Szécsényben a Ferencesek visszakapták a templomot s a kolostort. A templom azelőtt is működött, de a kolostor része le volt falazva. Amikor visszakapták az egész város oda járt, „társadalmi” munkába újítottuk a kolostort. Falat vertünk, takarítottunk, festettünk, stb. Én akkoriban olyan 15 éves korú leány lehettem, s jártunk ifjúsági hittanra. Márk atya az ifi hittanosoknak „adott” egy pincehelyiséget a kolostorból, hogy azt mi használhatjuk, mert olyan sokat segítettünk. Ennek örömére pinceavató bulit rendeztünk, melyen a szülők, nagyszülők is részt vettek. Készültünk süttel, üdítővel s kis ünneppéssel. Páran mókás történetet meséltek, mások a bibliából adtak elő történetet. Én a (nagymamám ötlete volt) Koldus Pannit készítettem előadni. Varrtunk ruhát foltokkal-rongyokkal, jól összekoszoltuk, s kiálltam a terem „tér” közepére.

Bemondták, hogy Koldus Panni következik. Az idősebbeknek felcsillant a szemük hisz mind ismerték a kis darabot, egykoron ők is játszották.

Nagyon szomorúan kezdtem az éneket:

Vígan élem a világot

Ekkor óriási nevetés tört ki, mindenki úgy nevetett, hogy szinte könnyeztek. Én először nem értettem miért, aztán rájöttem, hogy elrontottam, s a Búsan helyett Vígan kezdtem az éneket. Hát a szomorú kis dalt végül vidáman együtt énekeltük el.

Nem túl régen a nagymamám meglátogatta a legkedvesebb barátnője, amikor én is otthon voltam. Klári néni így üdvözölte a nagyimat: Drága Ilonkám akkor búsan vagy vígan éljük az életünket? Majd elmesélték nekem, hogy azóta, mióta én „rosszul” énekeltem a Koldus Pannit, ők mindig így üdvözlik egymást, s jól nevettek.

Ez volt nekem a Koldus Panni története. De azt még most sem tudom ki írta, honnan származik. Kérdeztem nagyimat, de Ő sem tudta, neki az apácák tanították.

Engem otthon azóta is Panninak hívnak

Vén Balázs
A MESE GYÓGYÍTÓ
ÉS NEVELŐ EREJE

Magam is gyakorló szülő vagyok és nagy gondot és problémát okozott eleinte fiúgyermekem fegyelmezése, jó vagy általunk jónak tartott értékrendre tanítása, nevelése.

A mai világban alapvetően torzult értékrendek az elfogadottak, jellemző a nemtörődömség, a törtetés, a körültekintés és ebből adódóan a felelős előrelátó viselkedés teljes hiánya. A felelősséggel mindketten ennek ellentétét képviseljük, mivel ezt hoztuk magunkkal otthonról. Ez nagyon sok konfliktust szült és szül a társadalmi érintkezések során. Gyermekünk sok kapcsolatot alakít ki az óvodában, mivel jámbor lelkületű gyermek.

Ezek a kapcsolatok aztán mivel a gyermek könnyen elsajátítható viselkedésformákat él meg a társaival való játék során, befolyásolják a velünk való kapcsolatát. Mivel ezek az általunk nem megfelelőnek tartott szülő gyermek, és gyermek-

gyermek közti érintkezési minták beszivárognak a családjuk mindennapjaiba, így ezek konfliktusokhoz vezetnek. Ezek lehetnek irigység, feleselés, káromkodás, stb.

A megoldásra feleségem ösztönösen jött rá, mivel Ő kezdett el a kisfiunknak egy kitalált személyről meséket mesélni. A történet főszereplője egy a gyermekünkkel egyidős kisfiú Bécike, akivel az adott napon köztünk megtörtént, és általunk helytelenített rossz dolog történt.

Például az egyik történetben Bécike irigy volt, a másokban nem nézett körül az úton, vagy eltévedt az erdőben.

A mesék varázsütés szerűen másnapra megváltoztatták a gyermekünk adott dologról alkotott nézetét, vagy éppen rögzítették benne a helyes közlekedés szabályait.

Más esetekben pedig, ez a Bécike nagy hőstetteket vitt végbe és ezeken keresztül megértette a gyermek, hogy milyen jól cselekedett. Esetleg annak ellenére, hogy az ovis társak ezt másként látják, de ő ügyesen lemond a birtoklási vágyáról.

Később hallottam az itteni tanulmányaim során a gyógyító mesék c. könyvről melyben hasonló dolgokról írnak.

Záhonyi András

OKos betűk – Oktalan számok?

(Számneveink "kakukktojásai": nyolc, kilenc, harminc)*

Játékos kísérlet számneveink teljesebb, EGYséges rendszerbe foglalására

Az általunk elfogadott feltételezések

Feltételezett kopás (rövidülés): tíz > tz > c

Feltételezett hangátmenet: gy > ny

-tlen, -tlan: fosztóképző

-ven, -van: a 10-es helyi értékű számok képzője

Nyolc

8 = eGY + -tlen + c → egytlenc → enytlenc → nyelc → nyolc

Igen ám, de ez a 9-re illik (1 nélküli 10)!

Felmerül a kérdés: lehet, hogy a névadás során a 8-at és a 9-et összekeverték (felcserélték)?

A „ny” megjelenésére a 8-as szám hangalakjában a vogul és az osztyák mutat párhuzamot:

8 = n'ololov (vogul), 8 = n'uwty (osztyák).

Az akadémiai nyelvészet szerint a 8 NY-nyel kezdődő hangalakját tőlük vettük át. (?)

A magasról mély hangrendre váltás (nyelc → nyolc) okát egyelőre kutatjuk.

Most nézzük meg, mit tudunk kezdeni a „kilenc” hangalakkal!

Kilenc

9 = Két + -tlen + c → kétlenc → kilenc

Ez pedig a 8-ra illik (2 nélküli 10).

Úgy tűnik tehát, hogy a 8 és a 9 számnevünk hangalakja valamikor ténylegesen „összekeveredett” (felcserélődött)!

Harminc

Hivatalos értelmezése „három tíz”. A tízeseket alkotó „negyven”, „ötven”, „hatvan”... képzési sorából azonban kilóg.

A „három+van” (vagyis a „3+van”) viszont már beleillene a sorba (lásd tovább: 4+ven, 5+ven stb.)

Hét

Miért hasonlít annyira egymásra az „öt”, a „hat”, a „hét” és a „két” számnevünk hangalakja? Ez bizony zavart okozhat a számok szóbeli megértésében!

Az orosz 7 (szem) és 8 (vószem), valamint a 3 (tri) és a 4 (csitiri) is igen hasonló – de az oroszban csak két számnévről, nem háromról vagy négyről van szó.

Kézenfekvő tehát, hogy feltételezzük: a „két” számnevünkkel egybecsengő „hét” számnevet eredetileg egy másik hangalakkal fejezték ki.

Logikus feltevésünk:

7 = 10 - 3

vagyis

7 = három + -tlan + c → három(tl)anc → harm(l)anc → harm(l)inc

A mélyről vegyes hangrendre váltás (harmanc → harminc) okát egyelőre kutatjuk.

1-től 100-ig számneveink **logikus elnevezései** tehát:

Egy, két, három, négy, öt, hat, harm(l)inc, kilenc, nyolc,

tíz..., húsz, har(o)mvan, negyven, ötven, hatvan, harm(l)incvan, kilencven, nyolcvan, száz.

Az olvasóra bízunk, hogy az előbbieket humoros játéknak, vagy véresen komoly rendteremtésnek veszi-e. Aki nem hiszi, járjon utána! Kérdezze meg őseinket...

S ha ők azt felelik: jól hangzik, de nem így volt, akkor is egy jót játszottunk anyanyelvünkkel!

* Következő számunkban közöljük Borbola János, Czeglédi Katalin stb. kutatók írásait is a számokról.

Erdélyi Prímások Találkozója Csíkszeredában

2011. november 17-18.

Mezőségi, kalotaszegi, gyimesi, Küküllő-menti és budapesti vendégek Csíkszeredában

A Városi Művelődési Házban rendezte meg a *Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes* a két estét betöltő XIV. Erdélyi **Prímástalálkozót**, melynek programja a következőket kínálta:

Csütörtök este: az élő hagyomány éltetőinek **gálaműsora** (a meghívott prímások és énekesek főszereplésével).

Péntek este: a **Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem** (Zeneakadémia) Népzenei Tanszéke diákjainak és tanárainak közös **műsora** (prímások: Mihó Attila, Péter Tamás, Nyitrai Tamás, Kuczera Barbara; kontrások: Fekete Antal Márton, Lajti Ákos; bőgős /és citerás/: Dragony Gábor; cimbalom: Enyedi Tamás; citera és ének: Juhász Kitti; furulya: Nyéky Emese; ének: Szerencsés Martina és Zsikó Zoltán; konferált: tanáruk, Jánosi András prímás).

Most a prímások és a népi énekesek gálaműsoráról számolunk be részletesebben.

A *Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes* az emberélet fordulóit remekül megidéző, „Örökség” c. műsorában Csík vármegye dalait és táncait tárja a közönség elé. A csütörtöki gálaműsorban ebből láthattunk részleteket, melyek a közönség „népzeneire hangolását” segítették. A különlegességnek számító gyergyói dallamok, énekek elevenedtek meg a színpadon, többnyire Györfi Erzsébet (az egykori Barozda zenekar énekesé) érett hangján. A műsor zenei szerkesztője, Kelemen László maga is gyergyóditrói, aki különös gonddal állította össze Kodály Zoltán 1910 körüli gyűjtéséből szűkebb hazája zenei emlékeit. A tánc alá való hangszeres zene Bartók és Kodály gyűjtéseinek köszönhetően ma is él.

Remek hangulatot teremtett a gálaműsor során a 76 éves Antal „Vak” Zolti bácsi és unokája gyimesi muzsikája, Duduj Rozália és Román Hunor hangulatos felcsíki zenéje és a dési Rezeda zenekar kalotaszegije.

A Bálványosváraalja mellől érkező Balas Grigore és zenekara mezőségi muzsikát mutatott be. Virtuóz játéka bizonyítja, hogy a zene nyelve közös:

mindegy, hogy magyar, román vagy cigány muzsikások húzzák. (A táncban sincs ez másképp: a táncházban az ifjabb táncosok a román kalotaszegit ugyanolyan biztonsággal járták el, mint a magyart.)

A széki táncrend alá való muzsikát Filep Pali Marci (akinek polgári foglalkozása csizmadia) és zenésztársai játszották el.

A „fényes félcipős” abásfalvaiak Homoród-menti muzsikával kedveskedtek a közönségnek. Műsorukban a klarinétot és a harmonikát virtuóz technikával szólaltatták meg.

A magyarlapádi „Pirospántlikás” zenekar

Magyarlapádot a „Pirospántlikás” zenekar képviselte. Küküllő-menti zenéjükre a Hargita táncosai is beálltak. Szabad és önfeledt táncuk a remek hangulatot tovább fokozta.

Zárásként a Hargita táncegyüttes zenészei Lajtha László nyugat-magyarországi gyűjtéseiből adtak ízelítőt.

A kétnapos program során egy érdekes felcsíki zenekari felállást is megfigyelhettünk: benne a cimbalmos és a harmonikás is helyet kapott.

Idén a szűkös anyagi források miatt elmaradt a gyűjtés (néhány éve még több délelőttön keresztül rögzítették az idős hagyományörző zenészek és tanítványaik muzsikáját, megörökítve zenei anyagaikat és virtuóz előadás módjukat az utókor számára).

Az esti táncházban a meghívott zenekarok muzsikájára hajnalig táncolhattunk. Bátran eljárta a legényest a még aprócska gyermek, Antal Adorján is. A táncos szüleitől és a Hargita felvételeiről ellesett felcsíki figuráit már a gálaműsorban is megtapsolhattuk, amikor gardonyozás közben felállt táncolni.

A műsort konferáló aligazgató, Füleki Zoltán záró szavai Churchillt idézték meg (aki a II. világháborús bombázások alatt se hagyta teljesen leépitni a kultúra támogatását): „ha nincs kultúra, minek háborúzunk?” A telház előtt lezajló **Prímástalálkozó** programja és a taps bizonyítja: nekünk még van miért harcolnunk!

VI. SZENT KORONA KONFERENCIA

2011. december 27-29.

Magyarok Háza, Budapest

A három nap során érdekes, de képanyaggal alig szemléltetett előadásokat hallhattunk.

Andrásfalvy Bertalan a törökök, szerbek, szlovákok, magyar földesurak nemzetellenes „tetteiről”, az ormánságiak öngyilkos kísérletéről: az egykezéssről beszélt.

Bakay Kornél a vajdasági, erdélyi, anyaországi „népirtások” adatait tárta elénk. Nemrég megjelent könyvét is megvásárolhattuk, melyből a somogyvári feltárások folytatásával, a feltárt teljes régészeti anyaggal ismerkedhetünk meg.

Balezó Zoltán olimpiai bajnok és ifj. **Hegedűs Lóránt** képviselő az erkölcs oldaláról közelítette meg a magyarság és az emberiség megmaradásának útját. Az ifjú lelkész édesapjának Adyról szóló kötetét is megismerhettük a szervezőgárdának köszönhetően.

Bárdy Lászlót és **Eöry Ajándokot** nem élőben, hanem régebbi előadásaik kivetítéséből ismerhettük meg.

Érpaták polgármestere az összefogó közösség nevelő erejét emelte ki, mely megoldást kínál a „kisebbségek” hivatalosan megélhetési bűnözésnek nevezett tevékenységére is.

Harangozó Imre bemutatta szűkebb környezete és a moldvai csángók hagyományait, énekeit.

A magyar kultúra és hagyományok népszerűsítésének részét képezi az a törekvés is, hogy irodalmi alkotások is megjelenjenek a tánc és a zene nyelvén. Ilyen műsor a *Hargita NSZNE János vitéze*, melynek a prímástalálkozó előtti napon volt a bemutatója.

Jó hír az is, hogy idén felkerült a „**magyar táncház módszer**” az UNESCO szellemi kulturális örökség listájára. Az ENSZ Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezetének illetékes kormányközi bizottsága Bali szigeti ülésén nemrég hozta meg a kedvező döntést, mely 2012-től lesz érvényes.

Szabó György füves ember a természetgyógyászat módszereibe vezetett be bennünket.

Varga Tibor lebilincselő előadásában magyarázatot keresett arra, hogy Koppány hol vétett az ősi törvény ellen. Feltételezése: Koppány családja Sarolt családjával komasági viszonyban volt, s ez „egy vérvonalhoz tartozást” jelent, ezért jogos a vérfertőzés és a nemzetmegosztás vádjja.

Ezzel a (Szent) István tettét törvényesítő „modellel” persze többen nem értettek egyet. Mivel kérdezni, hozzászólni nem lehetett, így a „pogányabbak” csak magukban tudtak morgolódni...

Hozzátehetjük: nem is illett volna ezen az ünnepi rendezvényen vitát kezdeményezni, hiszen emigráns honfitársaink és a jelenlévők támogatásának köszönhetően ingyenes volt a három nap a Magyarok Házában.

Reméljük, hogy jövőre azért sor kerül majd olyan előadásra is, amely a címben meghirdetett, „tömegeket vonzó” témával, a **Magyar Szent Koronával** kapcsolatos. **Idén** ugyanis **ilyen egy sem hangzott el.**

Végig telt ház előtt zajlottak az előadások, s ez igen dicséretes szervezői-előadói teljesítmény a mai magyar világban!

Záhonyi András beszámoló

Záhonyi András

Emlékezés a 2009-ben elhunyt Zachar József-re

A gondolatébresztő könyv címe: *Egy az Isten, egy a nemzet*
(Heraldika, Budapest, 2009)

Alcíme: *Írások Jézus-hitű magyar eleinkről és Koronánkról*

GONDOLATMORZSÁK hazánk jövőjéről

Brodarics István szerémi püspök figyelmeztetése a pápának, 1526 előtt:

„Egyedül Isten (vagy Isten akaratából bekövetkező véletlen) mentheti meg ezt az országot a pusztulástól.”

Ugyanígy érvényes ez 1919-ben és 1920-ban, 1945-ben és 1956-ban, majd 1989 után...

Kovacsics Máriának (a misztikus Nathalia nővérnek, a II. világháború idején) adott magánkinyilatkoztatás: „Magyarország nem pusztul, hanem tisztul.”

A közel két évszázada elhallgatott, elhazudott régmúlt(unk) felidézése

Thúry József monográfiája, 1896: sok kútforrás maradt fenn a magyarokra vonatkozólag – mégis őstörténetét sűrű homály borítja!

Az újabb kori kutatók „csináltak” kérdéseket /a források „elhagyásával”, a történeti kritika mellőzésével, a történelem „megtagadásával”/ régeb-
ben közismert dolgokból.

Szkíta, hun, avar, magyar: *gyűjtőfogalom* – ma pedig az ő dicső tetteik „ellentétbe hazudása” folyik!

Hungária „átírt” történelmére jó példa a besenyő támadás, mely koholmány! (Árpád leányát, Ágocskát adta feleségül a besenyő vezértörzs vezetőjéhez! Szó sincs menekülésről!)

A felvilágosodás és a szabadkőművesség megjelenéséig a *hungarus* (=hun birodalmi) a későbbi magyarok elnevezése volt.

Tisztázandó (ma torzított formában ismert) fogalmak:

Barbár = eredetileg: nem római; Nomád = kóbor pásztor; Pogány = falusi.

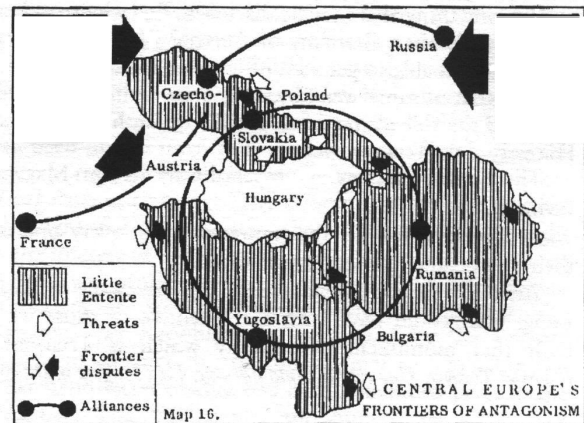
Trianon: legújabb kori gonosz támadássorozat hazánk ellen!

(Kocsis István szerint: Trianon = Magyarország „keresztre feszítése”).

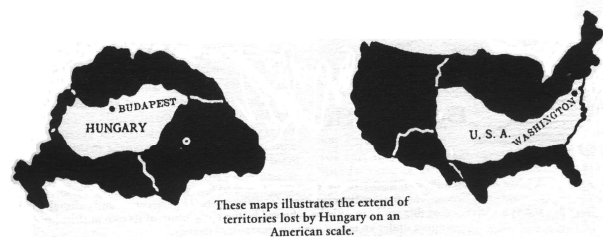
Kiegészítések

A Daily Mail (Napi Posta) c. folyóirat 1927. aug. 30-i száma igazságtalannak ítéli a körülvevett és ütköző zónába került Magyarországra vonatkozó trianoni ítéletet! (Magyarország a Monarchia része, nem volt önálló!)

I. világháború+TRIANON = a 907-es pozsonyi csata „folytatása” (püspökök vezetésével, háromszoros túlerővel az egész akkori Nyugat indult meg a magyarok kiirtására!)

Europe's Powder Magazine
Gross Injustices Making for War
by Viscount Rothermere,
Parts of an article from
Daily Mail, London, August 30th, 1927.

Milyen lenne TRIANON az USÁban?

(Így kellene angolul-németül bemutatni érveinket az EU-ban, nem pedig „kicsinek lenni”!)

Forduljunk Istenünkhöz!

Zachar szerint akkor járunk a helyes úton, ha valamennyien **Egyetlen Istenünkhöz fordulunk!**

Nemzettestvér minden Kárpát-medencei, ha vállalja az **EGYüttélők** évezredes sorsközösségét!

Igaz reményünk, hogy feltámad majd a világ **EGYetlen Apostoli Királysága**, a **Szent Korona misztériumában** megtestesülő Kárpát-medencei archiregnum (**Szűz Mária országa**)!

Az erőltetett egyoldalú nyelvtörténeti megközelítés sehová sem vezet! Más tudományágak is fontosak (geológia, régészet, biológia, genetika, néprajz, embertan), nemcsak a nyelvészet.

Egy jó tanács: NE a ma ismert MAGYAR NÉPET vetítsük vissza a múltba!

László Gyula útmutatása: **nem kell mindenáron újat mondani** – az eddigi munkák vizsgálatával könnyítsük meg a helyes tájékozódást!

Újratárgyalandó témakörök:

A szkíta. hun-avar-magyar és turk kapcsolat,

a honfoglalás,

ősvallásunk (hitviták),

a Magyar Szent Korona (az Apostoli Királyság),

Mátyás koronázása (1464. Nagycsütörtökön történt /Werbőczy I./ – nem Nagypénteken).

A szkíta, hun, avar, magyar: gyűjtőfogalom. Ma az ő dicső tetteik „ellentétbe hazudása” folyik!

A *Szkíta* (sumer, hun, kus) lovasműveltségű népek az **Őskinyilatkoztatást** őrizték az eurázsiai térségben!

Az *arméniai* Jézus-követő egyház tanításai szerint „Chresztosz az Ősfényből jött”

Atila és Jézus Krisztus közt Róma kapuinál az „örök város” és a szent apostolok sírjának váltságdíjában kötött **szerződés** (30. o., *T. Amadé* (1864) szerint Álmos Atila megtestesülése!)

A **Tárh-i Üngürüs**z (török nyelvű krónika) szerint **három hon/vissza/foglalás** volt:

1, Nemród Kr. e. 1750-1600 (Mitanni felbomlása követte),

2, Kattar /Kadar/ 373 vagy 376-383,

3, Árpád /Megj.: Atila Nimród 33. leszármazottja (!!)/

Ellenállás a **Honfoglalás** idején

morvák (Gelu és Glad), hun (Labore), avar (Tuduny),

búmezői csata (a helyi *Onddal*, akinek sírja Zemplénben van)

Álmos temetése Szomotoron történt /Lukács J. kutató, Kassa/,

Zobor (avar, bizánci rítusú keresztény Nyitra környékéről, 952),

Pribina (a Szávába ömlő Sana parti órgrófság /a mai Stíria/ frank ura – nem *Zalaváron* volt a birodalma!)

Moseburg: Karantánia (a szlovén-elődök földje, nem *Zalavár*!)

Szvatopluk (Zwentibald) frank órgróf: a szorbokkal határos Marahánföld, Nyugat-Morvaország (és nem *Felvidék*!) – ő II. Lajos **keleti frank uralkodóval** hadakozott!

Jelentősebb hitviták (mindegyik kérdés *ősvallásunkkal* kapcsolatos!)

Péter és Pál tanainak ütközése;

Marcion /85-144/ szerint a Kereszthalál helyett a **Feltámadás** a tanítás lényege!

Zoroaszter tanairól;

Arius hitelveiről, az „eretneknek” bélyegzett katarok-bogumilok hittanáról;

Mani tanairól;

A reformáció eszméiről.

Zachar javaslata: Jézus SZÁRMAZÁSa helyett inkább **KÜLDETÉSÉ**t kell(ene) középpontba **ÁLLÍ**Tani!

Zachar könyvében tárgyalja még a fontosabb zsinatokat, Názáret és Betlehem kapcsolatát, az Őszövetség és az Újszövetség istenképét és történelemképét is.

Zachar bemutatja a magyar királysorsokat is, többek között **IV. Béla**, Anjou (Róbert) **Károly**, Luxemburgi **Zsigmond**, Hunyadi **Mátyás** („Isten embere”, az „Egyház kardja”), **II. Lajos** (a „Krisztus vallásáért megölt magyar vértanú”) életét.

Koronánk történetéből

1978. jan. 5.: a Magyar Szent Koronát ünnepélyesen visszaszolgáltatták.

Az **Egyesült Államok** visszajuttatja Budapestre, ahol a **Nemzeti Múzeumba** kerül.

/Feltételezett oka: **J. Carter**, az **okkultizmusra** fogékony amerikai elnök jósnője szerint „*ameddig a Korona Amerika földjén van, bajt hoz az amerikai nemzetre*”. Lásd a **vietnami** kudarcot, a **Kennedy-gyilkosságot**, a **kambodzsai** vereséget.../

1983. Árva Vince pálos atya kezdeményezésére Lékai László prímásérsek (állami engedély nélkül!) másolatával megkoronázta a márianosztrai Boldogasszony-szobrot (ez a hívők nyilvánvaló figyelmeztetése: mindenki tisztelje Szent Koronánkat!)

2000. I. törvénycikk: a Koronát az Országgyűlés oltalma alá helyezi

2000. január 1.: a Korona bevonul a Parlamentbe.

(Zachar József: „Csonkán, sértetten, de mégis működik és hat. Még nem a valóban megfelelő helyen és különösen nem az erre elhivatott személyek előtt tudja kifejteni hatását, de már itthon van, köztünk van, reményt ad nekünk a jövőre vonatkozóan.”)

2000. augusztus 20-án a KORONÁZÓ Mátyás-templomban Kada érsek megkoronázta Szűz Máriának a főoltár feletti szobrát a Korona (II. János Pál pápa által megáldott) hiteles másolatával!

A Magyar Szent Koronával kapcsolatos, kevésbé ismert megállapítások

Szent Gergely üdvtörténeti világfelfogása (381., Konstantinápoly): az égi eredetű földi királyság Koronáját (a mi Szent koronánkat) a *Világuralkodóként visszatérő Jézusnak készítették!*

A legkorábbi EGYházszerzés a magyarok elei közt történt (a 2. sz. elején)!

Szűz Mária kivételes római egyházfői engedéllyel az uralkodói koronák közül **csak ezzel jeleníthető meg** (*Mennyei Királynőként*) /Lásd a következő képen **Arthur király** fején!/

Berta Tibor könyvbemutatóján¹ (2011. dec. 14., Budapest, Hadtörténeti Múzeum) megtudtuk, hogy Koronánk egy útlevel, Jézus **édesanyjának** születési adataival /i. e. 22. szept. 8./ és Jézus **fogantatásának** csillagállásával /i. e. 6. ápr. 1./ (Jézus 9 hónappal ezután születik!)

(Berta elemzését Záhonyi András: „*Gondolatok a Magyar Szent Koronáról és a kereszténységről*” című füzeté veti össze a koronakutatók eddigi álláspontjaival.)²

E. Burne-Jones: **Arthur király a ravatalon**
(címváltozatok: *Arthur elszenderülése* vagy *Arthur halála*)

12

¹ Berta könyvének címe: **AZ IDŐKÓD II.**, alcíme: Jézus-passzport (AAS-H, Budapest, 2011)

² Jézus Krisztus fogantatása és születése időpontját évköri elrendezésben valamennyien Dr. Pap Gábertől tanultuk. A TUR-ÁN népének nyelvében 166-167. oldalán megírtam, úgy, ahogy tanította Keresztelő Szent János évköri sorsával összevetve. (Szerk.)

FÜGGELÉK

Arany János: János pap országa (részlet)

Büszke harcos, kalandor nép / Volt a magyar nemzet,
Kétélű kard, mely ha moccan / Jobbra-balra sebzett;
... (a **német**) Cselt szövött titokban;
Nem bírván az oroszlánal, / Annak vermet ása,
Takarónak a veremre, / Mint egyéb gazságra jó lesz
Krisztus szent vallása.

„Ázsiának sáska-féle / Kóborló pogánya
Isten a te lelkedet bár / Mind pokolra hányja!
Ne légyen az idvességben / Soha semmi részed.
Lelked üdvösségéért nem, / De saját bőrünk javáért
Megtérítünk téged.”

Így beszélt a német papság / És a pénzbe markolt,
(A papok nagytoruk zsákja / Már akkor is megvolt);
... Tudta, nem vész kárba semmi, / Húzni fogja firól-fira,
Az uzsorát érte.

Lett is aztán dínom-dánom, / Keresztény tivornya,
Hírdeté az istenigét / Papok bora, bornya.
Kocsma lett az istenháza / Melyben ittak-ettek...
Kedves ország volt ez a táj / Minden naplopónak,
Kasza-kapa kerülőknek, / Éhen kóborlóknak;...
Alig futott ennek híre / A népség között el,
Aki nem jött a szagára, / A hírére jött el,

... S addig nézte, addig nézte, / Hogy maga is megkívánta,
Kívül a palánkon.

S aki egyszer megkívánta, / Azt be is bocsáták,
Pogány fővel el nem hagyta / Többé a kalákát;
...Első ága volt a hitnek / (Elmondom a nagyját):
Hogy minden termék **tizedét** / A **papok**nak adják,

...Másik ága volt a hitnek, / Hogy: ne kapj a kincsen,
Mennyországban a gazdagnak / Semmi helye nincsen.

... Harmadik volt: országodat / Pap kezére bízzad,
Ő ráér tanácsot adni, / Míg más ember izzad.

... Negyedik hitágazatja: / Házasodjál össze,
Gyenge a magyar, ha minden / Nemzet nincsen közte:

... Ötödik... Mit én tudom mi? /Az is ilyenféle
Rágalom s káromkodás a / Megváltó nevére.

Legott a királyi székre / Német ember hágott,
Aki **fogta, másnak adta** / **Titkon az országot**.
... Iszonyú belháborúban / Magyar a magyarnak véréét
Esztenőig ontá.

Attól kezdve többször is volt / János pap országa,
Sült galamb borral folyó vér / És ingyen kaláka;
Melyekért a jó magyar nép / Mindenét od'adta,
S tett olyat részeg fejével, / Hogy, mikor kijózanodott,
Százszor megsiratta.

Most is vannak, akik ilyen / Hízalóba vágnak:
Lomhán a gyomornak élni / És élni az ágynak;
Kik előtt, a hashoz mérve, / A haza sem drága,
...Felsóhajtnak: jöjj el, jöjj el / János pap országa.

Az előbbi sorok nem Jézus tanításai, vagy a kereszténység elesetteket segítő, szegényeket támogató, betegeket gyógyító tettei ellen szólnak! Az egyházivá vált **hatalmi-politikai** (időnként fegyveres) törekvéseket³ mutatják be, melyek távol kerültek az eredeti jézusi elvektől (szeretet, elfogadás, gyógyítás, segítés stb.).

Isten nem ver bottal: a „szekták”, a francia forradalom liberális utódai, a „kommunizmus” ötletének materialista követői fokozatosan „felfalják” a (kolduló szerzetesekkel induló, de később gazdaggá lett) internacionalista római katolikus EGYHÁZat. (Így tényleg lehetséges, hogy nem-sokára eljön majd a „jósolt” sátáni apokalipszis. Bízunk benne, hogy ezt viszont rövid időn belül az újjászületés követi!)

³ Lásd Koppány felnégyelése, Tonuzóba eltemetése élve, a német (magyargyűlölő) Orseolo Péter hatalomra segítése, az inkák erőszakos térítése, az inkvizíció (protestánsok – és előtte az eretnekek – üldözése); a pápa romániai látogatásakor elmaradt Gyulafehérvár és a moldvai csángók látogatása stb.

Gzuczor Gergely - Fogarasi János

A MAGYAR NYELV SZÓ-TÁRJA

MTA. Bp.1962. MBE Miskolc 2000-

MEGJELENT A HETEDIK KÖTET

A Czuczor - Fogarasi szótárt, ahogy mindennapjainkban nevezzük, akkor kezdték el szerkeszteni, az anyagot gyűjteni, amikor, a 48-as szabadságharcot megelőző időkből reményteljesnek látták a magyar jövőt. Akkor indultak el a népdal, népballada, népmese felfedezésére a magyar írók, tanárok, és senki sem gondolta, hogy mire Czuczor és Fogarasi befejezik művüket, a hat Lieferrungba foglalt szótárt, akkor ez a szótár már a csúf kis kacsza szerepét fogja betölteni a szótár-irodalom hatványú között.

Miért közöcsítették ki a tudományosság köréből a Magyar nyelv szó-tárját? A vesztes szabadságharc után a Habsburg birodalom alattomos aknamunkával elvette a magyaroktól a múltjukat, hogy rabszolgasorban, kezelhetővé váljanak. Szégyentelenül zajlott a történelemhamisítás, mindent tudománytalanak minősítettek, amit a szkítákról, avarokról, hunokról eddig írtak, egy olyan irányzat hatalmasodott el, ami a magyarságot kiforgatta büszke önértékeléséből. A finn-ugor elmélettel egy kitalált nyelvtudományi rendszer uszályába utasították a történelmet és a magyar nyelv nyelvészeti szakkérdéssé vált az elmélet fősodrában.

Czuczorék a nyelvünket sok ezer éves szokás és ismeret összegzése alapján gyökrendszerén keresztül szemlélték. Az első kötet elején mintegy 2000 alapgyököt ismertettek, s az egész szótárt ez tartja meg egységében, ez képezi a mű gerincét. Ez a 2000 alapgyök minden európai nyelvben megtalálható, de a nyelvtanuk miatt nehéz észrevenni. Az európai nyelvek ugyanis akár indo-európainak, akár latinnak, akárminek nevezzük, a hely- idő- eszköz stb. határozókat külön szóval (prepozíció) fejezik ki és az igeidőket is a létige segítségével képezik. A magyar és a turáni nyelvek ezzel szemben az alapgyököket ragozzák. Így is nevezik őket, hogy ragozó nyelvek.

Ezek az alapgyökök a legrégebb nyelvemlékeinkben is éppen úgy szerepelnek, mint ahogy a mai nyelvünk is ezekre épül. Tudom, hogy a ma-

gyar nyelvet védeni, óvni kell és mindent magyarul kell kiejteni, mert minden idegen szónak megvan a magyar megfelelője, de ne féljen a kedves olvasó, ha véletlenül latin vagy angol eredetű szót hall és ne ítélje el túlságosan azt, aki kiejtette, mert azonnal bebizonyítható, hogy ez az idegen szó melyik turáni gyök alapján kapott értelmet és formát. A Lúd anyó meséi elemzése kapcsán erre példákat is hoztam (Ősi Gyökér 2011, 39, 1, 41-51.old.).

A szótár kiadásában Pitlu János segített. Még négy kötet hiányzik a teljes mű megjelenéséhez.

Ha valaki kéri a megjelent köteteket, telefonáljon, 06/20/550-91-40, vagy 06/46/551-981 telefonszámokra és elküldjük postán, nem utánvétellel adjuk fel, hanem a normális postaköltséggel együtt számolva csekket teszünk a csomagba.

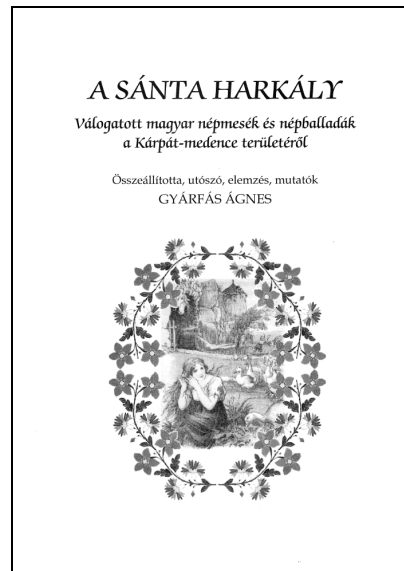
Köszönjük Pitlu Jánosnak a megértő segítséget.

A SÁNTA HARKÁLY

II. Bővített kiadás

Válogatott magyar népmesék és népballadák a Kárpát-medence területéről

Összeállította, utószó, elemzés, mutatók
Gyárfás Ágnes

Megjelent a SÁNTA HARKÁLY II. kiadása. Ez a bővített kiadás a Kárpát-medence területéről gyűjtött népmeséken és népballadákon kívül kiegészül utószóval, jegyzetekkel és szimbólum-szótárral.

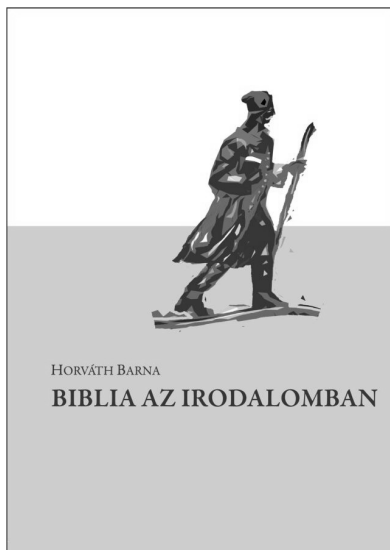
Horváth Barna

BIBLIA AZ IRODALOMBAN

Szerk: Horváth Barnabás Dávid

Borítóterv: Kósa Dániel

A kötet megjelenését támogatta a miskolci
Lévay József Közművelődési Egyesület és a
Miskolci Bölcsész Egyesület
Amfipressz. Bp.

Horváth Barna református lelkész, esperes, a sárospataki református Teológia és a Miskolci Bölcsész Egyesület tanára, vallástörténész, irodalmár. Mikor 1999 tavaszán a miskolci bölcsészeti szervezésén munkálkodtunk, Ő volt az első tanár, akit felkértünk arra, hogy a képzésünkben Bibliaismeretet, erkölcsant tanítson. Azóta, haláláig részt vett az oktatásban, s családjával együtt a közösségi életben. Minden évben meghívta a tanári kart sajószentpéteri otthonukba, ahol jól kiénekeltek magunkat. Nagyon szépen harmóniumozott, minden népdalt, egyházi éneket tudott, mindenhez tudott egy-egy történetet fűzni, önmaga volt az élő egyetemi továbbképzés. A paplakban, gyönyörű kis otthonukban, melynek berendezésében egyaránt érvényesült a magyar hagyományozott ízlésvilág, a kényelem, az elegancia és az otthonosság, mindenki jól érezte magát. A családról sugárzott a harmónia, a lelkeket összekovácsoló szeretet aranya és az emelkedett szellemiség. A családdal és a vendégekkel együtt élt a magyar irodalom, Sajószentpéter, Igrici, Miskolc, Sárospatak és a

Nagy-Magyarország szellemóriásainak képekkel, fotókkal, emléktárgyakkal, szöttesekkel reprezentált tárgyasulása, éppen úgy, mint a Biblia az irodalomban című poszthumusz műben mindez megtalálható.

Amikor felkértük, hogy tanítson az egyesületi oktatáson, a miskolci Lévay József Közművelődési Egyesület előadásán voltunk a Kossuth utcai gyülekezeti teremben. A miskolci rendszerváltozás folyamata jobbára itt fogalmazódott meg és itt zajlott le. Az Ő szellemszilárdsága szavatolta, hogy jó úton járunk. Kár, hogy életében csak a bukdácsolásoknak volt tanúja.

Ahogy az életben komolyan vette mindenki bűját, baját, így a művéből is az átélés ereje bontakozik ki. Nemesak ír a költőkről, kimagasló személyiségekről, hanem emelkedett szinten, megérti és a legértékesebb gondolatokat, érzésvilágot képes tolmácsolni tőlük. Talán még Sajószentpéteren és Miskolcon sem tudják, hogy élete során fenntartotta Lévay József emlékezetét, többször kiadta verseskötetét, nem hagyta a feledés homályába borulni Tompa Mihály keleméri, igrici, miskolci életszakaszait, s mindig megtalálta legszebb művei kiadására az anyagi keretet, amit biztosan tudok, legtöbbször a saját, személyes jövedelméből. Sokra értékelem, hogy gyermekei is ezen az úton járnak és kiemelkedő szellemiségű édesapjuk emlékét nem hagyják homályba borulni. Ez a mű is ezt igazolja.

Amikor észrevette, hogy a régi, mezopotámiai kultúra és írás fontos tananyag iskolánkban, úgy írta meg egyesületi disszertációját, hogy mindnyájan tanultunk belőle. Ő hívta fel a figyelmünket arra, hogy az ősi, dél-mezopotámiai és káld területeken nagyon gyéren ásattak és például Kiss városáról csak annyit tudunk, amit róla a nimrudi és egyéb agyagtábla-könyvtárakban találtak. Ekkor hozta el a 120 éve újra és újra kiadott Holley Bible című lelkészi kézikönyvet, ahol mindezekről írásban is meggyőződhattunk, és megmutatta a Kiss-i táblát, amelyről mindnyájan, egyszerű olvasattal, magyarul kibetűztük a mennyei próféciát. A kultúra nagykövete volt, vidáman, mindig derűsen tanított.

Zseniális szervező akarattal javasolta a református teológiának, hogy felvegye a Károli Gáspár nevét és egyetemi szinten működjék tovább. Szerette volna azt is, hogy a meghurcolt Bölcsész

Egyesületet fogadja be kihelyezett bölcsészkaragyanánt. Sajnos, az egyházat annyira elriasztotta tőlünk a médiumok aknamunkája, s az Oktatási Minisztérium egyértelmű negatív hozzáállása az egyesület munkájához, hogy Borsod megyei papi felszólalás hatására leszavazták a felterjesztést.

Olvasgatom a kötetét, s meglepett, hogy Lévay kapcsán vagy vele együtt lépéseket tett nagy miskolci személyiségek pl. Balázs Győző rehabilitációja érdekében is. Örömmel hallgatom, mikor a villamoson ülve bemondja a mikrofon a régi Gyula utcánál, hogy Balázs Győző tér. Talán nem voltak hiábavalók Dr. Horváth Barna fáradozásai.

Szívemnek kedves tanulmány „az Ige visszhangja című (69-72. old.), amelyet 1993-ban írt. Ilyen tartalmas, gazdag esszét ritkán lehet olvasni. Bibliai személyeket is talált, akiknél vissza-csengett az isteni szó. Dávid király, Ézsaiás próféta, János apostol szavaihoz szervesen odaillett a Halotti Beszéd és az Ómagyar Mária-siralom, mint Isten ígéjének visszhangja. A költők mellett a költői lelkű püspököt Ravasz Lászlót idézte, aki verses imádságot írt, hiszen, a magyar ember akkor is költő, ha imádkozik.

A könyv olvasása a belefeledkezés örömeivel ajándékozott meg és Istenközeli áldott percek, órák áldásával hatott. Horváth Barnának öröme telt volna benne, ha látja azt a szeretetteljes, de szakavatott munkát, amelyet HORVÁTH BARNABÁS DÁVID a fia ráfordított. Alapos jegyzetapparátusban minden nevet, minden fogalmat feltárt, s magyarázó szöveggel látott el. Ezt a munkát magam is sokra értékelem, mert az író műveltsége átlagon felüli volt, sokszor úgy éreztem, hogy nem is az olvasónak ír, hanem az íróval folytat eszmecsere. A jegyzetek után névjegyzéket állított össze a szerkesztő: a kötetben ötszázon felüli név szerepel! Végül képjegyzék zárja a kötetet a tartalomjegyzék előtt.

A könyvismertetést egy idézettel fejezik be, melyet jegyzeteimben írtam le. 2002. május. 25-én szombaton a Festett kazettás magyar református templomok témakörben Alacsán tartottunk konferenciát. Ezen részt vett Dr. Horváth Barna is: „Reformátusság a magyar jövő záloga” címmel tartott előadást. Ott voltak a templomban a miskolci bölcsészek, tanárok, diákok, s ott volt a falu népe. Lenyűgöző előadásán mondta, hogy ő most

boldog, „mert együtt vannak a híveim és a barátaim, de örömöm az tetőzi be, hogy Istennek mindegyik híve és barátja”.

Gratulálunk a poszthumusz munkához írónak és szerkesztőnek.

KISS IRÉN

Az asszony napba öltözik

Válogatott versek.
Kráter Kiadó. Pomáz.

Kiss Irént a műveltség szerencsére nem tette visszafogottá, okoskodóvá. Költő maradt a szónak alanyi értelmében, de ez a költészet nem kedveskedik a földi olvasónak, hanem a Világmindenséget szólítja meg. Önismeret az ösvénye, a szerelem vezérli, ezért tudta megtalálni a Napba öltözöttet.

Amikor megírtam kis dolgozatot a Sarlós Boldogasszonyról, fektettem a fiókban évekig. Nem mertem beszélni arról, hogy a boldogasszonyi lét feltétele a beteljesült szerelem, hát ezért boldog. A Boldog Isten pedig a Naphős, a sikeres férfi, aki sok próbatétel után megtalálta tündéri párját, s magába, a Napba öltözteti. Kiss Irén mindezt pontosan tudja, ismeri az égiek lélekrez-

dülését, s erre épülnek keresetlen rímei vagy rímtelenségei, amelyet észre sem veszünk, mert valahol a huszadik sor után mégis rímmel oldja meg a logikai választ. Így tud történelmet is tanítani (Bizánc kapui). Ez a költői megközelítés leegyszerűsíti az ókori zűrzavart, mely a költészet szépsége révén válik érthetővé.

Gondolkoztam, honnan ismerős a mondatfűzése, a szóhasználat, míg végre a *Megváltás* c verset olvasva felfedeztem, hogy a 16-17. század fordulójára eredeztethető Pálos Passió nyelvét idézi. A „Karjaid ága” (Kiss Irén), „mérleg karja” (Pálos Passió) metaforában a képalkotás azonosága lepott meg. A hermetikus világszemléletet is érthetőbbé tett költészete útján, mintha magyaráznánk

Ami tövisként meredt:

*Nap sugára,
a kampó pedig a lét
aranyága.*

*Kezet ráz fenttel lent
s jobb a ballal –
egy kerék küllői*

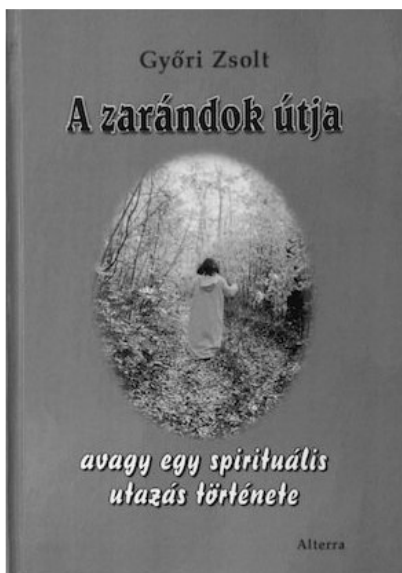
diadallal. (A kristálygömbből)

Olyan ő maga is, mintha kristálygömbben ülne. Közepén a világnak. Mindent lát, mindent hall, oda futnak be az égi és földi információk, ezért látó, ezért tudó. Isten Univerzitásán Ő a Napba öltözés tudományának tudora, ezért köszönöm a könyvet, köszönöm az élményt, Doctori Salutem.

Győri Zsolt

A zarándok útja, avagy egy spirituális utazás története

Alterra Svájci-Magyar Kiadó Kft.
Budapest, 2012.

Győri Zsolt neve nem ismeretlen az Ősi Gyöker olvasói előtt, mivel 2011-ben közöltük a dolgozatát (39, 1, 31-33 old.), melynek címe: „A zarándok igaz útja, avagy a Tanár Úr” volt. Írása őszinte, tiszta lélekből fakadt, azonnal érezhetővé vált az olvasás alatt, hogy kiművelt lelki életet élő ember írta a sorokat. A zarándok, a pilgrim típusa

végigkísérte az angol irodalmat, s az angol regényt rendszeresen olvasó magyar társadalom régtől fogva beavatódott akár a fizikai utazáson, akár lelki zarándoklaton résztvevő személyiségek és közösségek gondjába-bajába. Szerző keresi a Fölöttes Ént, aki mindig vele van, de a tétova ember mégis fél az elhagyatottságtól. Keresi a közösséget, ahol, amelyen belül a nehéz 21. században élni lehet és keresi önmagát, mint minden korban, minden érzékeny lelkű, jószágos, segítőkész ember megtette ezt, az önismereti lelki munka keretében.

Az a szeretet-közösség, amelyet bemutat, nem éppen a Bantu cirkáló szedett-vedett matrónnépe, mégis a gondok más színezettel, de ugyanazok. Hogyan lehet karban tartani, jókedvűen egyben tartani egy közösséget, amelyet családok alkotnak, akik a maguk módján egy pillanat alatt öncélú klikkeké alakulhatnak át, ha megsértődnek, avagy másoktól mást hallanak, mint amit a Mester mond. A szerző az étkeket biztosítja a rendezvény-szerű összejövetel alkalmával, de éles szemmel mindent lát, ami a tanítók és a tanítványok lelkében lezajlik.

Regényműfajú, izgalmas könyvet írt, nem lehet letenni, valósággal olvastatja magát. Sokkal jobb, mint a közismert ezoterikus regények, mert jelen van benne a 21. század első pár esztendőjének minden kínja-baja, de jelen van ezek megoldása is, ezek egy-egy jó szóban, igaz érzésben, gyógyításban, és a minden szinten segítő ember jelenlétében öltönek testet.

Ajánlom a könyvet azoknak, akik érdeklődnek a lélekgyógyászat, a természetgyógyászat kezelésének hatásai iránt, de ajánlom azért is, mert a szerző világosan látja, hol van az a pont, ahol a fejlett orvoslás tud a betegségen gyógyhatást kifejteni. Ajánlom azoknak, akik szeretik a jó regényt,

mert ugyan Győri Zsolt erre nem törekedett, mégis formás, jó regényt írt zarándokútja örvén.

További sok sikert és jó Mestereket kívánok, addig is, amíg akkora erőre kap az önbizalma, hogy szárnyra kel és önálló köröket ír le a derűs magyar ég alatt.

(Szerk.)

IN MEMORIAM
SZENTIRMAI MÁRTA
KISS ISTVÁN

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy

Szentirmai Márta

*életének 65. évében
2011. szeptember 27-én
és férje*

Kiss István

*Ybl-díjas építész
testnevelőtanár
életének 87. évében
2011. október 6-án*

rövid szenvedés után váratlanul elhunytak.

Szeretettel és békével, együtt hagytak itt bennünket, barátaitokat, családjukat és imádott kicsi unokájukat.

Utolsó útjukra 2011. október 14-én, pénteken, 13.30-kor a Farkasréti temetőben (Budapest XII., Németvölgyi út 99., főbejárat) kísérjük el Őket, engesztelő szentmisét közvetlenül búcsuztatásuk után, a Farkasréti Mindenszentek Plébánián tartunk.

Szép emléküket örökre szívünkben őrzük!

Kiss István DLA lapunk rendszeres szerzője röviddel szeretett felesége halála után elhunyt. Sok szép írását, Pálos rendi épületterveit hálásan köszönjük. Emlékét megőrizzük és terveit életben tartjuk.

(Szerk.)

Wass Albert
FOHÁSZ A HAZÁÉRT

*Uram, ki fönt az égben
lakozol a fényességben,
gyújtsd föl szent tüzedet
az emberek szívében.*

*Az emberek agyára
áraszol el bölcsességed.
Értsék meg valahára
mi végből van az élet.*

*Arasznyi kis idő csak,
mely ajtódig vezet.
De előre csak a jó visz,
a gonosz vissza vet.*

*Legyen megint az ember
képedre alkotott!
Utálja meg már egyszer
mit maga alkotott.*

*Romlandó kincsekért
ne tőjje magát senki.
Igyekeztek helyettők
jobb kincseket szerezni.*

*Jó tettek nyugalmát.
Derűt és békességet.
Mit el nem fúj az orkán
s rontó tűz meg nem éget.*

*Gógból és gyűlöletből
mindent, mit fölhalált:
vedd ki Uram kezéből
a keserű pohárt.*

*Rémségek éjszakáját
váltsad föl virradatra.
Az emberi világot
szébbre és igazabbra.*

*Hogy törvények közt az első
a szeretet legyen.
Üljön jóindulat
a kormány székeken.*

*Az igazság előtt
hajoljon meg a fegyver
s élhessen szabadon
e földön minden ember.*

*És legyen egy akol.
És egy legyen a pásztor.
Növelj pásztorbotot
virágzó rózsafából.*

*S ha mindeneket szépen
elrendeztél ekképpen:
a népek közt. Uram
nekem is van egy népem.*

*Ha érdemét kegyednek
a szenvedéssel méred,
úgy egynek sincsen annyi
szent jussa, mint e népnek.*

*Mások bűnéért is
őt verte ostorod.
Sok súlyos nagy keresztet
szó nélkül hordozott.*

*Legjobb fiait vitte
mindég a Golgotára
s jótettének soha,
csak bűnének volt ára.*

*Uram, adj békességet
a Kárpátok között!
Sehol még földet annyi
könny s vér nem öntözött.*

*Sehol még annyi színes
nagy álmom nem fakadt
s árvábbak prófétáid
sehol sem voltak.*

*Sehol annyi virág
és sehol annyi bánat.
Szeresd jobban, Uram,
az én szegény hazámat!*

*Bár megtagadta tőlem
a békét s kenyeret:
engem sújtasz, Uram,
amikor őt vered.*

*Mert népem. Fajtám. Vérem!
Fájdalma bennem ég!
Szánd meg Uram Isten
Attila nemzetét.*

*Adj békés aratást
sok vérvetés nyomán.
Nyugodjék meg kezed
gondverte otthonán.*

*S ha áldásod e földön
elért kicsinyt, nagyot:
jussak eszedbe én is,
ki bujdosó vagyok.*

*A Kárpátok alatt,
ahol apáim éltek,
rendelj ki nekem is
egy csöndes menedéket.*

*Csak akkora legyen, hogy
elférjek én s a béke.
Nézzen az ablakom
patakra, fára, rétre.*

*Kenyér mellé naponta
jusson egy szál virág
s láthassam, amint Téged
dicsér egy új világ...*

*Uram, ki fönt az égben
lakozol fényességben,
hallgasd meg kegyesen,
hallgasd meg könyörgésem.*

A decorative border of black floral motifs surrounds the text. The motifs are arranged in a repeating pattern along the top, bottom, and sides of the page.

Kiss Irén versei

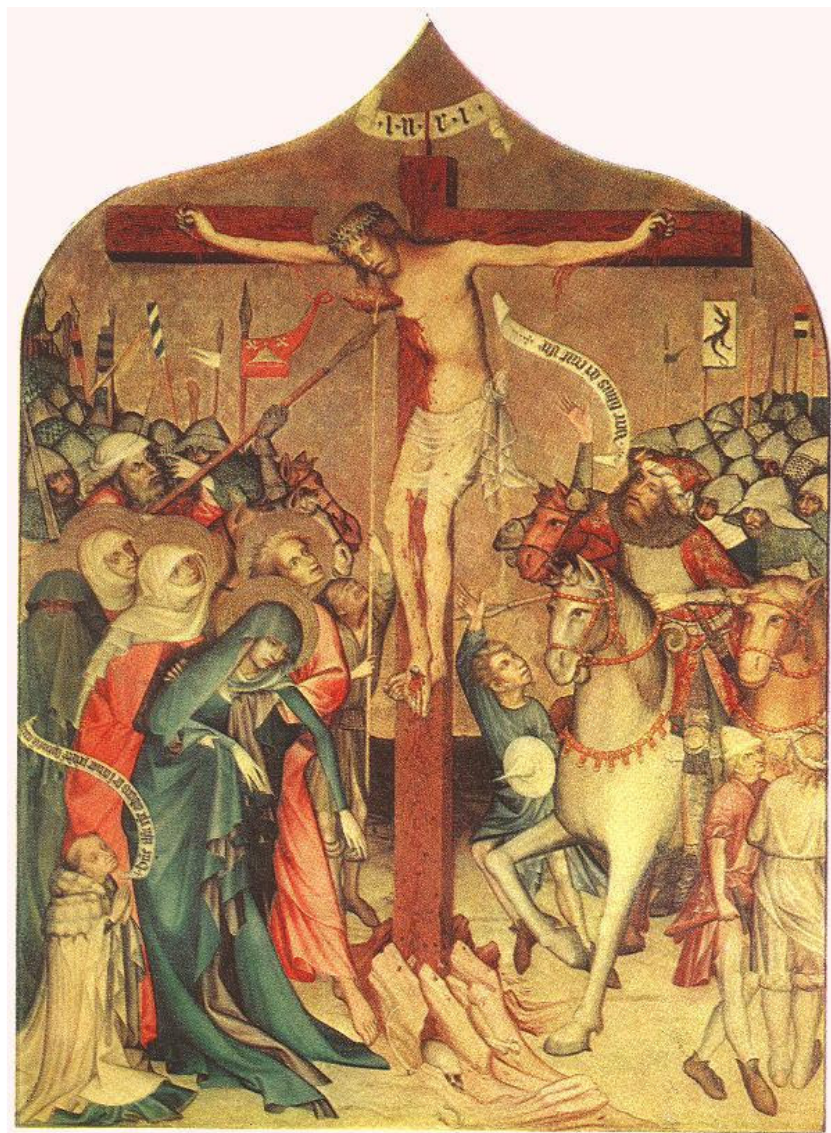
QUER PASTICCIACCIO

*Kezdetben vala az Ige
Elsőségben vala a Szó
Fejben vala a Beszéd
Kütfőben vala a Hang
Elejénte vala a Szer
Eleitől fogva vala a Víz
Elsőben vala a Varázsszó
Fejében vala az Értelem
Kezdetből vala az Iga
Forrásban vala az Igény
Hatalmon vala az Igézet
Elvben vala az Összefüggés
Eleve vala az Elv
Foganásban vala a Fogalom
Bölcsőben vala a Bölcsesség
Forrásban vala a Szóló
Uralomban vala a Mondat
Élen vala az Igen
Végokban vala a Mag*

A VÁRHATÓ KEGYELEM

*Jaj, ne dicsőítsd meg a testemet,
mely a Földanya térde után vágynak,
s jó barátja csimasznak és göröngynek,
hajnali fagynak és hosszú esőnek:
csak azt a mosolyt add meg nékem szépen,
amelyet régi háziasszonyok viseltek
selyemslafrokban, tüll hálósipkában,
az örök Völegénynek felékszerezve –
mikor nyílt az ajtó, s koszorút
lengetve közeledett vetett ágyukhoz
a Vőfély.*

*Minden kedves Olvasónknak
áldott húsvéti ünnepeket kívánunk!*

**Kolozsvári Tamás 1426-ban festett gamszentbenedeki szárnyasoltárának középső képe
(Internet)**

Következő szám tartalmából:

Farkasinszky Tibor: Magyar őstörténet új alapokon

Földi László: Idősök lelki élete

Borbola János: A kör kulcsa és a magyar számsor
